היינט 12 זייטען

ציהונג פון דער מלוכה-לאָטעריע — זעה 11. זייט

פרייז 15 גראָשען

NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

נייער פאָלקסבלאַט

15-טער יאָהרגאַנג | לאָדז, מיטוואָך פ' בּא א' שבט תרצ"ז | אדרעס: לאָדז, פּעטריקאָווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | Łódź, Sroda, 13 stycznia 1937 | № 11

אויסנאַהם-געזעצען פאַר יודען

אויסשליסען יודען פון מיליטער-דינסט

דאָס האָט פערלאַנגט דעפּוטאַט בּאַקאָן

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון דער בּודזשעט-קאָמיסיע בּיים סיים

וואַרשא, 12 (טעלעפאָניש)

די היינטיגע זיצונג פון דער בּודזשעט-קאָמיסיע בּיים סיים איז געווען געווידמעט דעם בּודזשעט פון יוסטיץ-מיניסטעריום.

דעם רעפעראַט האָט געהאַלטן אַדוו. פּראַדאַ פון פּויזן, ער רעדט אַרום די אַלגעמיינע לאַגע אין געריכטס-וועזן און זאָגט זיך אַרויס פאַר ענדערן דעם אופן פון בּזעצען די ריכטער-אַמטן אין העכסטן געריכט, ער האַלט, אַז דער ניוואָ פון אַרבּייט איז אויך פלעגער געוואָרן אין די נידעריגערע געריכטן און עס זענען פאַראַן צופיל ביוראָ-בּעאַמטע אין געריכט.

בּנוגע דער אַדוואָקאַטור, זאָגט דער רעדנער, אַז **ס'איז פאַראַן אַן איבּערוואוקס פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען אין דעם פאַך. דער פּוילישער עלעמענט מוז אין דער אַדוואָקאַטור האָבּען די מעהרהייט.** דאָס דאַרף די רעגירונג באַרעכענען, בּיים אויסאַרבּייטן די נאָוועלע צו דער אַדוואָקאַט-אָרדינאַציע. דאָס וועט אויך לויטן רעדנער, זיין צום גונסטן פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטן, ווייל ס'וועט בּרענגען צו פרידליכן צוזאַמענלעבּן. דער רעפערענט רעדט אַרום דאָס געריכטס-וועזן און זאָגט אַז די צאָל אַרעסטאַנטן אויפ'ן 1 נאָוועמבער 1936 האָט בּעטראָפן 66228 פּערזאָן. די צאָל אַרעסטאַנטן איז איצט מיט 5000 גרעסער ווי פאַר דער אַמנעסטיע. **מען דאַרף רעפאָרמירן דאָס אויספירן די שטראָפן, אין אַנדערע לענדער פון אייראָפּאַ בּעקומען די מעהרהייט די אַנהענגער פון פערשאַרפטע שטראָפן פון איינפיהרן נייע מיטלען ווי שמיץ און סטעריליזאַציע.** דער רעפערענט האַלט, אַז מען דאַרף ענדערן דעם שטראָף-קאָדעקס און די טעזשן פון אויספיהרן די שטראָפן. דער רעפערענט פירט אויס אַז טאָך די מיאוסע אַפערע אין ווילנאַ און קראָקאָ, דאַרף מען רעפאָרמירן די אָרגאַניזאַציע. ס'איז זיכער, זאָגט דער רעדנער, אַז מיניסטער גראַבּאָווסקי, צו וועלכער די געזעלשאַפט האָט צוטרוי וועט אויסבּעסערן אַלץ, וואָס הינקט אונטער אין דעם מיניסטעריום.

רעדע פון יוסטיץ-מיניסטער גראַבּאָווסקי

דער מיניסטער גראַבּאָווסקי זאָגט צווישן אַנדערן: לויט דער סטאַטיסטיק האָט זיך די פערבּרעכערישקייט אין די לעצטע יאָהרן פערגרעסערט. די גרעסטע צאָהל שטראָפן זענען פאַר אַנטי-מלוכה'שע פערבּרעכענס. דער וואוקס פון דער צאָהל אַרעסטאַנטן בּעטרעפט יעהרלין 5000, **איצט געפינען זיך אין די טורמעס 60 טויזענד אַרעסטאַנטען,** בּעת מיט עטליכע יאָהר צוריק האָבּן די בּעטראָפן אַ העלפט.

די סיבּות זענען: די טעטיגקייט פון פרעמדע אַגענטורען, די אַלגעמיינע דעמאָראַליזאַציע וואָס איז געקומען צוליבּ די שווערע עקאָנאָמישע בּעדינגונגען און דער מאָראַלישער קריזיס, וואָס איז געקומען צוליבּ'ן פערשוואונדען ווערן פון די עטישע און רעליגיעזע פּרעמיזעס. דער מיניסטער האָט ווייטער גערעדט וועגן ריקזיכטלאָזן קאַמף מיט די פערבּרעכענס פון בּעאַמטע, מיט לאַפּוּבקעס און מיסבּרויכען.

ווייטער האָט דער מיניסטער אָנגעוויזן, אַז מען דאַרף הערגענצען דעם שטראָף-קאָדעקס מיט שטראָפן פאַר שעדיגען עפענטליכען פערמעגן און פאַר סאַבּאָטאַזש.

דער מיניסטער ערקלערט ווייטער, אַז ער זאָרגט פאַרן גוטן מענשען-מאַטעריאַל אין געריכטס-וועזן און וועגן דער גרויסער צאָהל אַפּליקאַנטען. פאַר דער פראַגע וואָלט מען געזאָרגט געפינען עפּעס אַ אויסוועג. די יוגענד איז אויך נישט צופעליג, מען קוקט נאָר צו ענדיגען דעם אוניווערזיטעט און צו בּעקומען אַ דיפּלאָם.

ס'קומט איצט פאַר אַ סיסטעם פון קויפען זיך פּאַטראָנען, מ'נעמט הויכע בּעלוינונגען. דער געניטער פּאַטראָן קאָן נישט זיין קיין ערציהער פון זיין אַפּליקאַנט. אַ יונגערמאַן מיט אַ דיפּלאָם אין האַנד אָבּער אָהן צוגרייטונג ווערט אַן אַדוואָקאַט און דאָס קאָן נישט זיין גוט. דעריבּער וועט אונטערגענומען ווערן אַ רעפאָרם אין דער אַדוואָקאַטור. די רעפאָרם זעהט פאָר, אַז ערשט נאָכ'ן פערענדיגען די געריכטס-אַפּליקאַטור, וועט מען האָבּען דאָס רעכט אויף אַדוואָקאַטישער אַפּליקאַטור. ס'וועט אויך רעפאָרמירט ווערן דאָס געריכט-וועזען און די שטראָף-פּראָצעדור. ס'ווערט איצט אויך בּעאַרבּייט אַ פּרעסע-געזעץ און אַ געזעץ וועגן פונדאַציעס. מ'דאַרף שטרענג בּעשטראָפן רעצידיוויסטען, אַזעלכע דאַרף מען איזאָלירען אין אַנשטאַלטען פאַר נישט אויסבּעסערליכע וועניגסטענס אויף 5 יאָהר. אַזעלכע פערבּרעכער דאַרפען אויך איינגעזעצט ווערען אין ספּעציעלע איזאָלאַציע-טורמעס. די קורצטערמינגע שטראָפען בּיז 1 יאָהר מוזען אָפּגעקומען ווערען אין די בּעוועגליכע אַרבּייטס-פּונקטען.

אין דער דיסקוסיע האָט דער ערשטער גענומען אַ וואָרט רעפ. שטשעפּאַנסקי, דאָס איז דער זעלבּער, וואָס האָט אַריינגעטראָגן זיין בּעריהמטע ערקלערונג וועגן די ענדעקעס און משיחישען. וועלכע מ'האָט פערשיקט קיין קאַרטוז בּערעזאַ. ער האָט געזאָגט, **אַז דאָס קויפען פּאַטראָנען דורך אַפּליקאַנטען בּעציהט זיך בּלויז אויף יודען.** דער רעדנער האַלט ווייטער, אַז דער נאַציאָנאַלער צוזאַמענשטעל פון דער אַדוואָקאַטור איז נישט קיין ריכטיגער. עס האַנדעלט זיך נישט, זאָגט ער וועגן מינדערהייט. עס האַנדעלט זיך נישט, זאָגט ער וועגן פערדינסט, אָדער קאָנקורענץ, נאָר ס'איז אַ פראַגע פון דער קולטורעלער ראָל אין דער אַדוואָקאַטור.

פאַלשע בּעשולדיגונגען,

אַז יודען בּעליידיגען דאָס פּוילישע פאָלק

גרויסע רעדע פון דעפּוטאַט מינצבּערג

דאָן האַלט רעד. מינצבּערג פאָלגענדע רעדע:

ס'דוכט זיך, אַז אין פערלויף פון אַ לאַנגע רייה יאָהרען פון מיין פּאַרלאַמענטאַרישער טעטיגקייט האָבּ איך נישט גענומען אַ וואָרט אין פראַגען וואָס זענען נוגע דעם רעסאָרט פון יוסטיץ-מיניסטעריום. דאָס געריכטס-וועזען פערלאַנגט זעהר אָפט פאַך-קענטניש, ווייל קודם-כל האַנדעלט זיך עס וועגן דער אָרגאַניזאַציע פון דער גערעכטיגקייטס-אויסמעסטונג ווי אויך וועגן פראַגען פון יורידישער נאַטור.

אויבּ איך נעם איצט אַ וואָרט איז עס דערפאַר, ווייל עס איז דער פּאַרלאַמענטאַרישער מנהג, **אַז בּעת דער בּודזשעט-דעבּאַטע ווערען בּעריהרט נישט נאָר פראַגען, וועלכע דרינגען דירעקט אַרויס פון דער טעטיגקייט פון געגעבּענעם מיניסטעריום,** נאָר פערענטפערט אויך אין פראַגען, וואָס ווערען גענומען פון טעגליכען לעבּען און וואָס געפינען אַ לעזונג אין געריכטס-זאַל.

אַ בּעזונדערן שטויס צום היינטיגען אַרויסטריט האָט מיר געגעבּען די רעדע פון יוסטיץ-מיניסטער, וועלכע האָט געטראָגן אין זיך די זאָרג נישט נאָר וועגן דער אויסמעסטונג פון גערעכטיגקייט, נאָר אויך וועגן דער עפענטליכער אָרדנונג, ווייל ער האָט פעראורטיילט יעדע-ליי געזעלשאַפטליכע שעדיגונג. איך וועל רעדען וועגן די שטערער פון דער עפענטליכער אָרדנונג.

איך האָבּ אין זינען די פאַלען וועלכע זענען לעצטענס געוואָרען אַזוי אָפט, אַז מ'דאַרף אויף זיי קוקען נישט אויף פּאַרפאַלען, וועלכע דאָס געריכט בּעטראַכט פליכטמעסיג און גיט אַרויס אַן אורטייל, נאָר ווי אויף אַ נישט געזונדער ערשיינונג, וואָס זאָגט עדות וועגן די בּעציהונגען, וועלכע האָבּען זיך געשטאַלטען אין צוזאַמענלעבּען צווישען די בּירגער צוליבּ דער אונפעראַנטוואָרטליכער אַגיטאַציע פון געוויסע פאַקטאָרען, וועלכע מ'דאַרף בּעקעמפען מיט אַלע מיטלען, וועלכע זענען פאַראַן צו דיספּאָזיציע.

אין די לעצטע צייטען געהט נישט אַדורך כמעט קיין איין טאָג, אַז די פּרעסע זאָל נישט בּרענגען עפּעס אַ פּאַקט פון אַ כלומרשטע בּעליידיגונג דורך יודישע בּירגער דאָס פּוילישע פאָלק, בּלויז דאָס, וואָס די דאָזיגע ערשיינונג חזרט זיך איבּער אַזוי אָפט, ווי אויך די אומשטאַנדען, וועלכע בּעגלייטען געוועהנליך די כלומרשטע פאַקטען פון בּעליידיגען דאָס פאָלק און די אַטמאָספערע, אין וועלכע די בּעשולדיגונגען ווערען געבּוירען — זענען דער בּעסטער בּעווייז, אַז מ'האָט דאָ נישט צו טון מיט קיין ווירקליכער שולד פון די בּעשולדיגטע פערזאָנען, נאָר מיט אַ בּעשולדיגונג וואָס איז פון פריהער אויס געפּלאַנעוועט און אָרגאַניזירט דורך עלעמענטען, וועלכע זענען פיינדליך צום יודענטום.

איך מוז בּעמערקען, אַז צווישען די צאָהלרייכע מסירות אויף יודישע בּירגער אין דער הינזיכט, זענען עטליכע פון זיי נישט געשיקט געמאַכט, אַז דער אמת ווערט פאַרן געריכט פאַלד דורכגעפאַר און די בּעשולדיגטע פערזאָנען ווערען בּעפרייט.

אָבּער אין די גרעסטע צאָהל פאַלען פערזיכערן זיך די בּעשולדיגער מיט ענטשפּרעכענדע עדות פון איינציגע ספערען, וועלכע זאָגען עדות מיט דער זעלבּער איפריגקייט, וואָס די בּעשולדיגער און בּלאָסטען מענשען, וועלכע זענען גאָט די נשמה שולדיג, אַז זיי האָבּען פלומרשט מיט אַ וואָרט בּעליידיגט דאָס פּוילישע פאָלק, זיי טוען דאָס נאָר דערפאַר, ווייל די פערזאָנען, וועלכע ווערען דורך זיי בּעשולדיגט געהערען צו דער יודישער נאַציאָנאַליטעט.

ווי ווייט די דאָזיגע בּעשולדיגונגען ווערען פעראַלגעמיינערט און האָבּען נישט קיין יסוד קען מען דרינגען פון דעם כאַראַקטעריסטישען פאַל, וועלכער איז ערשט נישט לאַנג געשעהן, **אַז אַ געוויסער פערדעכטיגער פערזאָן האָט געוואָרפען אויפן אַדרעס פון אַ יודישען דורכגעהער די בּעשולדיגונג, אַז יענער האָט בּעליידיגט דאָס פּוילישע פאָלק, ווי ס'האָט זיך אָבּער אַרויסגעשטעלט איז דער דאָזיגער דורכגעהער געווען שטום פון געבּוירען אָן.**

איך גיבּ זיך אָפּ אַ חשבּון דערפון, אַז ווען אַ בּעשולדיגונג שטיצט זיך אויף ערקלערונגען פון עדות, איז פאַר'ן געריכט שווער אַרויסצוגעבּען אַ בּעפרייאונגס-אורטייל, כאָטש דער ריכטער קען אין דער נשמה זיין טיף איבּערציינט, אַז די בּעשולדיגונג, וועלכע ווערט געשטעלט דער בּעשולדיגטער פערזאָן איז נישט וואַרשיינליך.

עפּעס אַנדערש איז אָבּער אין געגעבּענעם פאַל, ווען מיר האָבּען צו טון מיט בּולט'ע אָרגאַניזירטע פאַקטען פון אַנטי-יודישער העצע, שטיצענדיג זיך אויף אַ פּאָליטישען פּראָגראַם פון אַ פּאַרטיי, וועלכע האָט אויף איהר פאָהן אויפגעשריבּען די פערפאָלגונג פון דער יודישער בּעפעלקערונג און בּעקעמפען זי מיט דערלאָזבּאַרע און אונדערלאָזבּאַרע מיטלען.

דאָ האָט שוין אַ וואָרט נישט נאָר דאָס געריכט און דער שטראָף-קאָדעקס. נאָר קודם כל דער יוסטיץ-מיניסטער, אַלס הויפּט-פּראָקוראָר פון דער מלוכה און אַלס מיטגליד פון דער רעגירונג, וועמענס אויפגאַבּע עס איז צו זאָרגען דערפאַר, אַז ס'זאָל הערשען רוה און אָרדנונג אין לאַנד און אַז מ'זאָל האָבּ לעבּען נישט דעמאָראַליזירען אין דער אָדער אַנדערע פאָרם דורך אונפעראַנטוואָרטליכע עלעמענטען.

אָבּער די בּעריהמטע פראַגע פון פאַלשע בּעשולדיגונגען נעמען בּעזונדערע יודען שעפּט נאָך נישט אויס די גאַנצע אויפגאַבּע. **אויסער די דאָזיגע רכילות'ן זענען נאָך פאַראַן אַנדערע רכילות'ן, וועלכע טרעפען נישט נאָר איינצעלנע מענשען נאָר די גאַנצע יוד. בּעפעלקערונג אין פּוילען.** אַזעלכע בּעשולדיגונגען קומען פאָר טאָג-טעגליך, ווערן געוואָרפען עפענטליך און דערהאַלטען דורך העצע נעגען יודען. צי אויפן וועג פון פערשפּרייטען אין די צאָהלרייכע טויזנג-

(ווייטער זעה 4-טע זייט)

מיט געטראָפּען צוליבּ'ן פריהצייטיגען טויט פון לאַנגיאָהריגען סוחר נ"ע

שלמה קופּערמינץ

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען צער און מיר רופען אַלע אונזערע מיטגלידער צו קומען צו דער לויה, וועלכע קומט פאָר ה' י' נ ט. 12 בייטאָג פון טרויער-הויז. פילסודסקיעגאָ 17.

די פערוואַלטונג

פון געפליגעל-הענדלער-פעראיין

אין לאָדז. פולנאַצנאַ 25.

ווילנער אוניווערזיטעט פערמאַכט

רעקטאָר און אַ פּראָפעסאָר זיך אָנגעגעבן אין דימיסיע

ווילנאַ, 12 (ספּ. טעל.)
אויף דער זיצונג פון אוניווערזיטעט-סענאַט אין ווילנאַ, וואָס איז היינט פאָרגעקומען, האָט זיך דער רעקטאָר פּראָפ. וולאַדיסלאַוו יאַקאָוויצקי און פּראָפ. פּאַטקאָווסקי אָפּגעגעבן אין דימיסיע. דער אוניווערזיטעט איז אינגאַנצן פערמאַכט געוואָרן.

ווענען דעם האָט מען מיטגעטיילט דעם בילדונגס-מיניסטער. קיין שום מאָטיוון זענען נישט אָנגעגעבן געוואָרן.

ווייטערדיגע סטודענטן-אומרוהען אויף די וואַרשעווער הויך-שולן

וואַרשאַ. 12 (טעלעפאָניש)
היינט זענען ווידער פאָרגעקומען סטודענטן-אומרוהען אין דער הויכער האַנדעלס-שול. די ענדעקישע סטודענטן האָבן ווייטער געהעצט נעגען יודישע סטודענטן. די ליבעראַלע פּוילישע סטודענטן האָבן זיך אַקעגנגעשטעלט, איין קריסטליכער סטודענט פון „לעגיאָן מלאָדיך“ האָט בעקומען 5 מעסערס אין דער פּלייצע.

אויף די בענק פון דער רעכטער זייט זענען געווען אָנגעקלעבט צעטלען „רעזערווירט פאַר פּוילישע סטודענטן“ אויף די לינקע בענק זענען אויסגעקלעבט געוואָרן געלע צעטלען מיט דער אויפשריפט „פאַר זשידעס“.

די יודישע סטודענטן האָבן זיך נישט אוועקגעזעצט אויף די לינקע בענק, נאָר אויף די ערשטע בענק פאַר דער קאַטעדרע.

נאָכ'ן פּעטאַרדע-אויפרייס אין הירשפעלד'ס געשעפט

וואַרשאַ, 12 (טעלעפאָניש)
אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם נעכטיגען פּעטאַרדע-אויפרייס אין הירשפעלד'ס געשעפט אויף מאַרשאַלקאָווסקאַ 41 איז היינט אויפ'ן אָרט געקומען אַ ספּעציעלע קאָמיסיע מיט'ן אויספאָרשונגס-ריכטער, כדי פעסטצושטעלן די אומשטענדען פון אויפרייס. ס'איז אַרויסגעגעבן געוואָרן אַ פאַראָרדנונג אַרייַנצומאַכען די שויבען.

צוליב אַ קורץ-שלוס

איז אויף אַ שעה צייט נעכטען אָפּגעשטעלט געוואָרן די וואַרשעווער ראַדיאָ-סטאַציע

וואַרשאַ. 12 (טעלעפאָניש)
היינט 8 אַ זייגער אין אָוונט איז פּלוצלינג פערשוויגען געוואָרן די וואַרשעווער ראַדיאָ-סטאַציע און ס'איז פינסטער געוואָרן אין די וואַרשעווער פאָרשטעט. ווי ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט איז פאָרגעקומען אַ קורץ-שלוס אין דער פּרושקאָווער גרויסער עלעקטראָווניע, פון וועלכער ס'נעמט שטראָם די וואַרשעווער ראַדיאָ-סטאַציע און די וואַרשעווער פאָרשטעט.

נאָך אַ שעה אַרבייטען פון מאָנטערען איז דער דעפעקט צורעכט געמאַכט געוואָרן.

סעסיע פון דער פעלקער-ליגע

איז צונויפגערופען געוואָרען אויפ'ן 21 יאַנואַר

גענף, 12 (ספּ. טעל.)
דער סעקרעטאַריאַט פון דער פעלקער-ליגע טיילט מיט: אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן פאָרשלאַג פון שוועדישען פאָרשטעהער, וועלכער איז דער רעפּרעזענט אין דער פראַגע פון אַלעקסאַנדרעטאַ און צוליב דער הסכמה פון דער פראַנצויזישער און טערקישער רעגירונג, האָט דער פאָרזיצער פון דער פעלקער-ליגע צונויפגערופען די 96-טע סעסיע פון ראַט אויפ'ן 21. יאַנואַר.

דאָס האָלענדישע יונג-פּאָר אין קריניצע

קראָקאָ, 12 (ספּ. טעל.)
די פּוילישע צייטונגען זענען פול מיט בעשרייבונגען פון קריניצע, וואוהין עס זענען געקומען אויף זייער „האָניג-רייזע“ נאָך דער חתונה דאָס יונגע קעניגליכע פּאָרפאָלק, די קרוין-פּרינצעסין יוליאַנאַ מיט איהר מאַן. זיי גיבען גענויע בעשרייבונגען וואָס זיי עסען און ווי זיי שפּאַצירען און מיט וועלכע שליטענס זיי פאָהרען און צי זיי שמייכלען און אַנדערע אַזעלכע איינצעלהייטען. דאָס סאַמע אינטערעסאַנטע איז, אַז די האָלענדישע צייטונגען, וואָס זענען געקומען קיין. וואַרשאַ ווי „העט וואַדערלאַנד“ און נעיווע ראָטערדאַמשע קוראַנט“ שרייבען נאָר אַז דאָס קעניגליכע פּאָרפאָלק געפינט זיך אין ענגלאַנד און זיי פערברענגען דעם האָניג-חודש אין שאָטלאַנד. פערשטעהט זיך, אַז דאָס זענען עקסטראַ פערשפּרייט געוואָרן אַזעלכע נישט ריכטיגע ידיעות. באמת געפינט זיך דאָס פּאָרפאָלק ווירקליך אין קריניצע.

אַ שטרענגע־ענגלאַנד אַ פינלענדישע שיף

39 פּערזאָן זענען אומגעקומען

לאָנדאָן, 12 (ספּ. טעל.)
די פינלענדישע שיף „זשאַן פּאַרדער“ איז אונטערגעגאַנגען אויף די ענגלישע וואַסערען, אויף דער שיף האָבן זיך געפונען 39 פּערזאָן, דער ים האָט אַרויסגעוואָרפען 20 קרבנות פון דער קאַטאַסטראָפע.

ווידער 2 ענדעקעס קיין בערעזאַ

ביאַליסטאָק, 12 (טעלעפאָניש)
אין צוזאַמענהאַנג מיט די געשעהענישען אין וויסאָקאַ-מאַזאָוויעצקער פּאָוויאַט זענען ווידער געשיקט געוואָרען קיין קאַרטוז-בערעזאַ די מיטגלידער פון דער ענדעקישער אָרגאַניזאַציע סטעפאַן זוקאָווסקי און אַנטאָני טיבאַרסקי.

געהרינג אין רוים

רוים, 12 (ספּ. טעל.)
געהרינג קומט קיין רוים, וואו ער וועט פייערליך אויפגענומען ווערען. בעת דער אנוועזענהייט פון געהרינגען אין רוים, וועלען אדורכגעפיהרט ווערען אַ רייהע פּאָליטישע געשפּרעכען מיט איטאַליענישע מלוכה-מענער.

Dr. med. Trepman
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקהייטען.
בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 12-234
נעמט אָן פון 8—11 נאָכמ. און פון 6—8 אָוונט.

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווא 28, טעל. 93-201
ספּעציאַליסט
פאַר מענער - שוואַכע - בעהאַנדלונג
סעקסועלע פּעראַטונגען פון פּסיכאָ - אַנאַליז
רענטגען-בעשטראַהלונגען ביי הויט-קראַנקה
נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָוונט.
זונטאָג און תענאות פון 9—12.

אזהרה גדולה מהראַבינאַט

לויט דעם יודישען דין איז שטרענג פערבאָטען צו פערקויפען אַ יוד טריפה פלייש צום עסען, זאָגאָר ווען דער קונה פערלאַנגט טריפה פלייש, דעריבער זאָל קיין קצב אַזעלכ'ס נישט טון, און פאַר עובר זיין וועט דער קצב פערלירען דאָס נאמנות אויף כשרות, ער וועט נישט בעקומען קיין הכשר און עס וועט ווערען געאסר'ט ביי איהם צו קויפען פלייש אַלס כשר.

לאָדז איז יעצט פערפלייצט מיט עופות פון טריפה'נע שחיטה און געקיילטע, דעריבער מוז מען שטרענג אכטונג געבען אויף די בלאָמבע כשר לאָדז, און נישט שיקען דורך אַ קריסטליך משרת שעכטען קיין עוף אָדער קויפען פלייש, עס איז פיל מכשולים פון נבלות וטריפות, איבערהויפּט יעצטיגע צייט.

לאָדזער ראַבינאַט עם ועד הכשרות

בעקאַנטמאַכונג.

דערמיט מאַך איך בעקאַנט דער געעהרטער קונדשאַפט, אַז אַלע אונזערע אויסאַרבייטונגען בעשטעהען אויסשליסליך פון די פליישען פון דער פריהערדיגער שחיטה.

גלייכצייטיג מאַך איך בעקאַנט דער געעהרטער קונדשאַפט, אַז די אַלע פליישען פון מיין לאַגער זענען פּאַכמעניש און זאָרגפעלטיג פערזעהען. אזוי, אַז מיר זענען אימשטאַנד צו ליפערן אונזערע פלייש-אויסאַרבייטונגען ווי ביז יעצט פריש, געשמאַק און היגיעניש.

אין דער האָפנונג, אַז די געעהרטע קונדשאַפט וועט מיר ווייטער שענקען דאָס פערטרויען ווי ביז יעצט, צייכען איך מיט אכטונג

ד. דיאַמאַנט

זאַוואַדזקאַ 9, טעל. 148-09,
נאַוואָמיעיסקאַ 94, „ 149-42,
פּילסודסקיעגאָ 50, „ 207-65,
[illegible] 45, „ 210.41

מייו פאַבריק שטעהט אונטער דער השגחה פון ראַבינאַט.

שטרענג כשר

מעכאַנישע שראָטמיל
י. רעדער
ליסטאָפּאַד 11, 11.
(רוג זאַכאָדניאַ)

וויכטיג פאַר דאַמען
נאָר 2 זל. ווערען נאָך איבערגע מאַכט די עלטעסטע
היטע!
אויף גאַנץ נייע ווי אויף נייע היטע צו
3.50
„TOLA“
25 Zawadzka 25

דאַנקזאָגונג

דערמיט דריק איך אויס דעם האַרציגסטען דאַנק דעם קליניק פון „לינת החולים“ פאַר די באַלדיגע מעדיצינישע הילף ביים געבורט פון מיין פרוי אידאַ סוואַרט.
דעם ג' ד"ר שטילערמאַן פאַר זיין גוטע מיה און ווינש איהם גרויס ערפאָלג. מיט אכטונג
יעקב סוואַרט

אַ הערצליכען מזל-טוב ווינשען מיר אונזער ליבע טאַנטע
פרל. גוטשאַ גורא
צו איהר חתונה מיט ה'
העניעק וויאַנזאָווסקי
מיר ווינשען זיי אַ גליקליך צוזאַמענלעבען.
צאַלעק, חנה ריוועטשע
ישראליק און מאַטעק גורא.

געדענקט הלל
שטשעשליווי
אַ גרויסער אויסוואַהל פון
אָריגינעלע בילינער און טאָמאַשאָווער סחורות
אויף אַנציגער און פּאַלטענס
פון די בעסטע קוואַליטעטען
אויף פערשידענע רעשטען
קומט און איבערצייגט אייך
R. Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאַוואָמיעיסקאַ 5
טעל. 156-09.
געדענקט פראַנט II שטאָק.

אחולים לבביים לחברי וידידי
עמנואל בראַנהעוויטש
לנשואיו את בחירת לבו
מרת רענינאַ שימשיאַ
תהא דרככם בחיים צלחה.
מברך בנימין גאָלדשטיין.

אכטונג צייטונגס-פערקויפער!

ביי דער סעקציע „פּועלי אגודת ישראל“
שבת, דעם 16/1 37 פּינקטליך 6 אָוונט קומט פאָר אַ
בעריכטס-פערזאַמלונג
אין לאָקאַל פּילסודסקיעגאָ 66.
אַלע אונזערע מיטגלידער ווערען אויפגעפאָדערט אומבעדינגט צו קומען.
די פערוואַלטונג.

Dr.
Wajnberg
ספּעציאַליסט פאַר לונגען האַרץ און מאָגען קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9-10 פריה, 3-5 8-9 אָוו.

Dr. med.
GUSTAW KOHN
געוועזענער אסיסטענט פון דעם גינעקאָלאָגישען קליניק אין פּאַריז.
ספּעצ. פאַר פרויען - קראַנקהייטען און שוואַנגערשאַפט.
ספּעצ. פון היילען אונפרוכטבאַרקייט.
פּילסודסקיעגאָ 51, טעל. 170-03
נעמט אָן פון 8—10 און פון 4—8 אָוונט

וויכטיג פאַר אַלע!
בריפּבויגען, מעמאָראַנדומס, רעכנונגען, מעטעראַנדומס, תקנות-קאַרטען, פּרייז, עטיקעטען.
מיטאָן-עטיקעטען, מאַפּ-ביכער, ברויט-עטיקעטען, טריקאָ-עטיקעטען, שפּרינג-באַנדעראָלען און לאָטעריע-שיינען.
מיט די מאָדערנסטע שריפטען עקספּעדיט
די שנעל-דרוקעריי
בראַמבערג
לאָדז, צעגעלניאַנאַ 8 טעל. 255-09

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
ספּעציאַליסט
פאַר אקושעריע און פרויען קראַנקהייטען
פערהיטונג נעגען שוואַנגערשאַפט
[illegible] שער 11, טעלעפאָן 246-09
נעמט אָן פון 8—9 פריה און פון 4—8 אָוו.

Dr. B. Hurwicz
Choroby skórne i weneryczne
Piotrkowska 10
telefon 26-553.
נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב – פון 8 ביז 1 בייטאָג

Doktór
Klinger
ספּעציאַליסט
פאַר ווענערישע, הויט, האָאָר און סעקסואַל-קראַנקהייט
Andrzeja 2, tel. 132-28
נעמט אָן פון 9—11 פאַרמ. און פון 4—8 אָוו.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען בלאָז און אורין-וועגס.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

הויפּט=מופטי פאַר דער קעניגליכער קאָמיסיע

דער מופטי פּלאָנטערט זיך בנוגע די „פערשפּרעכונגען" פאַר אראַבער.—ער פּרובט מיט משונהדיגע „רעזאָ=לוציעס" שפּילען אויף די רעליגיעזע געפיהלען. — מעשה מיט א בית-המקדש. וואָס יודען ווילען בויען אין א״י

ירושלים, 12 (יט״א טעלעגראַפיש)

אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער קעניגליכער קאָמיסיע אונטער'ן פאָרזיץ פון לאָרד פּיל, איז ער־שינען דער גאַנצער אויבערשטער אראבישער ראַט אין קאָרפּאָרע מיט דעם ירושלים'ער גרויס־מופטי אין דער שפּיץ.

די קאָמיסיע איז צוגעטרעטען צום פערהער פון מופטי הח׳דש אמין על הוסייני, וועלכער האָט פאָר־געלעזען פאַר דער קעניגליכער קאָמיסיע אַ לענגערע דעקלאַראַציע מיט די אראבישע טענות און פאָדערונ־גען, וואָס איז אויסגעאַרבייט געוואָרען דורך דעם אויבערשטען אראבישען ראַט.

אין אָנהויב קלערט אויף דער מופטי דעם צו־זאַמענשטעל און די פונקציעס פון דעם העכסטען אַראַבישען ראַט און געהט דאַן איבער צו פאָרמולירען די אראבישע פאָדערונגען. די אראבער פאָדערן פאַר זיך אין א״י אַ פולע נאַציאָנאַלע אומאָפּהענגיגקייט. דער מופטי טענה'ט, אַז די אראבער האָבען נאָך פאַר דער מלחמה אונטער דער טערקישער הערשאַפט גענאָסען אין א״י פון אַלע ציווילע און מיליטערישע רעכט פון נאַציאָנאַלער זעלבסטפערוואַלטונג.

דער מופטי דערצעהלט ווייטער, אַז די א״י־אראבער האָבען פיל בייגעטראָגען צו דער אַלגעמיינער אַראַבישער קולטור און ציוויליזאַציע. זיי האָבען זיך אויך בעטייליגט אין דעם אראבישען אויפ־שטאַנד אונטער דער פיהרונג פון די הוסיינים. די אראבער האָבען זיך בעטייליגט אין דער וועלט־מלחמה אלס „ענגלאַנד'ס אליאַנטען".

דער מופטי פּרובט בעהויפּטען, אַז אויפ'ן סמך פון דעם אַרט. 20 פון דעם פעלקערבונד־פּאַקט האָט מען די אראַבער געמאַכט „פערשפּרעכונגען".

לאָרד פּיל פרעגט דעם מופטי, וועלכע פערפּליכ־טונגען האָט ער אין זין.

דער מופטי קען דערויף נישט געבען קיין קלאָ־רען ענטפער.

לאָרד פּיל דריקט צו דעם מופטי צו דער וואַנד און פאָדערט אַן ענטפער, וואָס פאַרא פער־שפּרעכונגען קאָנען קומען אין אַכט אויפ'ן סמך פון דעם פעלקערבונד־פּאַקט, אויב די באַלפור־דעקלאַראַציע איז ערשינען מיט 5 יאָהר פריהער איידער עס איז פערפאַסט געוואָרען דער פעלקערבונד־פּאַקט.

דער מופטי האָט איבערגעחזרט די בעקאַנטע אראבישע טענות, אַז די יודישע בעפעלקערונג איז פאַר די לעצטע 15 יאָהר געשטיגען 8־פאַכיג און דער יודישער באָדען - בעזיץ איז געשטיגען 15־פאַכיג. די יודישע אויפבוי אַרבייט שטעלט, כלומרשט, אין געפאַהר די אראבישע נאַציאָנאַלע זעלבסטשטענ־דיגקייט.

די אראבער האָבען געטאָן אַלץ, כדי איבער־צייגען ענגלאַנד, אַז זי דאַרף ענדערען איהר פּאָלי־טיק אין א״י. צו דעם צוועק זענען קיין לאָנדאָן אַרויסגעשיקט געוואָרען 5 אראבישע דעלעגאַציעס, אָבער אָהן ערפאָלג.

דער מופטי, וועלכער בעמיהט זיך, באַטירליך, אויסצונוצען זיין אַרויסטריט פאַר פּראָפּאַגאַנדע־צוועקען, פּרובט ווירקען אויף די רעליגיעזע גע־פיהלען פון די מוזולמענער און דערצעהלט וועגען עפּעס כלומרשט יודישע פּלענער „צו פערוואַנ־דלען די מוזולמענישע הייליגע מקומות אין יודישע". דער מופטי בעהויפּטעט ווייטער, אַז אויב די יודען זאָלען ווערען אַ מעהרהייט אין א״י, וועלען זיי דאַן „איבערדריקען די אראבער".

די ערקלערונגען פון דעם מופטי זענען איי־ניגע מאָל איבערגעריסען געוואָרען דורך דעם פאָר־זיצער פון דער קעניגליכער קאָמיסיע לאָרד פּיל, וועלכער פאָדערט, אַז ער זאָל נישט וואַרפען גלאַט אַזוי בעשולדיגונגען, נאָר בעקרעפטיגען זיי מיט בעווייזען, וואָס זאָלען זיי בעשטעטיגען.

דער מופטי ענטפערט, אַז ער וועט שפּעטער נאָך ברענגען די „בעווייזען". דערביי דערצעהלט ער וועגען „עפּעס" אַ פּערזענליכען בריף" פון הרב הכולל פון רומעניען, אַז יודען האָבען בדעה אויפ־צוריכטען דעם בית־המקדש אין ירושלים.

צום סוף בעקלאָגט זיך דער מופטי אויף דעם „יודישען איינפלוס" אויף דער ענגלישער רעגירונג און פאָדערט פון דער קאָמיסיע צו בעריקזיכטען די אראבישע פאָדערונגען.

ירושלים, 12 (יט״א טעלעגראַפיש)

פערענדיגענדיג זיינע ערקלערונגען אויף דער היינטיגער עפענטליכער זיצונג פון דער קעניגליכער קאָמיסיע, האָט דער גרויס־מופטי בעטאָנט, אַז די אַראַבער וואָלטען בעסער געוואָלט פערבלייבען אונ־טער דער טערקישער הערשאַפט, איידער איבערלע־בען די „ענטוישונגען" נאָך דער מלחמה.

דער גרויס־מופטי האָט געפאָדערט, אַז צווי־שען אַן אַראַביש א״י און דער רעגירונג פון גרויס־בריטאַניען זאָל געשלאָסען ווערען אַ טראַקטאַט לויט'ן מוסטער פון דעם לעצטענס געשלאָסענעם אָפּמאַך צווישען פראַנקרייך און סיריען.

צום סוף האָט דער גרויס־מופטי „גרויסמוטיג" צוגעגעבען, אַז אַן אַראַבישע רעגירונג אין א״י וואָלט געזיכערט די אויסלענדישע יודען די זעלבע רעכט, פון וועלכע זיי געניסען אין איראַק. דערמיט איז דער פערהער פון מופטי פערענדיגט געוואָרען. מאָרגען, מיטוואָך, וועט ערשיינען פאַר דער קעניגליכער קאָמיסיע ראַגעב ביי נאַשאַשיבי (געוו. בירגערמייסטער פון ירושלים).

P.K.O.

Oddział w Łodzi,

Al. Kościuszki 15

zawiadamia, iż z dniem 1 stycznia 1937 roku znacznie obniżono czynsz dzierżawny od

KASETEK

(SAFESÓW)

וואָס פאָדערן די אראַבער

אפיציעלער קאָמוניקאַט פון דער קעניגליכער קאָמיסיע

ירושלים, 12 (יט״א טעלעגר.)

די קעניגליכע קאָמיסיע האָט היינט אַרויס־געגעבען אַ קאָמוניקאַט, אין וועלכע ס'זענען מיט־געטיילט געוואָרען די אַראַבישע פאָדערונגען צו דער קאָמיסיע, די פאָדערונגען זענען פאָלגענדע:

1) אָפּשאַפען די בעדינגונגען וועגען שאַפען אַ נאַציאָנאַלע היים פאַר יודען.

2) איינגאַנצען אָפּשטעלען די יודישע אימי־גראַציע קיין ארץ־ישראל.

3) פולשטענדיגער פערבאָט פון באָדען־פער־קויפען.

4) נאָכ'ן אָפּשאַפען דעם מאַנדאַט זאָל צו־געטראָטען ווערען צו אונטערהאַנדלונגען צווישען דער בריטישער רעגירונג מיט אַן אַראַבישער קאָנ־סטיטוציאָנעלער און נאַציאָנאַלער רעגירונג.

וועגען דער יודישער עמיגראַציע

אָפּקלאַנגען פון דער מאָנטאָגדיגער זיצונג אין דער בודזשעט-קאָמיסיע

וואַרשאַ, 12 (טעלעפאָניש)

די נעכטיגע דיסקוסיע אין דער בודזשעט־קאָ־מיסיע פון סיים, וואו עס האָט זיך גערעדט אַזוי פיל וועגען יודען, געפינט היינט גאָר א שטאַרקען אָפּ־קלאַנג אין דער גאַנצער פּוילישער פּרעסע.

דער [illegible] „עקספּרעס פּאָראַנני" שרייבט:

„אין סיים איז נעכטען געקומען צו זעהר וויכ־טיגע ערקלערונגען פון אויסערן־מיניסטער בעק און וויצע־מאַרשאַלעק מיעדזינסקי וועגען דער יודען־פראַגע.

וויצע־מאַרשאַלעק מיעדזינסקי איז געקומען צו דעם אויספיהר, אַז דורך דער נאַטירליכער ענטוויק־לונג פון דער סיטואַציע ווערען די יודען אַרויסגע־שטויסען פון דער פּראָדוקציע און פון האַנדעל, און אַזאַ פאַל האָט די רעגירונג נישט קיין בעסערן אויס־וועג, ווי אין אינטערעס פון דער מלוכה און פון די יודען אליין, צו אונטערשטיצען די עמיגראַציע פון יודען פון פּוילען... די ערקלערונג פון וויצע־מאַר־שאַלעק מיעדזינסקי איז א נייער אמת וועגען דער געזעלשאַפטליכער און ווירטשאַפטליכער ענטוויק־לונג פון דער מלוכה..."

די אָפיציעלע „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ" גיט בלויז אַן אויספיהרליכען בעריכט פון דער זיצונג אָהן ספּע־ציעלע בעמערקונגען.

די נאַראַ־צייטונג „אַ־בע־צע" גיט איבער'ן בע־ריכט אַ קאַפּעל: „פּוילען־פּרעסערישער אַרויסטריט פון ה' מינצבערג"... די נאַראַ־צייטונג שרייבט ווייטער: „אַזוי ווי דעפּ. מינצבערג האָט אויסגעדריקט די מיינונג, אַז דערפאַר האָבען מיר בעקומען אַ הל־וואה פון פראַנקרייך, ווייל בראש פון דער פראַנצוי־זישער רעגירונג שטעהט דער יוד בלום, האָט איהם געענטפערט דעפּ. מיעדזינסקי, אַז ער האַלט פאַר נישט פּאַסיג צו בעריהרען די יודישע פראַגע אויף דעם געביט פון די פּויליש־פראַנצויזישע בעציהונ־גען"...

דער „ראָבאָטניק" גיט איבער'ן בעריכט פון דער דיסקוסיע זעהר א כאַראַקטעריסטיש קאַפּעל: „אַנטיסעמיטיזם אין ווייסע הענטשקעס".

אינטערעסאַנט איז, אַז אויף דער נעכטיגער זי־צונג, וואו עס האָט זיך אַזוי פיל גערעדט וועגען „עקספּאָרט פון יודען" האָט מען געהאַט טענות צו די ציוניסטען, הלמאי זיי זוכען נישט אויסער א״י קיין אַנדערע אימיגראַציע־לענדער פאַר יודען...

בכלל איז שווער צו דערגעהן, וואָס עס איז געווען דער צוועק פון דער נעכטיגער דיסקוסיע. ווי גרויס עס איז די נויט צווישען די יודישע מאַסען ווייסען אַמבעסטען די יודען אליין. טויזענטער יודען וואָלטען אויך עמיגרירט, ווען זיי זאָלען נאָר האָבען אַ מעגליכקייט וואוהין.

אָבער עס איז נישט ריכטיג ווען מען וויל איינ־רעדען זיך און אַנדערע, אַז די יודישע פראַגע אין פּוילען לאָזט זיך לעזען נאָר דורך עמיגראַציע. דאָס איז אַ נאַאיווער און זעהר נישט קיין רעאַ־לער קוק אויף דעם זעהר ערנסטען פּראָבלעם.

ארום עמיגראַציע=דיסקוסיע אין סיים-קאָמיסיע

א מעמאָראַנדום פון דער נ. צ. א. צו פּוילישע פּערזענליכקייטען

וואַרשאַ, 12 (יט״א טעלעגר.)

יט״א האָט ערהאַלטען אַ קאָמוניקאַט, אין וועלכען עס ווערט געזאָגט:

„אין צוזאַמענהאַנג מיט דער לעצטער דע־באַטע אין דער בודזשעט־קאָמיסיע פונ'ם פּוילישען סיים, וואו דער אויסערן־מיניסטער בעק האָט גע־רעדט וועגען דעם, אַז א״י איז נישט גענוג אַלס [illegible] פאַר אַ יודישער מאַסען־עמיגראַציע און וועגען דער נויטווענדיגקייט אויסצוזוכען נייע טעריטאָריעס פאַר יודישער איינוואַנדערונג, האָט די וואַרשאַווער נשיאות פון דער נייע־ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אַרויסגעשיקט צו די מאַסגעבענדע פּוילישע אינסטאַנצען און פּערזענליכקייטען אַן אויספיהרליכען מעמאָראַנדום.

אין דעם דאָזיגען מעמאָראַנדום ווערט בע־האַנדעלט אויפ'ן יסוד פון א רייכען פאַקטען־מאַטעריאַל די פראַגע פון דער אויפנאַהמס־פעהיג־קייט פון א״י, דער באַנקראָט פון אַלע ביז־איצטיגע טעריטאָריאַליסטישע פּרובען און די זעהר בעגרע־נעצטע איינוואַנדערונגס־מעגליכקייטען אין אַנדערע לענדער".

פראַגע פון ניקור מוזן די רבנים ערלעדיגן במשך פון 48 שעה

פאָדערונג פון וואַרשאַווער קהלה=קאָמיסאַר מייזעל

וואַרשאַ, 12 (טעלעפאָניש)

אין וואַרשאַ קומט היינט ווידער פאָר אַ פּלענאַרע זיצונג פון ראַבינאַט, אויף וועלכער עס וועט בעטראַכט ווערען די פאָדערונג פון ה' מייזעל, אַז במשך פון 48 שעה זאָלען די רבנים אָננעהמען אַ שטעלונג צום ניקור פון די אונטערשטע טיילען.

די רבנים פּרובען דערווייל צו געבען אַן אויסמיידענדען ענטפער, אַז די גאַנצע זאַך וועט בעטראַכט ווערען אויפ'ן צוזאַמענפאָהר פון „אגודת הרבנים", דעם 18־טען יאַנואַר.

אויך נעכטען איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון ראַבינאַט, אויף וועלכער עס איז בעשלאָסען גע־וואָרען צו רופען קיין וואַרשאַ אַן אסיפה פון אַלע רבנים און גדולי התורה פון גאַנצען לאַנד, וואָס זאָל בעטראַכטען די פראַגע פון טרייבערען די אונטערשטע טיילען.

אויפ'ן פלייש־מאַרק הערשט נאָך אַלץ אַ גרויסער כאַאָס. ביז מאָנטאָג זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען 190 קאָנצעסיעס אויף כשר'ע יאַטקעס און עס זענען פערבליבען 54 אָפּגעזאָגטע. דערביי האָט אָבער דער שעף פון שטאָטישען אינדוסטריע־אַמט ערקלערט, אַז עס איז נישטאָ קיין טענדענץ צו בעגרעניצען די צאָהל כשר'ע יאַטקעס.

מאָנטאָג האָט א קילאָ כשר פלייש געקאָסט פון 1.60 ביז 2.20 לויט'ן קוואַליטעט.

דער אונטערשטער חלק איז פערקויפט גע־וואָרען צו־איין זלאָטי ביז 1.50 פאַר א קילאָ.

די טריפה'נע יאַטקעס האָבען די אונטערשטע טיילען פערקויפט אפילו צו 30 און 40 גראָשען פאַר אַ קילאָ.

אין וואַרשאַווער שעכט הויז האָט מען נעכטען געקוילעט 240 אָקסען און 300 קעלבער אויף טריפה. אויף כשר – 12 בהמות און 50 קעלבער.

אויף אַ רייהע שפּייז־פּראָדוקטען האָט נעכטען געהערשט אַ שטאַרקער יקרות. דער דאָזיגער יקרות איז נישט בעגרינדעט מיט קיין שום זאַך.

אין דעם פלייש־כאַאָס, וואָס איז איצט ענט־שטאַנען, איז צו בעמערקען אין טייל פּוילישע צייטונגען אַן אַנטיסעמיטישע אַגיטאַציע געגען די רבנים. דער בעקאַנטער „נאַניעק" שרייבט איינפאַך, אַז מען דאַרף די רבנים אַוועקשיקען קיין קאַרטוז־בערעזאַ. טייל צייטונגען, צווישען זיי לײַדער אויך עטליכע יודישע, האָבען פערשפּרייט אַ קלאַנג, אַז אין דעם געשאַפענעם קאָאָפּעראַטיוו פון כשר'ע יאַטקעס איז פערמישט א רב, וועלכער זאָל דאָרט זיין אַ שטילער שותף. ווי מיר האָבען פעסטגע־שטעלט, איז די גאַנצע ידיעה אַ פאַלשער, ביזוי־וויליגער בלבול. וועלכער האָט נאָר געגעבען די געלעגענהייט טייל אַנטיסעמיטישע צייטונגען אויס־צונוצען געגען רבנים.

Dr.

Wołkowyski

ציגעל=גאַס 11, טעל. 238-02

ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקה׳ בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע

נעמט אָן פון 8—11 פרימאָרגן און 4—9 אָוונט

Doktór Z.

HENRYKOWSKI

ספּעציעל-אַרצט פאַר מענער - שוואַכע, ווענערישע און הויט-קראַנקהייטען

טראַוגוטאַ 9, טעל. 262-98

נעהמט אָן פון 8—1 און פון 4—9 אָוונט. זונטאָג פון 9 פריה ביז 11 בייטאָג.

פאַר אונבעמיטעלטע — לעמשניצע-פּרייזען

Dr. med. **L. Berman**

צעגעלניאַנאַ 15, טעל. 149-07

ספּעציעל-אַרצט פאַר מענער - שוואַכע-בע־האַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט. זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג.

פאַר אונבעמיטעלטע — לעמשניצע-פּרייזען

אָפּגעשטעלט די אָפּענסיווע
פון אויפשטענדיגער אַרמעע נעבען מאַדריד

מאַדריד, 12 (ספּ. טעל.)
דאָס מיליטער פון גען. פראַנקאָ איז ווידער פערהאַלטען געוואָרען ביי די טויערען פון מאַדריד. הגם דער שונא איז אַריבערגעגאַנגען דעם טייך מאַנזאַנאַרעס, האָט דאָס דערווייל נישט קיין שום בעדייטונג ביים פערנעהמען די שטאָט.

היינט האָט דאָס רעגירונגס־מיליטער אונטער־גענומען אַ קאָנטר־אָפּענסיווע. דאָס פיינדליכע מיליטער איז צוריקגעשטויסען געוואָרען.

גיבראַלטאַר, 12 (ספּ. טעל.)
ביי דער נעכטיגער באָמבאַרדירונג פון מאַ־לאַגא דורך אעראָפּלאַנען און 2 אויפשטענדיגע קרייצערס זענען געפאַלען 300 טויטע און אַנ'ערך 1000 פערוואונדעטע.

פּאַריז, 12 (ספּ. טעל.)
דער קאָרעספּאָנדענט פון דער „האַוואַס"־אַגענ־טור טיילט מיט, פון סעווילאַ: גען. פראַנקאָ האָט מאָביליזירט אַלע מענער, וועלכע זענען געבוירען געוואָרען אין אָקטאָבער, נאָוועמבער און דעצעמבער 1915. לויט'ן מאָביליזאַציע־בעפעהל דאַרפען זיך אויך צושטעלען די עמיגראַנטען, פון די ערטער, וועלכע געפינען זיך אונטער דער הערשאַפט פון די שפּאַנישע אויפשטענדיגע.

פּאַריז, 12 (ספּ. טעל.)
היינט זענען פערענדיגט געוואָרען די אונ־טערהאַנדלונגען וועגען אַ האַנדעלס־אָפּמאַך צווישען פראַנקרייך און שפּאַניען, וועלכע זענען געפיהרט געוואָרען דורך אַ דעלעגאַציע פון דער שפּאַנישער רעגירונג. מאָרגען וועט דער אָפּמאַך אונטערגעשרי־בען ווערען.

באַיאָנע, 12 (ספּ. טעל.)
פון בילבאַאָ מעלדעט מען, אַז די באַסקישע רעגירונג האָט פּראָטעסטירט געגען פערשפּרייטען ידיעות דורך די אויפשטענדיגע וועגען ברענען קירכען און פערפאָלגען דעם קאַטוילישען קלער.

פּאַריז, 12 (ספּ. טעל.)
די פּאַריזער צייטונגען שרייבען, אַז שבת זע־נען פון דייטשלאַנד קיין שפּאַניען דורך עסטרייך, איטאַליען און סאַרדיניען געפלויגען 150 אַעראָפּלאַ־נען. אין בערלין זענען אויך אָפּגעדרוקט געוואָרען אַנדערטהאַלבען מיליאַרד שפּאַנישע באַנקנאָטען, וועל־כע וועלען איבערגעשיקט ווערען צום גען. פראַנקאָ.

בערלין, 12 (ספּ. טעל.)
פון סאַלאַמאַנקאַ מעלדעט מען, אַז ס'איז כלו־מרשט געשלאָסען געוואָרען אַ פּראָוויזאָרישער האַנ־דעלס־אָפּמאַך צווישען ענגלאַנד און דער אויפ־שטענדיגער רעגירונג. גען. פראַנקאָ האָט זיך גע־זאָלט פערפליכטען צו קויפען אין ענגלאַנד 750 טויזענד טאָן קוילען און ענגלאַנד זאָל אָפּנעהמען אַגראַר־פּראָדוקטען.

נאָך דער ערקלערונג פון היטלער'ן
וועגען דעם, אַז דייטשלאַנד וועט נישט פערנעהמען מאַראָקאָ

פּאַריז, 12 (ספּ. טעל.)
נאָך די לעצטע דעקלאַראַציעס פון היטלער'ן וועגען דעם, אַז דייטשלאַנד וויל נישט פערנעהמען קיין שפּאַנישע טעריטאָריעס אין מאַראָקאָ, איז אין די פּאָליטישע קרייזען אַריינגעטרעטען אַ בערוהיגונג. די דעקלאַראַציע איז אין פּאַריז אויפגענומען געוואָ־רען מיט צופרידענהייט, וועלכע איז אָבער געשטערט געוואָרען צוליב דער אַנטי־פראַנצויזישער קאַמפּאַניע אין דער דייטשער פּרעסע.

מ'רעדט פיל וועגען וויזיט פון ד"ר שאַכט אין פּאַריז, וועלכע דאַרף ברענגען צו אַ ווירטשאַפט־ליכער און פּאָליטישער פערשטענדיגונג.

דער וועג פון וואַהנזין
אָדער צוזאַמענאַרבייט פון פעלקער
רעדע פון מינ. אידען אויף אַ באַנקעט פון אויסלענדישער פּרעסע

לאָנדאָן, 12 (ספּ. טעל.)
אויף אַ באַנקעט פון דער אויסלענדישער פּרעסע האָט מינ. אידען געהאַלטען אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט צוו. אַנד. געזאָגט: ס'וואָלט געווען רעכטער־ליך פעסטצושטעלען, אַז דאָס נייע יאָהר האָט זיך אָנגעהויבען אָהן אַנטייל פון פאַקטאָרען, וועלכע ברענגען אריין אַ צוטומלונג און בעדראָהען איירא־פּאַ. די לאַגע אין שפּאַניען רופט ווייטער אַרויס בעאונרוהיגונג אין דער גאַנצער וועלט. די שפּאַ־ניער אַליין דאַרפען דעצידירען וועגען זייער רעגי־רונגס־סיסטעם און דעריבער בעקעמפען מיר די פרעמ־דע אינטערווענץ. מיר האַלטען נישט, אַז נאָך דעם בירגער־קריג וועט זיך דאָרט שאַפען אָדער אַ קאָ־מוניסטישע אָדער אַ פאַשיסטישע רעגירונג. אַזעלכע רעזשימען קענען זיך דאָרט נישט דערהאַלטען. שפּאַניען וועט שאַפען איהר אייגענע רעגירונגס־פאָרם.

אידען האָט אויך גערעדט וועגען דער ענגלי־שער פּאַרלאַמענטאַרער דעמאָקראַטיע, וועלכע האַלט, אַז די צוזאַמענאַרבייט מיט די פעלקער פון אַלע ראַסען און גלויבענס איז דער יסוד פון אַלגעמיינעם וואוילזיין. אויב מיר וועלען אַלע צוזאַמענאַרביי־טען, האָט פערענדיגט דער מיניסטער, וועלען מיר ברענגען שלום, אויב נישט וועלען מיר ברענגען שלעכטס און דערפיהרען צו אַ קאַטאַסטראָפע. דאָס וואָלט געווען דער וועג פון וואַהנזין.

גען. דיל מיט עלף ענגלישע באַטאַליאָנען
בלייבען אין א"י ביז זומער

לאָנדאָן (יט"א) „מאַנטשעסטער גאַרדיאַן" טיילט היינט מיט, אַז דער הויפּט־אָנפיהרער פון בריטישען מיליטער אין א"י, גען. דזשאָן דילל בלייבט צוזאַמען מיט זיין שטאַב אין א"י ביז אָנהויב זומער. אין א"י בלייבען אויך עלף באַטאַליאָנען מיליטער, וועלכע זענען סטאַציאָנירט אין די וויכ־טיגסטע סטראַטעגישע פּונקטען פון לאַנד. די צייטונג שטרייכט אונטער, דאָס אויב עס זאָלען ווידער אויסברעכען אונרוהען, וועט אין א"י מאָמענטאַל פּראָקלאַמירט ווערען קריגס־צושטאַנד.

גען. דילל האָט גענוי אויסגעאַרבייטע פּלע־נער, ווי אַזוי אין דער קירצעסטער צייט צו אונ־טערדריקען אַנ'עווענטועלען פרישען אויסברוך פון אונרוהען.

וואַרשאַווער אָפיציעלע בערזע

האָלאַנד — — — —	289.60
לאָנדאָן — — —	25.97
ניו־יאָרק (קאַבעל) — — —	$528^1/_2$
פּאַריז — — — —	24.69
פּראַג — — — —	18,54
ציריך — — — —	121,40

אָפיציעלע פּראָצענטיגע פּאַפּירען

ב. פ. — — — —	107,50
3 — אינוועסט. I — — —	64,25
3 — „ II — — —	65,25
4 — דאָלאַרובקע — — —	—
7 — סט. — — — —	44,7
5 — וואַרש. — — —	54,50
5 — לאָדזער — — —	49,50

גרויסע רעדע פון דעפּ. מינצבערג

(ענדע פון דער 1טער זייט)
דער עקזעמפּלאַרען דרוקעס, וועלכע זענען געווענ־דעט געגען דער יודישער בעפעלקערונג. די דורך טעג־ליכע צייטונגען פון אַ געוויסען שניט, וועלכע האָבען נאָר איין אויפגאַבע — צו העצען געגען דער יודישער בעפעלקערונג.

איך וועל זיך ערלויבען ביי דער דאָזיגער געלע־גענהייט צו דעמאָנסטרירען לשם אילוסטראַציע אַ קאַלענדאַר, וואָס איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אויפ'ן פערלאַג. „די נאַציאָנאַלע זעלבסטשוץ" אין פּוי־זען. דער דאָזיגער קאַלענדאַר אויפ'ן יאָהר 1937 איז אויסשליסליך געווידמעט דאָס פּערמיאָנס'ען די יודישע בירגער אין די אויגען פון נישט־יודישע און צילט בפירוש צו דעם, אַז ס'זאָלען געשאַפען ווערען אַזעלכע בעדינגונגען אין לאַנד, אַז דאָס לעבען פון דער יודישער בעפעלקערונג זאָל זיין איבערפולט מיט ניפט און דאָס גאַנצע לאַנד אַ געביט פון פאַר־מעלער שלאַכט פון יודען.

דער דאָזיגער גאַנצער קאַלענדאַר שווימעלט און גריבעלט פון אַזעלכע לאָזונגען: „די יודען זענען אונ־זער אומגליק", „מיר געדענקען די מאָמענטען ווען מיר האָבען פערטיידיגט דאָס פאָטערלאַנד געגען די באָלשעוויקעס, ווער האָט דעמאָלט געשאָסען צו אונ־זערע זעלנער", „דער יוד איז אונזער טרעסטער שונא", „אין נאָמען פון סרייז, אונטערשטיצט נאָר אייגענע א. אז. וו.

די אילוסטראַציעס צום טעקסט שטע־לען מיט זיך פאָר אויף וועלכען אופן מאַכען די יודען אומגליקליך די פּאָלאַ־קען אין פּוילען און אויף יעדער זייט און יע־דער שורה, אין יעדען וויצ־ט איז פאַרהאַן אַזוי פיל שנאה, אַז די הונדערטער טויזענדער קאַלענדאַרס, וועלכע ווערען אַרויסגעשיקט אין גאַנצען לאַנד, דערגרייכען צו די ברייטסטע מאַסען פון דער פּוי־לישער בעפעלקערונג און שאַפען אַזעלכע אומנעג־ליכע בעציהונגען צווישען די בירגער, אַז ס'קען נישט זיין דער קלענסטער ספק, אַז דאָס גאַנצע לע־בען אין לאַנד ליידט צוליב דעם זעהר שטאַרק.

איך האָב מיט עטליכע וואָכען צוריק דער־צעהלט אויף אַ סיים־זיצונג וועגען אַ פאַל, וועלכער האָט מיך פערזענליך געטראָפען, ווען איך בין אַטאַקירט געוואָרען אין גאַס דורך אַ הער, אַז איך האָב איהם כלומרשט בעליידיגט און צוליב דעם האָט ער מיך אָנגעהויבען צו זידלען, דראָהענדיג, אַז ער „וועט מיר שיסען קאָפּ אַריין" און אויסדריקענ־דיג זיך, אַז „ס'איז אונז צו גוט דאָ" א.אַז.וו. ווי ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, פערנעהמט דער דאָזיגער הער דעם אַמט פון אַנ'אויספאָרשונגס־ריכטער אין לאָדז. דער דאָזיגער פאַל לאָזט פיל טראַכטען, ווייל אויב אַ מענש אויף אַ הויכען אַמט ערלויבט זיך אויף אַזאַ עפענטליכען אַרויסטריט, זעהט אויס, אַז די פּרעסע־אַגיטאַציע, וועגען וועלכער איך האָב ערשט גערעדט דערגרייכט אויך צו די העכע־ע ספע־רען. אָבער דער ה' מיניסטער וואָלט דאָך נישט גע־וואָלט, אַז דאָס זאָל פּאַסירען צווישען מענשען, וועלכע געהערען צו דער אויספאָרשונג פון גע־רעכטיגקייט.

ווייל אַ ריכטער מוז דאָך זיין די אָב־יעקטיווע פערזענליכקייט, צו וועלכער די גאַנצע בעפעלקערונג אָהן אונ־טערשיד פון נאַציאָנאַליטעט און גלויבען זאָל האָבען דעם פולסטען צוטרוי

און זאָל זיין איבערצייגט, אַז די דאָזיגע פּערזענ־ליכקייט שטעהט איבער יעדער פּאַרטייאישקייט און בעציהט זיך צו אַלע גלייך.

איך ווענד זיך מיט אַ פראַגע צום ה' מי־ניסטער, צי ס'איז אמת, אַז ס'איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אַ צירקולאַר, אַז די קאַנדידאַטען אויף אַמטען אין געריכטס־וועזען זאָלען אויספילען פאָר־מולאַרען, וועלכע ענטהאַלטען פּרינציפּען פון ראַ־סיזם, ווי די דאַטע פון שמד, גלויבען פון די עלטערן, זיידעס א. א. וו.

ווי מיר זעהען פון דעם אַלעם וואָס איך האָב געזאָגט, בינדען זיך די דאָזיגע ערשיינונגען פון די נישט געזונדע בעציהונגען און שאַפען אַדער קענען שאַפען אַ לאַגע, וועלכע מוז בע־סט מפט ווערען און דעריבער וויל איך זיך ערלוי־בען צו ווענדען צום ה' מיניסטער, אַז ער זאָל אין די אינטערעסען פון דער איינהייט פון דער בעפעלקערונג און גוטע זיטען ווי אַמשנעלסטען ענדערן די לאַגע.

די רעדע פון דעפּ. מינצבערג איז איבער־געריסען געוואָרען דורך פערשידענע צווישען־רופען, בעת דעפּ. מינצבערג האָט גערעדט וועגען דעם, אַז דער אַנטיסעמיטישער קאַלענדאַר בעשול־דיגט יודען אין שיסען אויף פּוילישע זעלנער הערט זיך אַ שטים: „אַזוי איז עס געווען".

בעת דער דעפּוטאַט רעדט וועגען דעם לאָ־דזשער אויספאָרשונגס־ריכטער הערען זיך אויסרופען: „דאָס איז מסירה".

נאָך דער רעדע פון דעפּ. קאָלאָווסקי נעמט אַ וואָרט דער אוקראַאינישער אַדוואָקאַט זעלעוויטש. ער זאָגט צוו. אַנד. אין יוגאָסלאַוויען הייסט דאָס יוסטיק = מיניסטעריום — „מיניסטערסטוואָ פּראַווא" הלוואי וואָלט ביי אונז אַזוי געווען.

ליידער ווערען נישט אַלע בירגער גלייך בעהאַנ־דעלט מען מאַכט אונטערשידען צוליב דער נאַציאָ־נאַליטעט.

דער דעפּוטאַט לעגט פאָר צו שענקען די רעשט שטראָף די פּאָלימישע אוקראַאינישע פער־משפּט'ע. דערויף ווערט ערקלערט אַ מיטאָג־הפסקה.

נאָך דער הפסקה רעדט דעפּ. באָקאַן, דאָס איז אַ פאָלקס־לעהרער פון ראַדזין. ער האַלט אַ שרעקליך אַנטיסעמיטישע רעדע, אין וועלכער ער זאָגט צווישען אַנדערען, אַז מ'דאַרף אַרויס־

נעבען ספּעציעלע אויסנאַהם־געזעצען פאַר יודען. ער זאָגט אַז, אַז בעת'ן בעטראַכטען דעם בודזשעט פון קריגס־מיניסטעריום וועט ער אַריינטראָגען אַ פאָרשלאַג אַ ויסצושליסען יודען פון מיליטער־דינסט.

מ'דאַרף אויך אָנווענדען, זאָגט דער רעדנער, ספּעציעלע געזעצען געגען יודען, וואָס בעגעהען שטייער־מיסברויכען. אויב די בעשווינדעלטע סומע, בעטרעפט מעהר ווי 10 טויזענד זלאָטיס דאַרף דער שולדיגער בעצאָהלען מיט'ן קאָפּ, פאַר אַזעלכע לייט איז נישט פערהאַן קיין אַנדער אָרט ווי אין טורמע.

דער רעפערענט שאַדאָ טרעט אַרויס געגען די דאָזיגע פאָרשלאָגען, ער זאָגט, אַז ס'איז דער־ווייל נישט מעגליך איינצופיהרען בעזונדערע גע־זעצען פאַר אַ טייל פון דער בעפעלקערונג.

ענטפער פון מינ. גראַבאָווסקי
אויף דער רעדע פון דעפּ. מינצבערג

בנוגע דעם לאָדזער אויספאָרשונגס - אַסעסאָר, וועלכער האָט געהאַט אַנ'אינצידענט מיט דעפּ. מינצ־בערג, ווערט געפיהרט אַנ'אויספאָרשונג. וואָס שייך דעם קאַלענדאַר, ווייס דער מיניסטער נישט, צי ער איז קאָנפיסקירט געוואָרען. פיל אַזעלכע קאַלענדאַרען זענען אָבער קאָנפיסקירט געוואָרען.

צום סוף נעהמט נאָכאַמאָל דאָס וואָרט דער מינ. גראַבאָווסקי, וועלכער ענטפערט הויפּטזעכליך דעם דעפּ. מינצבערג. בנוגע דעם פאָרוואורף וועגען די פאַלשע בעשולדיגונגען, אַז יודען בעליידיגע' כלו־מרשט דאָס פּוילישע פאָלק, זאָגט דער מיניסטער, אַז ס'איז איהם ווירקליך אויפגעפאַלענד געווען די גרויסע צאָהל פון די דאָזיגע פּראָצעסען. ער האָט זיך פעריטראַכט וועגען דעם, אַז עפּיס מוז דאָ זיין נישט אין אָרדנונג און צי זענען די פּראָצעסען נישט קיין מעשים פון ביינוויליגקייט מצד די בעשולדי־גער. צוליב דעם וועט די טעג אַרויסגעגעבען ווערען אַ צירקולאַר צו די פּראָקוראָרען אין ריכטער, אַז בעת אַזעלכע פּראָצעסען זאָלען זיי ווענדען אַ ספּע־ציעלע אויפמערקזאַמקייט אויף דער גלויבענסווירדיגקייט פון בעשולדיגער.

בנוגע דעם צירקולאַר וועגען אויפגעבען די ראַסען־אָנגעהעריגקייט זאָגט דער מיניסטער, אַז דאָ האָט מען נישט אין זינען קיין ראַסען־צוועקען נאָר טהאַנדעלט זיך וועגען סטאַטיסטישע ציפערן. אָבער איז נישט אמת, אַז [illegible] מוגג פון זיידען. ס'רעדט זיך נאָר וועגען די עלטערן ווייל מ'וויל וויסען פון וואָס פאַרא ספערע עס רעק־רוטירען זיך די צוקונפטיגע ריכטער און געריכטס־בעאַמטע. דערמיט ווערט די זיצונג געשלאָסען.

פּרעזעס מאַזור אויפּסניי אויסגעוועהלט
אלס פּרעזעס פון אדמיניסטראַטיוו־ראַט ביי ישיבת חכמי לובלין

לובלין, 12 (יט"א טעלעגראַפיש)
דער ניי־געוועהלטער אַדמיניסטראַטיווער ראַט פון דער ישיבת חכמי לובלין האָט אויף זיין קאָנ־סטיטואירענדער זיצונג געוועהלט אויפּסניי אַלס פּרעזעס פון ראַט ה' אליהו מאַזור און אַלס וויצע־פּרעזעסען סענאַטאָר טראָקענהיים, דעפּ. מינצבערג, פּרעזעס לעווין און ה' גוטגעלד. אַלס סעקרעטאַר איז געוועהלט געוואָרען רעד. פרידענזאָן.

דער אַדמיניסטראַטיווער ראַט האָט אויך גע־וועהלט די פערוואַלטונג פון 9 פּערזאָן, וועלכע זאָל אָנפיהרען מיט יח"ל, אין דער שפּיץ פון דער פערוואַלטונג איז געשטעלט געוואָרען ה' קעניגס־בערג פון ראַדאָם. דער אַדמיניסטראַטיווער ראַט איז באַלד צוגעטרעטען צו דער אַרבייט, דער ערשטער בעשלוס זיינער איז געווען צו פערענדי־גען דעם 6 טען שטאָק פון דער געביידע, וואָס איז נאָך ביז־איצט נישט אויסגעפערטיגט געוואָרען, כדי צו ערמעגליכען אַריינצונעהמען נייע 100 תלמידים אין ישיבה אַריין.

גלייכצייטיג איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז דאָס געלד אויף אויסצופיהרען די אַרבייטען זאָל נישט גענומען ווערען פון די נאָרמאַלע הכנסות. נאָר דער ראַט אַליין זאָל איבערנעהמען די שאַפונג פון מאַטעריאַל און געלד, וואָס איז דערצו נויטיג. אַזוי האָט דער ראַט בעשלאָסען דאָס פּרע־זידיום צו פערקויפען דעם זכות פון די צימערן פון נייעם אויסגעבויטען שטאָק, יעדעס צימער צום פּרייז 2,600 זל. דער נאָמען פון יעדען, וואָס קויפט אויס אַ צימער, ווערט אויסגעהאָנגען אויף אַ ספּעציעלען טאָוועל אויף דער טיר פון דעם צימער און געניסט פון אַלע זכותים, וואָס איז פאַראויסגעזעהען אין סטאַטוט פון יח"ל, איינ־צעלנע ראַט מיטגלידער האָבען אויפ'ן אָרט איינ־געצאָהלט פאַר עטליכע צימערן די דערמאָהנטע סומע. אַ צווייטע וויכטיגע החלטה איז געווען אָפּ־צושטעלען אַלע געלד־צאָלונגען פון איינמאָליגע נתינות אין פּוילען און אויסלאַנד.

אהן קאמפּראמיסען

פון דר. פ. ראטענשטרייך

דער ענגלענדער וויל זיך נישט ביינדען דורך פאר־מולעס. דעריבער איז די ענגלישע קאנסטיטוציע נישט אין דעם גענויען זין פון ווארט א קאנסטיטוציע גע־ווען. זי צערפאלט נישט אויף אפטיילונגען און פא־ראגראפען. דער כאראקטער פון דער ענגלישער קאנ־סטיטוציע איז א עלאסטישער. דאס מאכט מעגליך פאר ענגלאנד זיך צו צופאסען צו די ענדערונגען, וואס דאס לעבען ווארפט אן. דערפון נעהמט זיך דער אייביגער קאמפראמיס אין פאליטישען סאציאלען און אימפעריאלען לעבען פון ענגלאנד. עלאסטישקייט, און קאמפראמיס בערייטשאפט אין ענגלישען לעבען זעהט זיך ארויס בעזונדערס שטארק אין די נאך־מלחמה יאהרען. א דאנק איהר עלאסטישקייט און קאמפראמיס־גרייטקייט האט ענגלאנד אויסגעמי־טען א פאליטישען און רעזשים קריזיס, ווי מיר זעה־הען דאס אין אנדערע לענדער.

ווען די בעדינגונגען האבען געצווינגען ענגלאנד איבערצובויען דעם אימפעריאלען רעזשים, האט מען געשאפען א קאמיסיע מיט באלפור אין דער שפיץ. די פארשלאגען, וואס באלפור האט געמאכט זענען דורך דער קאמיסיע איינשטימיג אנגענומען געווא־רען. די בעשלוסען פון דער קאמיסיע האבען אן עלאסטישען כאראקטער און לאזען צו פערשידענע אינטערפרעטאציעס, בכדי צו ערמעגליכען די ענט־וויקלונג פון די דאמיניאנס אין די ראהמען פון דער אימפעריע. די בעשלוסען האבען לכתחילה רעזיג־נירט פון ביינדען זיך דורך גענויע פארמולעס, וואס שטערען. א דאנק דעם האלט זיך די אימפעריע, טראץ דעם, וואס נישט אין איין דאמיניום ענדערט זיך דער כאראקטער פון דער רעגירונג און טראץ דעם, וואס עס קומען אפט צום פארשיין שטארקע סעפאראטיסטישע טענדענצען, ווי מיר זעהען דאס אין דרום־אפריקא, וואו הערצאג האט איבערגענו־מען די רעגירונג אדער אין אירלאנד, וואס ווערט אלץ מעהר זעלבסטשטענדיג.

אן אונאויפהערליכע קאמפראמיס גרייטקייט כא־ראקטעריזירט די ענגלישע פאליטיק אין בעצוג צו פרייע און אונאפהענגיגע לענדער. די דאזיגע לאגע איז זעהר פערוויקעלט, ווען יעדען נישט־ענגלענדער דוכט זיך, אז עס איז נישט פערהאן קיין אויסוועג פון לאבירינט פון שוועריגקייטען, טראכט דער ענג־לענדער וועגען א קאמפראמיס.

מיר זעהען דאס אין ארץ־ישראל. איך נעהם אן, אז די קעניגליכע קאמיסיע, וואס זיצט שוין 6 וואכען אין ארץ־ישראל האט זיך איבערצייגט, אז די שולד פאר די עוולות, וואס די יודען האבען געליטען אין ארץ־ישראל טראגט די ענגלישע אדמיניסטרא־ציע, וועלכע האט קיינמאל נישט געטראכט וועגען דער פאקטישער אויספיהרונג פון די מאנדאטס בע־שלוסען. איך בין איבערצייגט, אז ווען די קעניגליכע קאמיסיע וועט צוריקקומען קיין לאנדאן וועט זי מיט־טיילען דעם קאלאניען־מיניסטער, אז די אדמיני־סטראציע האט פערפיהלט אויף דער גאנצער ליניע. אז זי האט טאלערירט די אונרוהען, האט זיך איינ־געלאזט אין אונטערהאנדלונגען מיט מורדים, האט טאלערירט מיסברויכען.

אבער עס וואלט געהאט א טעות, ווער עס וואלט געגלויבט, אז די קאמיסיע וועט ציהען קאנסעקווענ־צען און פארלאנגען א ראדיקאלע ענדערונג און קודם כל א הונדערט פראצענטיגע אויספיהרונג פון די מאנ־דאטס־בעשלוסען. איך האב דעם איינדרוק, אז די קאמיסיע האלט זיך נישט פאר קיין געריכט, וואס דארף ארויסטראגען אן אורטייל, ווער עס האט ווע־מען בעעוולה'ט, ווער עס איז שולדיג פון די ענט־וויקלונג פון די פערהעלטנישען, פון וועלכע מיר זענען געווען עדות אין משך פון די חדשים אונזער הען. מען דארף גיכער אננעהמען, אז די מיטגלידער פון דער קאמיסיע זיצען און שטרענגען זיך אן בכדי צו געפינען אן אופן ווי אזוי ארויסצוגעהן פון דער איצטיגער לאגע נישט דורך ארויסגעבען אן אורטייל, נאר דורך א קאמפראמיס. דער פארזיצענדער פון דער קאמיסיע איז א דיפלאמאט, וועלכער ווייסט, אז ווען עס איז געקומען צו א מיינונגס־פערשידענהייט צווישען דרום־אפריקא און ענגלאנד וועגען דער פאהן (דרום־אפריקא האט געפאדערט אן אייגענע פאהן אלס סימן פון אומאפהענגיגקייט) האט מען נישט דערלאזט צו א קאמף אדער גרויסע פאליטישע מחלוקה. נאר מען האט מסכים געווען, אז נעבען דער פאהן פון לאנד זאל אויך פלאטערן די פאהן פון דער אימפעריע. ער ווייסט, אז ענגלאנד האט נישט ערקלערט קריג אירלאנד, הגם זי ווערט אלס מעהר זעלבסשטענדיג און אומאפהענגיג. פון איהר ערפאה־רונג, ווייס די קאמיסיע, אז דורך א קאמפראמיס לעזט מען נישט איין פערוויקעלטע פראבלעם.

מיט דער דאזיגער ערפאהרונג און מיט דער פראקטיק איז פיל געקומען קיין ארץ־ישראל. עס ענטשטעהט די פראגע, צי די דאזיגע פראקטיק און ערפאהרונג ענטשפרעכט די ארץ־ישראל פערהעלט־נישען. לויט אונזער מיינונג נישט. לאמיר אויף א מאמענט אננעהמען, אז די פאליטיק פון קאמפראמיס איז דער איינציגער אויסוועג פון דער לאגע, איז דאך בעוואוסט, אז צו א קאמפראמיס דארף מען האבען צוויי. דערווייל איז אבער אין ארץ־ישראל נישט פער־האן קיין פארטנער צו א קאמפראמיס. עס איז נישט קיין פארטנער דער מופטי און עס קען נישט בע־טראכט ווערען אלס פארטנערקע די איסטאקלאל־פארטיי. און עס איז שוין זיכער נישט קיין פארטנער דער אראבישער אויבערסטער ראט, אין וועלכען עס זיצען כמעט אלע אראבישע פארטייען, אבער נאר אזוי לאנג ווי עס איז אויף אלעם פערהאן אן ענטפער — ניין. אין מאמענט ווען עס וועט נויטיג זיין אנצונעהמען א פאזיטיווע שטעלונג, וועט נישט זיין קיין איינהייט אין אראבישען אויבערשטען ראט, נאר עס וועלען זיין צווישען זיך צוקריגטע גרופען אין דער פאמיליעס.

מיר אינפארמירען די קעניגליכע קאמיסיע און מיר ווייזען, וואס מיר האבען אויפגעטון. מיר ווארפען זיך אונטער א קאנטראל, מיר בעהאלטען אפילו נישט די ביכער, ווען די מיטגלידער פון דער קעניג־ליכער קאמיסיע פארשען די האנדעלס־ביכער פון די קאלאניעס, בכדי פעסטצושטעלען די רענטאביל־קייט און סאלידקייט פון אונזער ווירטשאפט, אבער מיר ווילען נישט אננעהמען קיין שום קאמפראמיס, וועלכער וועט בעשווערען אדער פערשלעפען די ענטוויקלונג פון אונזער נאציאנאלער היים. מיר וואר־פען יעדעס נייע ווייסבוך, וואס וועט וועלען געבען א נייע אינטערפרעטאציע צו אונזערע רעכט. דער קאמפראמיס אין דער ענגלישער פאליטיק האט די אויפגאבע צוצופאסען די באזע פון דער עקזיסטענץ פון דער אימפעריע צו די נייע בעדינגונגען. קיינמאל איז אבער דער ענגלענדער נישט גרייט צו א קאמ־פראמיס, ווען דער קאמפראמיס בעדרויט אן איבער־שטרייכונג פון זיינע לעבענס און ענטוויקלונגס בע־רעכטיגונגען. עס איז דעריבער אונזערע אויפגאבע אויפצוקלערען דאס דער קעניגליכער קאמיסיע, זי פון פאראויס צו אינפארמירען דאס זי זאל וויסען, אז אין געוויסע מאמענטען איז נישט פערהאן קיין קאמפראמיס אויך פאר אונז, וואס מיר שטרעבען צו שלום.

„פראנקרייך מוז געהן ביז צום סוף"

אלארם אין דער פראנצויזישער פרעסע צוליב דער דייטשער אריינדרינגונג אין שפאנישען מאראקא

דער דייטשער „מארש" אויף מאראקא, דער פרוב זיך צו בעפעסטיגען אין צפון אפריקא האט אין דער פראנצויזישער פרעסע, צום ערשטען מאל זייט עס איז אויסגעבראכען דער שפאנישער בירגער־קריג — ארויסגערופען א אמת'ע מהומה. פון די עקסט רעכטע ביז די עקסט לינקע האבען אויפגע־הויבען א אלארם געגען דער דראהענדער סכנה.

„עקא דע פארי" דערמאהנט, אז דאס שפאנישע מאראקא איז פון אנהויב אן געווארען די נעסט פון בירגער־קריג: די איינגעבוירענע און לעגיא־נערען פון פרעמדען לעגיאן זענען אויף איטאליע־נישע אעראפלאנען איבערגעפיהרט געווארען קיין שפאניען און האבען געראטעוועט פראנקאס בעווע־גונג. זייט יענעם מאמענט איז שוין געווען קלאהר, אז די ארדנונג אין מאראקא וועט נישט אפגעהיט ווערען — און עס איז די שולד פון דער פראנצוי־זישער רעגירונג, וואס זי האט שוין אין יוני־יולי נישט גערעדט מיט א שארפע שפראך און נישט גע־געבען צו פערשטעהן איהר אונערשיטערליכען ווי־לען אפצוהיטען דעם סטאטוס קוו. די צייטונג פרעגט דאן וואס עס איז פערהאן צו טון, און ענטפערט גלייך:

אונזער אטלאנטישער פלאט פאהרט אפ אויף מא־נעווערס לענג אויס די אפריקאנישע ברעגעס. דער קריגס־מיניסטער דאלאדיע גרייט זיך צו א רייזע אין מאראקא, וואו ער וועט אדורכפיהרען א רעוויו פון אונזערע כחות. פערשטעהט זיך, אז דאס איז א ווארנונג. אבער א בלויזע ווארנונג איז שוין נישט גענוג, נאר א פראנצויזיש־ענגלישע בלאקאדע פון שפאניען און איהרע בעזיצונגען, א פולשטענדיגע און שטרענגע בלאקאדע אדורכגעפיהרט אויף דער יבשה און אויפ'ן ים קען נאך פערהיטען פון פער־וויקלונגען.

אויך דער „פטי זשורנאל" איז אין דער זעלבער מיינונג: „דער פיהרער" האט אראפגעווארפען די מאסקע. מען רעדט וועגען א נייעם אגאדיר. דאס איז מעהר ווי אגאדיר, דאס איז א נייער שלעזוויג־האלשטיין. מיר האבען צו טון מיט א ביסמארק, אבער נאר מיט א ביסמארק — א היסטעריק.

אונטער דעם מאנטעל פון א קרייץ־צוג געגען קאמוניזם, האט היטלער שטענדיג געחלומט וועגען דער וועלט העגעמאניע, אין איצטיגען מאמענט איז זיין ווייטערדיגער עטאפ — דער פוטש אין מאראקא. די היטלעריסטישע אגענטען פיהרען א פערביסענע פראפאגאנדע צווישען די איינגעבוירענע פון ריף, בעווייזענדיג זיי, אז נישט די געזעצליכע שפאנישע רעגירונג און נישט פראנקא קען פאר זיי עפעס טון, און אז זייער גאנצע האפענונג איז אויף — דעם נייעם מאכמעד אין דער פערזאן פון פיהרער פון דריטען רייך. די וועגען פון אללה זענען נישט בעקאנט — און אויף היטלערן איז ארויסגעפאלען געווארען די ראלע פון דעם בעשיצער פון די מוסולמענער...

דייטשלאנד שפילט א האַרט שפיל. פראנקא דער טאלאנטלאזער און אונגעשיקטער מיליטער־פיהרער מוז זיך איצט צוריקקויפען פאר זיין פאטראן און באנקיר. עס איז געקומען דער מאמענט ווען דער פירענעאישער האלבאינזעל דארף פערוואנדעלט ווערען אין א דייטשע קאלאניע; דאס שפאנישע מאראקא וועט איבערגעגעבען ווערען צו דייטשלאנד דורך די מאורען, וועלכע עס האט פערדרעהט דעם קאפ די דייטשע הבטחות און שפעטער וועט דייטש־לאנד ערקלערען צו פראנקרייך:

— פערשטעהט זיך, מיר האבען זיך בעזעצט אין שפאנישען מאראקא אונגעזעצליך, נאר מיר האבען זיך בעזעצט און דאס איז דאס וויכטיגסטע. די געשיכטע האט אויך שוין געהאט לערנען, אז פאר אונז דייטשען פערטרעט דער פאקטישער בעזיץ דאס רעכט. און מיר האבען בדעה דארט צו בלייבען אזוי לאנג ווי מיר נאר ווילען; אדער ביז איהר וועט אונז נישט פארלעגען אלס אויסטויש פאר אונזער אוועקגעהען עטוואס פראקטישעס, וואס זאל האבען פאר אונז א בעדייטונג און א ווערט...

צי וועט מען דאס אין פראנקרייך פערשטעה'ן? צי וועלען די פראנצויזען פערשטעהן, אז דאס איז נישט קיין פראגע פון א פארטיי אדער אידעאלאגיע, נאר א פראגע פון לעבען און טויט? אויב פראנקרייך וועט צולאזען פיקאנטום אויפ'ן מיטעללענדי־שען ים, אויב זי וועט צולאזען צו פערוואנדלען שפאניען אין א דייטשען וואסאל און וועט פער־לירען די פרייהייט פון איהרע פערבינדונגען, וועט זי ארויסגעשטראכען ווערען פון דער ליסטע פון די גרויסע מלוכות. דא טאר מען זיך נישט גערעכט־פערטיגען מיט דעם ווילען אפצוהיטען דעם שלום. די וועלט קען מען נישט ראטעווען, צוגרייטענדיג דעם אייגענעם אונטערגאנג. דעם געגנער קען מען נישט צופרידענשטעלען פארלעגענדיג איהם יעדעס מאל נייע נסיונות".

דער עקסט רעכטער „אמי דע פעפל" קומט צו אנאלאגישע אויספיהרונגען:

„דייטשלאנד וויל פערכאפען מאראקא אלס א משכון פון געוואלדיגער בעדייטונג, ענטוועדער זי וועט דארט בלייבען — און מיר וועלען פערלירען גאנץ צפון אפריקא, אדער זי וועט פון דארט אוועק אבער מיר וועלען מוזען פאר דעם אוועקגעהען טייער בעצאהלען, עס איז די העכסטע צייט, אז אונזער נאציאנאלער אינסטינקט זאל ענדליך ערוואכען...

„עווור" שרייבט: „אין 1911 האט דייטשלאנד מיט דער הילף פון דער דעמאנסטראציע ביי אגאדיר עפעס דערגרייכט. אין 1937 האפט היטלער צו בעקומען א סך מעהר, אדורכפיהרענדיג די אק־קופאציע פון א רייהע וויכטיגע סטראטעגישע פונקטען אויף די ברעגעס פון שפאנישען מאראקא. דער פלאן פון פיהרער איז קלאר: דעם 30 יאנואר וועט היטלער האלטען א גרויסע רעדע, מיט א פארשלאג וועגען אייביגען שלום און וואוילשטאנד פאר מענשען. אבער מיט א פאר טאג פאר דער דא־זיגער רעדע אקופירט דייטשלאנד צעאוטא — און מיר וועלען פיהרען אינטערהאנדלונגען וועגען איי־ביגען שלום אונטער דער דראהונג וואס בעגעגנט איבערן מיטלענדישען ים אין גיבראלטאר.

בכדי אויסצומיידען דערנידריגונג דארף מען תיכף אננעהמען שריט. ביז איצט האט דאס נישט שטעלען היטלערן קיין שום ווידערשטאנד כסדר פערגרעסערט זיין דרייסטקייט. אבער א אקטיווער ווידערשטאנד בעדייט די גרייטקייט צו געהן ביז צום סוף, ווייל עס איז נישט פערהאן עפעס געפעהר־ליכערעס ווי צו שרייען „ניין!!" און זיך צוריקציהען אין דעם מאמענט ווען די פאלגע פון דעם „ניין" הויבט אן צו ווערען ערנסט."

ראק־פארשונג ביים העבר. אוניווערזיטעט*)

אין די ראהמען פון אן'אנאנימער נדבה, וועל־כע איז געשפענדעט געווארען אין 1935 פאר דער פארשונג פון דער ראק־קראנקהייט האט דער העב־רעאישער אוניווערזיטעט אין ירושלים געגרינדעט צוויי נייע אפטיילונגען:

1) אפטיילונג פאר ראדיאלאגיע.
2) אפטיילונג פאר עקספערימענטאלער פאטא־לאגיע.

צו די אויפגאבען פון ביידע אפטיילונגען גע־הערט די בעזונדערע בעריקזיכטיגונג פון די וויסענ־שאפטליכע פראבלעמען, וועלכע זענען צונויפגעבונ־דען מיט דער פארשונג פון ק־עבס.

ביידע אפטיילונגען זענען פארזען מיט די מא־דערנסטע אפאראטען און הילפס־מיטלען. לעת עתה געפינען זיי זיך אינ'ם געזונטהייטס־צענטער א. נ. נתן שטראוס, שפעטער, ווען עס וועט אויסגעבויט ווערען די מעדיצינישע אקאדעמיע אויפ'ן ה־הצופים, וועלען אהין אריבערגעטראגען ווערען ביידע אפ־טיילונגען.

די ראדיא־ביאלאגישע אפטיילונג בעשעפטיגט זיך קודם־כל מיט דער אויספארשונג פון ביאלאגישע השפעות פון פערשידענארטיגע בעשטראהלונגען. עס ווערט אונטערזוכט די ווירקונג פון זון־ליכט און אול־טרא־פיאלעט־שטראהלען פון ראדיום און רענטגען־שטראהלען אויף פערשידענע ביאלאגישע אביעקטען (בעשעפענישען מיט קאלטען און ווארימען בלוט, פראטאצאען, באקטעריעס, געוועבע־קולטורען), כדי נעהנטער אויסצופארשען די ווירקונג פון רענטגען־שטראהלען איז קאנסטרוירט געווארען א ספעציעלע רענטגען־אפאראטור, וועלכע דערלויבט ארויסצוגע־בען שטראהלען אין אנ'אויסערגעוועהנליך גרויסער אינטענסיווקייט, וועלכע בעזיצען וועלען פון א פער־שידענער לענג.

אין דער אפטיילונג ווערען סיסטעמאטיש בע־האנדעלט בעשעפענישען מיט ק־עבס־ערוועקענדע סובסטאנצען, דערביי בילדעט דער ענטשטעהונגס־פראצעס פון געשווילסטען אן אביעקט פון שטענדי־גען סטודיום.

צו דער ראדיא־ביאלאגישער אפטיילונג איז אנגעשלאסען א פיזיקאלישע לאבאראטאריע, וואס איהר טעטיגקייט איז געווידמעט דער וויסענשאפט־ליכער און פראקטישער ראדיא־סימעטריע.

די אפטיילונג פאר עקספערימענטאלער פאטא־לאגיע בעשעפטיגט זיך הויפטזעכליך מיט פראבלעמען פון נארמאלען און פאטאלאגישען וואוקס. איהרע אויפגאבען זעהט זי קודם כל אין איינדרינגען טיפער אין דער פיזיאלאגיע פון פראצעסען, וועלכע פיהרען צו דער צוטיילונג פון קעמערלעך. די דאזיגע אונטער־זוכונגען שטיצען זיך אויף א נייע מעטאדע אויף „געוועב־צוכט", וועלכע דערלויבט פערמאנענט צו דערהאלטען ביים לעבען קעמערלעך אין געוועבען פון מענשען און לעבעדיגע בעשעפענישען. גרופען פון פערשידענע נארמאלע און בייזארטיגע קעמער־לעך, וועלכע וואקסען אויסערהאלב דעם ארגאניזם, אונטערליגען א גרינטליכען אנאליז און עס ווערען אויסגעפארשט די פרינציפען, וועלכע בעדינגען זייער ענטוויקלונג און וואוקס. די פאקטארען פון וואוקס ווערען אונטערזוכט פון פיזיקאלישען, כעמישען און אלגעמיין־פיזיאלאגישען שטאנדפונקט.

א בעזונדערען קאפיטעל בילדען די פראבען וועלכע ווערען געמאכט געמיינזאם מיט דער ראדיא־ביאלאגישער אפטיילונג איבער דער ווירקונג פון ראדיום און רענטגען־שטראהלען אויף דעם קע־מערל פון ווארם־בלוטיגע בעשעפענישען. ביז איצט זענען אזעלכע פארשונגען געווען זעהר בעשווערט דערדורך, וואס מען האט געקאנט בעאבאכטען דאס פערהאלטען זיך פון קעמערל בלויז אין קאמפליצירטע סיסטעם פון גאנצען קערפער, דערביי האט מען מיט שוועריגקייטען געקענט ארויסציהען דירעקטע מסקנות וועגען דער קעמערל־רעאקציע גופא, א קול־טור פון קעמערלעך אין רעאגענץ־גלאז שטעלט פאר מיט זיך אן'אויסגעצייכנעטען אביעקט, וועלכער דער־מעגליכט פון ערשטען מאל צו שטודירען די דירעקטע ווירקונג פון שטראהלען אויף נארמאלע און פאטאלא־גישע מינים פון קעמערלעך.

*) פון די ידיעות פון העברעאישען אוניווער־סיטעט אין ירושלים.

ווער פערשפרייט דעמאראליזאציע צווישען דער שול־יוגענד?

אין „דזיענניק פאפולארני" איז פער־עפענטליכט א ארטיקעל פון סט. כרושטשינסקי וועגען דער ערציהונג פון די קינדער אין די שולען.

דער אויטאר ציטירט א רייה רעכטע צייטונגען אין וועלכע עס ווערט אנגעוויזען אויף די ערשיי־נונגען פון דעמאראליזאציע וואס פערשפרייט זיך אלס מעהר צווישען דער שול־יוגענד. פערשטעהט זיך, אז די רעכטע צייטונגען זעהען די איינציגע סיבה פון דער דעמאראליזאציע „אין דעם [illegible] פאקטאר פון דער עפאכע אין דעם פאליטישען געשפענסט".

אלס ענטפער דערויף ציטירט כרושטשינסקי פאקטען וואס אילוסטרירען די אומערהערטע בעליי־דיגונגען און פייניגונגען וואס עס ליידען די יודישע קינדער אין די געמישטע שולען — בעליידיגונגען און ערנידעריגונגען, וואס זענען טאקע א רעזולטאט פון דער מוראדיגער העצע פון די ענדעקישע ציי־טונגען. דארט אין די רעדאקציעס פון די דאזיגע צייטונגען זיצען טאקע די, וואס דעמאראליזירען די שול־יוגענד. כרושטשינסקי מאכט די בעמערקונג אז אין די שולען ווירקט טאקע א געשפענסט, אבער נישט דאס רויטע, נאר דאס ברוין־שווארצע גע־שפענסט און צום סוף שטעלט ער פאלגענדע פראגע:

„צי זאלען געזונטע און ערליכע מענשען זיך נעהמען צו די מיטלען, וואס ווערען אנגעווענדעט דורך אויסוואורפען, וועלכע פערסמ'ען די נשמות פון אונזערע קינדער? צי זאלען זיי ארויסגעהען מיט'ן שטעקען און מעסער אויף דער גאס, בכדי אויף אייגענער האנט אויסצוראטען די עקעלדיגע פראפאגאנדע, פערטרייבען די קאלפארטערען פון די „נאראדאווע" בלעטלעך און דעמאלירען די „רעדאק־ציעס" אין וועלכע עס פרעגעלט זיך דער סם?"

אוקראינער קומט קיין אמעריקא און ווערט דארט א יוד

דערצעהלט מערקווירדיגע געשיכטע פון זיין לעבען

אין רעדאקציע פון ניו־יארקער „פאָרווערטס“ איז געווען א גר, א געוועזענער קריסט פון אוקראינע, וועלכער איז געוואָרען א ייד. מגייר געווען האט ער זיך אין מאנטרעאל, קאנאדע. אין „פאָרווערטס“ איז ער געקומען בעטען דעם רעדאקטאָר, אז יודען זאָלען איהם העלפען אריבערברענגען פון אוקראינע — איצט פוילען — זיין איינציגען זוהן, זיין בן־יחיד׳ל, וועמען ער האט שוין 9 יאהר נישט געזעהן. איצט איז דער יונגעל שוין 13 יאהר אלט, און דעם טאטענ׳ס הארץ געהט אויס פון בענקשאַפט צו זיין קינד, וואס וואלגערט זיך אין דער פרעמד.

געזאָלט האט דאס קינד קומען אהער מיט דער מאמען, מיט עטליכע יאהר צוריק. דער טאטע האט זיי שוין געהאט געשיקט אויף שיפס־קארטען.

איז אָבער די פרוי געשטארבען אין דער זעלבער וואך אין וועלכער זי האט געזאָלט אפּפאָהרען צו איהר מאן, און דער קליינער יתום איז געבליבען אין דאָרף ביי זיין טאטענ׳ס צווי ברידער.

דער גר — ער הייסט איצט אברהם בן אברהם. זיין אמת׳ער נאמען איז בורבעלא. געבוירען געוואָרען איז ער מיט 37 יאהר צוריק אין א קליין דערפעל, מאלאוו, וואס געפינט זיך א פּאָר קילאָמעטער פון טרעמבאָוולא, נישט ווייט פון טארנאָפּאָל.

ווען אברהם בן אברהם איז 16 יאהר אלט געווען — ס׳איז געווען אין יאהר 1915 — האָט מען איהם אריינגענומען אין דער עסטרייכישער ארמעע, און ער האָט דאָרט געדינט ביז צום סוף פון קריג. מיט׳ן קריג האָט זיך אבער זיין ארמעע־דינסט נישט געענדיגט. ער האָט באַלד דעם געמוזט א טייל נעמען אין די שלאכטען וואס פּעטליורא האָט געפיהרט געגען די באלשעוויקעס. און ווען פּעטליורא איז פארטריבען געוואָרען, האָט ער געמוזט זיך שלאגען אויף דער זייט פון די באלשעוויקעס, ווייל ער איז געווען א „פּולעמיאטשיק“ און די באלשעוויקעס האָבען זיך גענויטיגט אין סאלדאטען וואס האָבען זיך געקענט בעגעהן מיט מאשין־ביקסען.

ווען אברהם איז נאך א קליין יונגעל געווען און האָט זיך געשפּילט מיט די חברים פון דאָרף, האָט ער פון צייט צו צייט געהערט דאָס ווארט „זשיד“, א ווארט וואָס האָט פאַר איהם קיין זין נישט געהאט. שפּעטער האָט ער בעמערקט, אַז די „שקצים“, ווען זיי ווערען אויף איהם בייז, רופען זיי איהם „זשיד“. אַז ער איז עלטער געוואָרען, האָט ער זיך יא פאראינטערעסירט אין דעם, און דאַן האָט ער זיך דערוואוסט, אַז זיין מאמע — זי איז שוין דאן געווען טויט — איז געווען א יודישע. ווען זי האט זיך פארליבט אין זיין טאטען, איז זי אַנטלאָפען פון דער היים און האָט זיך גע׳שמד׳ט.

די גאנצע מעשה וועגען זיין מאמען און איהר ראמאַן איז איהם שטארק אין זינען נישט געלעגען. זיין טאטע איז דאמאָלט שוין אויך געווען טויט; און דער „זיידע“ ביי וועמען אברהם און זיינע ברידער האָבען זיך געהאָדעוועט, האָט אָדער נישט געוואוסט קיין סך וועגען זיין פארשטארבענער שנור׳ס פארגאנגענהייט, אָדער ער האָט זיך געמאַכט אַז ער ווייס נישט.

שפּעטער, אין צייט פון קריג, איז דער יונגער בורבעלא פארוואונדעט געוואָרען ביים איטאליענישען פראָנט, און מען האָט איהם צוגענומען אין א שפּיטאָל. דארט, לעבען זיין בעטעל, איז געלעגען א פארוואונדעטער יודישער סאלדאט. דער יודישער סאלדאט, ווען ער איז געזונטער געוואָרען און האָט שוין געמעגט אראָפּגעהען פון בעטעל, האָט יעדען טאָג געדאווענט אין טלית און תפילין, און אויף בורבעלא׳ן האָט דער יוד, בעת ער איז געשטאנען איינגעוויקעלט און פאַר׳דבקה׳ט אין זיין טלית, געמאַכט א שטארקען איינדרוק.

„איך נישט קען אייך זאגען ווי איך געפיהלט“ זאגט איצט אברהם בן אברהם. „ס׳האָט מיך מאָדנע בעריהרט“.

ליגענדיג אין בעט האָט בורבעלא מיט חשק גענומען לייענען די ביבעל. ער האָט געלייענט די יודישע און נישט־יודישע ביבעל.

„און איך זיך דערוואוסט“, דערצעהלט ער איצט, „אַז יודען א גרויס פאלק. קריסטען האלטען יודען נידעריג, און ער אזוי גרויס אין ביבעל“.

האָט ער גענומען זיך דורכרעדען מיט׳ן יודישען שכן. און דאמאלס איז עס ביי איהם געבוירען געוואָרען דער געדאנק, אַז ער וויל ווערען א יוד. וואס א טאָג האָט דער געדאנק איהם אלץ שטארקער אנגענומען, און ער האָט ענדליך אויסגעדריקט זיין וואונש פאַר זיין יודישען חבר. האָט יענער איהם געגעבען זיין אדרעס פון וויען.

„ווען די מלחמה וועט אימירצעשעם זיין פאַריבער, און דו וועסט נאָך אלץ וועלען אננעמען אונזער גלויבען, קום צו מיר, און איך וועל דאן דיר העלפען. איצט קען מען נישט, איצט איז מלחמה צייט“, האָט דער יודישער סאלדאט איהם געזאָגט.

בורבעלא איז אויסגעהיילט געוואָרען און איז ווידער אוועק צום פראָנט. איהם האָט אָבער געמוטשעט איין זארג: טאמער פאלט ער אין א שלאכט, זאל מען איהם נישט מקבר זיין מיט א צלם.

ביי זיך אין הארצען איז ער שוין געווען א יוד, ערקלערט ער.

האָט ער זיך דערשלאָגען אזש קיין וויען. דער יודישער סאלדאט איז געווען ערגעץ ביים פראָנט און בורבעלא האָט נישט געקענט דורכפיהרען זיין פּלאַן, האָט ער געטון דאָס נעקסטע בעסטע: ער האָט זיך געלאָזט אויסברענגען א מגן־דוד אויפ׳ן רעכטען אָרעם, טאמער ווערט ער דערהרג׳עט, זאָל מען איהם ברענגען צו קבורת ישראל. מען קען דעם טאטואירטען מגן־דוד איצט זעהען אויף זיין רעכטען ארעם, א מגן־דוד פון פורפּור, וואס וועט קיינמאל נישט פארשווינדען.

מלחמה, בלוטפארגיסונג, בלוט־בעדער אָהן אויפהער, אָהן אפּשטעל, דאָס לעבען איז איהם מיאוס און מיאוס געוואָרען.

אין א יודיש שטעטעל, וועניצע, האָט בורבעלא דורכגעלעבט א פּאסירונג, וואס ער וועט נישט פאַרגעסען ביז דעם סוף פון זיין לעבען.

ס׳איז שוין געווען אווענט־צייט, ווען די פּעכאָטע איז אנגעקומען אין שטעטעל. דאָס שטעטעל איז פריהער צעשאָסען געוואָרען פון האַרמאַטען און קיין איין נפש איז דאָרט נישט געבליבען לעבען. אלע זענען אויסגעמאָרדעט געוואָרען. אפילו א לעבעדיג קאַץ האָט מען דארטען נישט געקענט געפינען. זענען די סאלדאטען אריין רויבען, נעמען וואס מען האט געקענט געפינען.

„איך האב מיין פולעמאָט געלאָזט לעבען שטעטעל און בין אוועק איבער די גאסען“, דערצעהלט דער גר. „ליידיגע אויפגעריסענע גאסען, חורבות פון הייזער, חושך, שרעק, טויטע קערפּערס — אנ׳אמת׳ער גהינום. איך זעה א הויז און אינוועניג, דאכט זיך, עפּעס א ליכט, נעהם איך א רעוואָלווער אין האַנט און געה אריין אינוועניג. זעה איך אין דער פינסטער א ליכט פון אונטען, כ׳געה צו א טיר, וואס פיהרט אין א קעלער, אונטען שטעהען ביי דער וואנט — אנ׳אלטע מאמע, צוויי טעכטער און אַ זוהן, דער טאטע ליגט א דערשאָסענער ביי זייערע פיס און א סאָלדאט וויל שוין אריינרוקען דעם מעסער דעם זוהן אין בויך.

„מיר איז פינסטער געוואָרען אין די אויגען. דער סאלדאט האָט מיך דערזעהען, געוואלט צו ערשט אויף מיר שיסען, ער האָט אבער דערזעהען מיין מונדיר און מיט א שיכור׳ן געלעכטער גענומען שרייען: „קום אַריין, נעם זיך איינע!!“

בורבעלא איז אראָפּ אין קעלער און האָט אריינגעשאָסען א קויל אין דעם צווילדעוועטען סאלדאט.

„די מאמע מיר גענומען קושען הענט. דער זוהן מיר דערלאַנגט בייטעל געלד, נא, נעם, שענק אונז לעבען. איך זיי בערוהיגט, געזאָגט נישט שרעקען זיך. און געבעטען מיך נישט פארגעסען, מיין נאָמען געדענקען“.

ביז קיעוו איז פּעטליורא געגאנגען, דארט האָבען די רויטע איהם גענומען שטויסען צוריק, און ער איז געלאָפען אויף צוריק קיין גאליציען. ווידער איז ער אנגעקומען קיין וועניצע, דאס מאל מיט די זיגרייכע באלשעוויקעס, האָט ער אויפגעזוכט די יודישע פאמיליע, וואס ער האָט מיט א צייט פריהער געראטעוועט פון טויט און זיי געזאָגט:

„איהר האָט מיך געדאנקט. כ׳דארף נישט קיין דאנק און כ׳דארף נישט קיין געלד, איך וויל אָבער א טובה פון אייך. גיט מיר א בריף, אַז איך האָב אייך געהאָלפען, דער בריף וועט מיר אמאָל צונוץ קומען.

איז דער לעבען־געבליבענער יונגערמאַן מיט׳ן סאלדאט אוועק צום רב פון א שכנה׳שער שטעטעל, און דער רב האָט בורבעלא׳ן געגעבען א כתב וועגען דעם ווי ער האָט געראטעוועט עטליכע יודישע נפשות פון א שרעקליכען טויט. אט דער כתב פון רב האָט געוואָרעמט בורבעלא׳ס נשמה, איהם געטרייסט, אז א צייט וועט קומען ווען ער וועט קענען ווערען אנ׳עכטער יוד.

ער איז געבליבען אין גאליציען. ער איז געקומען צוריק קיין מאלאוו און האָט זיך ווידער גענומען צו דער סאכע.

שפּעטער האָט ער זיך פארליבט אין א דארפיש מיידעל און האָט מיט איהר חתונה געהאַט. ער האָט מיט איהר אפגערעדט, אַז ווען די געלעגענהייט וועט זיך מאכען וועלען זיי זיך ביידע מגייר זיין.

דערווייל איז דאָס קינד געבוירען געוואָרען און בורבעלא האָט געוואלט דאָס קינד מל זיין, זאל ער כאטש זיין א גע׳מל׳טער. האָט זיך דאס ווייב געבעטען: מיין טאטע איז שוין אלט, באלד־באלד און ער וועט שטארבען, וועלען מיר אָבער דאָס קינד יודישען וועט ער אונז אפשניידען פון דער ירושה. ווארט שוין צו אביסעל.

„איך געזעהען, אז אין פוילען א יוד ווערען איך נישט קענען“, דערצעהלט אברהם בן אברהם, „און ווארטען אויף א מענשענס טויט, איך נישט געוואלט“.

האָט ער צוזאמענגעקליבען עטליכע דאָלאר און איז אוועק קיין קאנאדע. אנגעקומען איז ער, נאך מאנאטען און מאנאטען שלעפּען זיך קיין וואנקוווער ביים פּאסיפישען ים. דארט האָט ער א יאהר צייט אפּגעארבייט און אָפּגעשפּאָרט 500 דאָלאַר, איצט איז ער געווען ענטשלאָסען, איז געקומען די צייט צו פארווירקליכען זיין חלום, ער מוז ווערען א ייד. האָט ער זיך גענומען נאכפרעגען און האָט זיך דערוואוסט, אַז אין מאנטרעאל געפינען זיך א סך יודען. בורבעלא האָט בעשלאָסען, אַז מאנטרעאל איז די שטאָט.

איז ער אוועק אהין, דארט זיך געלאָזט מל זיין און געוואָרען א יוד.

ער האָט זיך פארלאָזט א באָרד מיט פּאות און האָט אפילו געפונען א שטעלע אלס אונטער־שמש ביים טאַלנער רבי׳ן, הרב ר׳ יוחנן טווערסקי, אין מאנטרעאל.

ווי אזוי איך האָב זיך אנגאזשירט אין פרעמדען־לעגיאָן

דערצעהלט פון א לאָדזער יודישען לעגיאָנער

פון י. כאמסקי

אין דער אַלזשירער שטאָט בוס־קיא האָט מיר דער יודישער לעגיאָנער לאָנדאָ פון לאָדז דער־צעהלט דעם אמת וועגען זיין לעבען.

דאס ערשטע, וואס לאָנדא האָט מיר געזאָגט וועגען זיך אליין, איז געווען: —

— מיין נאמען איז נישט לאנדא.

איך האב איהם אנגעקוקט.

ער האט פארשטאנען: —

— איהר מיינט, אז איך בין בעגאנגען אמאָל עפּעס א פאַרברעכען? — ניין, אמאָל פלעגט מען קענען לויפען בעהאלטען זיך אונטער דעם מונדיר פון פרעמדען־לעגיאָן. היינט קאנטראָלירט מען, מען ווייסט אלעס וועגען אייך, איהר קענט טוישען אייער נאמען. האב איך אזוי געטון.

— צוליב וואס? —

— צוליב מיין פאמיליע, צו וואס זאל א שענער נאמען זיך שלעפּען...

ער האָט א שמייכעל געטון: —

— איך בין אויך נישט פון לאָדז.

— וואס? —

— פון א קליין יודיש שטעטעל אין פוילען. נישט ווייט פון לאָדז טאקע, וואו מיין פאטער איז געווען ראש־הקהל...

איך האב איהם אנגעקוקט מיט אומצוטרוי.

— און דאָס איז א אמת? —

ער האט זיך דערפיהלט געטראָפען. ער האט א שלעפּ געטון מיט דער האנד צו דער זייט פון רעוואָלווער - טאש און ארויסגענומען א צו־קנייטשט פעקעל בריף:

— זעהט!!

א פאָטאָגראַפיע האט ער פון א קאָנווערט ארויסגענומען, א בילד פון א שענעם יודען מיט א ברייטער צוקעמטער באָרד, מיט העלע אויגען מיט א קליין קאפּעל אונטער א ברייטען שטערען.

מיט א שטימע פון רעספּעקט, מיט א שטימע אין וועלכער מען האט שוין נישט געקענט צווייפלען, האט דער לעגיאָנער א זאג געטון: —

— מיין פאטער...

און מיט גאר א הוילען קויל שוין: -

— שוין געשטארבען...

און ער האט מיט טרויער און מיט שטאלץ געקוקט אויף די איידעלע יודיש עשטריכען. בלויז די באָרד האט געשטערט די ענליכקייט צווישען פאטער און זוהן. איך האב געפיהלט, אז דער קאָנטאקט צווישען לעגיאָנער און מיר איז אנגעבונדען אז אַלעס וואס ער וועט איצט זאגען, וועט שוין זיין אמת.

* * *

און עס איז טאקע געווען אמת, אנ׳אויפריכטיגער אקצענט האָט אנגעפיהלט זיינע רייד. א יודישער יונגערמאַן איז ער געווען ווי א סך פון דער איצטיגער יוגענד אין א פוילישען שטעטעל. ער האט געענדיגט א גימנאזיע און איז אוועק קיין פאריז שטודירען אויפ׳ן אוניווערזיטעט. דער פאטער איז געווען א מיטעל - פארמעגליכער מענש. האָט ער פארקויפט א טייל פון זיין הויז און איהר געגעבען דאס געלד: — אויף א גאנץ יאהר צו לערנען אין פאריז!! — דעם פאטערס ליבה איז געווען צום גוטען אבער דער פאָטער האט פארגעסען, אז דער זוהן איז נאך זעהר יונג און אַז אין פאריז זענען דאָ אַ סך לאָקונגען, בפרט ווען מען האָט נאך געלד מיט זיך און אז נאך אין צוג וועט עמיץ זיין זוהן לערנען: —

— געהט אויף מאנמארטר...

איז ער אהין געגאנגען. גלייך אוועק און גלייך געטראָפען א יונגע שעהנע פרוי, רייך, געבילדעט און רייך אין ליבע צוזאמען און רייך אין צערט־ליכקייטען, און עצות האָט זי איהם געגעבען ווי נאר דאָס געלד האָט אָנגעהויבען אוועק: —

— קום. מען וועט עס אבגעווינען...

איז מען אוועק שפּילען אויף די פערדלעך, און פארשפּילט. יונג איז ער אָבער געווען און אין זיין שטעטעל זענען אזעלכע שעהנע פרויען, ווי מארי נישט געווען און זי האָט איהם געלערנט פראַנצויזיש: לאנגע איידעלע פינגער האט זי געהאַט, צאַרטע פינגער און שיטערע פינגער.

א וואָך איז דורך. א וואָך ווי א חלום פון ליבע־נאך א וואך — ווי א גן־עדן. און נאך א וואָך — געטליכע וואך פון גענוס. פון געשטילטע בע־געהרען, פון א שכרות, פון א חלום וואס אין אַ קליין פויליש שטעטעל זעהט מען עס נאר אין די ביכער.

די ווערטער האָבען געקלונגען ווי א חלום און קעשענע האָט אלץ וועניגער געקלונגען ביז איין טאָג איז די טאש ליידיג געוואָרען.

מארי איז אוועק מיט מיר און האָט געדונגען א קליינעם האָטעל און זי האָט פון איהר געלד בעצאָהלט פאר אַ חודש און האָט זיך געטרייסט מיט מיר:—

— וועלען מיר וואוינען בעשיידען —

— בין איך געווען גליקליך. אבער ביז פאַר־נאכט בלויז. ווייל נישט די נאכט און נישט די אנדערע נאכט איז זי נישט צוריקגעקומען. איך בין געלאָפען זי זוכען — איבעראל, איך האב זי מעהר נישט געזעהען. איך בין געווען אליין אין א פרעמ־דער שטאט, אליין און מיט דער ליבע, וואס האָט אזוי מיך פארשיכורט און אזוי צובראָכען...

דאָס איז דאך געווען מיין ערשטע ליבע...

* * *

עטליכע טעג בין איך אזוי ארומגעלאָפען. וואס טון?? — איך בין נאך געווען גוט געקליידעט, עלעגאנט אפילו, אָבער הונגעריג?? — שרייבען מיין פאָטער? — דערצעהלען דעם אמת?? — בעטען פערצייהונג?? — מיין פאָטער איז געווען א גוטער. ער וואלט מוחל געווען, אָבער איך האָב דאָ נישט געקענט. בין איך סוף כל סוף אוועק צו איי־נעם א יודישען אדוואקאט און דערצעהלט איהם דעם אמת און געזאָגט איהם:

— ארבייטען וויל איך!!

דאָס איז געווען איבער׳ן זומער פון דער קאָלאָ־ניאלער אויסשטעלונג אין פאריז. האָט ער מיר געקריגען אַ ב׳ארבייט ביים וואשען געשיר, האָב איך געארבייט א טאָג, א וואָך און יעדע ווילע געציטערט. עס האָט זיך מיר נאר אויסגעדוכטען. אז באלד וועט אריינקומען אין רעסטאראן אַ לאנדסמאן מייגער און וועט מיך אזוי דערזעהען וואשען געפעס... און ווי א משוגעת פלעגט עס מיך ווישען אין קאָפּ:—

— מען וועט זיך אזוי דערזעהען!

קוים איבער צוואַנציג יאהר האָב איך געהאט דאמאָלס. און די עטליכע וואכען זענען מיר געווען ווי א חלום. דא מיין שטעטעל, און דאַ גלייך פא־ריז, דא מאַרי — די שעהנע, די שרעקליכע פרוי, וואס האָט מיך צובראָכען און פארגאַלט מיין הארץ — א גרויסע ליבע, אַנ׳ערשטע ליבע און, אַזאַ ענט־טוישונג... וואס טון? וואשען טעלער? שרייבען דעם אמת אהיים? אפשר שוין בעסער זעלבסט־מאָ־ד, אבער די עטליכע וואָכען פאַריזער נאַכט־לעבען מיט מארי׳ן האָבען מיך אנגעצונדען צו אוואנטורעס, און ווי א קלאפּ אין קאָפּ איז געקו־מען דער געדאנק: — פרעמדען־לעגיאָן! איך האָב זיך פארגעשטעלט, אַז גלייך שיקט מען מיך אין אפריקא. מען גיט מיר א ביקס ... שיס אויף אראַ־בער! מען וועט זיך הרגענען, שלאגען... מיט באנ־דיטען, מען קען ווערען אנ׳אָפיציר, גוט, שלעכט וועט זיין, — אָבער קיינער וועט פון מיין חרפה נישט וויסען, קיינער וועט נישט זעהען, אַז איך וואַש טעלער. אַנ׳אנדערע וועלט פון העלדישקייט וועט זיך אנהייבען...

און איך בין אוועק אין סען־דאמיניק און איך האָב אונטערגעשריבען מיין אנגאזשמענט אויף פינף יאהר דינסט אין פרעמדען־לעגיאָן. מיט די שעהנע וואליזעס מיינע בין איך אריינגעקומען. שפּעטער האט דער מיליטערישער דאקטאר מיך בעטראַכט. ער האָט גערעדט צו מיר דייטש. ער האָט מיך אנגעקוקט און א זאָג געטון:

— איהר אין לעגיאָן?

און האָט מיך אבגערעדט:

— זוך ארבייט אפשר?

ער האָט מיך געפונען אין בעסטען צושטאנד און בעדויערט מיך:

— עס איז נישט פאר דיר...

איך האָב גערעדט מיט אַ היציגקייט וועגען מיין ווילען צו מאכען אנ׳אנדער לעבען. איז דער דאקטאר ענטשוויגען געוואָרען.

— נו, גוט!!

ער האָט געשאָקעלט מיט׳ן קאָפּ, ווי א פריינד, וואס בעדויערט.

* * *

איך בין שוין מיט מיינע וואליזעס און מיט׳ן שעהנעם אנצוג געבליבען אין קאזארמע אויף אינוואליד. מען האט מיר געגעבען א בילעט קיין מאר־סעל און פינף פראנק און נאך געזאגט:

— קענסט קריגען עסען, אויב דו ווילסט.

נאך אנ׳אנגאזשירטער איז צו מיר צוגעקומען, אויך א יוד, א רוסישער. ער האט מיך אבגעמאסטען פון אויבען ביז אראב און גלייך בעפריינדעט זיך מיט מיר און דערציילט:

א קינא האט ער געהאַט אין פאריז... געהאַט א געשיכטע מיט געלד. א ביוראקראט. גערעדט האט ער א פיינעם רוסיש און א ביסעל פויליש.

— האט ער אויף א געוויסער צייט געמוזט פאר־שווינדען פון פאריז, געהט ער אין לעגיאָן...

— וועלען מיר זיין פריינד.

— זיכער! אדרבא!

(ווייטער [illegible])

וואס האט פעסטגעשטעלט אין א"י די אמעריקאנער סענאטארן־קאמיסיע?
פאר יודען גינסטיגער בעריכט פון דער אויספארשונג

נ י ו־י א ר ק. (יט"א) אין דער פארם פון א בראשור (80 זייטען) זענען די טעג ערשינען די בעריכטען פון דער נישט אפיציעלער קאמיסיע פון אמעריקאנער סענאטארען וועלכע האבען בעת די אונרוהען פון זומער 1936 געווײלט אין א"י און אויפן ארט געפארשט די לאגע און אלע ריכטונגען. די קאמיסיע איז בעשטאנען פון פאלגענדע דריי מיטגלידער פון אמעריקאנער סענאט: ראיעל ס. קאפלאנד (שטאט ניו־יארק) וואָרען ד. אוסטין (שטאט ווערמאנט) און דעניעל העסטינגס (שטאט דעלעווער).

די בעזונדערע בעריכטען ווערען איינגעלייטעט דורך א בעמערקונג איבער דעם צוועק פון דער אויספארשונג און אלגעמיינער ערקלערונג וועגען די רעזולטאטען וואס איז פערעפענטליכט געווארען דורך די קאמיסיע מיטגלידער נאך זייער צוריקקעהר פון א"י. דאן פרעגט די בראשור די אין דער הורסט פרעסע פערעפענטליכטע בעריכטען פון די בעזונדערע סענאטארען; נעמליך — 14 ארטיקלען פון סענאטאר העסטינגס. די בראשור שליסט א רעדאקציאנעלע צוזאמענפאסונג פון דער הורסט פרעסע איבער דער יודישער נאציאנאל היים אין א"י אויפ'ן יסוד פון די אויספארשונגס רעזולטאטען פון דער סענאטארען קאמיסיע.

דער אינטערעס פון אמעריקע פאר ארץ ישראל.

נאכ'ן פעסטשטעלען אז די ביז־איצטיגע פערהאנדלונגען פון דער קעניגליכער קאמיסיע האבען בעשטעטיגט אין זייערע וועזענטליכע רעזולטאטען די אונטערזוכונגען פון די אמעריקאנער סענאטארען, ווערט אין דער רעדאקציאנעלער צוזאמענפאסונג אונטערשטראכען דער גרויסער אינטערעס פון אמעריקע פאר'ן א"י — פראבלעם.

די קעניגליכע קאמיסיע — ווערט געזאגט אין דעם צוזאמענהאנג — איז בעפולמעכטיגט אויסצופארשען די סיבות פון לעצטען אראבער שטרייק און פון דער טעראר הערשאפט אין א"י און צו רעקאמענדירען ענדערונגען אין דער פאליטיק פון דער א"י רעגירונג; דער קעניגליכער קאמיסיע איז אבער נישט געגעבען געווארען דאס רעכט צו ענדערן דעם גרונד פרינציפ פון מאנדאט, וואס בעצוועקט די אויפריכטונג פון דער יודישער נאציאנאלער היים. עס קען אויך אנדערש נישט זיין, ווייל דער מאנדאט איז אן ערבות אויפטראג, וואס איז ערטיילט געווארען גרויס בריטאניען דורך אלע קולטור־נאציעס פון דער וועלט

דער אינטערעס, וועלכען אמעריקא האט פאר'ן א"י פראבלעם, איז באין אופן נישט קיין אויסדרוק פון אריינמישונג אין אויסלענדישע אנגעלעגענהייטען, דער דאזיגער אינטערעס שטיצט זיך אויף א פייערליכען טראקטאט, וואס איז דעם דריטען דעצעמבער 1924 געשלאסען געווארען צווישען דער רעגירונג פון די פעראייניגטע שטאטען און דער רעגירונג פון זיין בריטישער מאיעסטעט. דער דאזיגער טראקטאט, וועלכער איז בעשטימט צו שטיצען די אינטערעסען פון אמעריקאנישע שטאטס בירגער אין א"י, חזרט איבער אין פולען אומפאנג די בעשטימונגען פון א"י מאנדאט.

דורך דער אמעריקאנישער בריטישער קאנווענץ האבען די פעראייניגטע שטאטען געגעבען זייער הסכמה אויף דעם אמט פון גרויס בריטאניען אלס מאנדאטאר פון א"י, און אויפן יסוד פון דער דאזיגער קאנווענץ איז בעשטימט, אז עס איז נויטיג די הסכמה פון די פעראייניגטע שטאטען פאר יעדער ענדערונג פון די מאנדאט בעשטימונגען.

הויפט-סיבות פון קריזיס אין א"י און די פליכטען פון ענגלאנד.

די איינהאלטונג פון א"י טראקטאט — ווערט אנגעוויזען אין די אויספיהרונגען — איז אן אנגעלעגענהייט וואס געהט דירעקט אן דאס פאלק און די רעגירונג פון די פעראייניגטע שטאטען. די יודישע טראגעדיע אין מיטעל און מזרח אייראפא וועלכע שטעהט אין ענגען צוזאמענהאנג מיטן אויפבוי פון א"י, רוקט ארויס געפעטעריש די נויטווענדיגקייט צו געפינען א קאנסטרוקטיווע לעזונג פון דעם א"י קריזיס. פון די רעזולטאטען פון דער אויספארשונג וואס איז דורכגעפיהרט געווארען דורך דער סענאטארען קאמיסיע, איז צו דרינגען, אז אזא לעזונג איז מעגליך. דאס לאזט זיך צוזאמענפאסען אין פאלגענדע 6 פונקטען:

א) דער קריזיס אין א"י האט צוויי הויפט סיבות ערשטענס פעהלט א בעשטענדיגע און פעסטע ענגלישע פערוואלטונגס פאליטיק; צווייטענס: צווישען די יודישע און אראבישע בעשטרעבונגען בעשטעהט א פאליטישער געגענזאץ.

וואס שייך דער פאליטיק פון דער מאנדאטאר מאכט, האט גרויס בריטאניען אלס טריהענדער (ער־רוב) די התחייבות צו שאפען אין א"י בעדינגונגען וואס זאלען זיכערען די אויפריכטונג פון דער יודישער נאציאנאל היים און ערלייכטערען אונטער פאסיגע בעדינגונגען די יודישע איינוואנדערונג און ערמוטיגען די קאמפאקטע קאלאניזאציע פון ידען אופן לאנד, נישט שטעלענדיג אין סכנה אנדערע טיילען פון דער בעפעלקערונג.

דאס זענען קלארע פליכטען און די געגעבענע בעדינגונגען זענען זיי, אמת, שווער צו ערפילען. עס איז אבער ווי דאס האט בעוויזען סענאטאר קאפלענד, אן אלגעמיינער סוד אז געוויסע עלעמענטען פון דער ציווילער מאנדאט פערוואלטונג אין א"י סימפאטיזירען נישט מיט דער טריהאנד אויפטראג פון זייער אמט און קוקען קרום אויף דער אויפריכטונג פון א יודישער נאציאנאלער היים. דערפון נעמט זיך די וואקלדיגע פאליטיק דורך וועלכער עס ווערט צוגעגעבען מיט דער געזעצלאזיגקייט און שטריי־מערייען אין לאנד.

זיכערהייטס פערהעלטנישען זענען אונגענוגענדע.

ב) דער מאנדאט האט די יודישע זידלער אויסדריקליך צוגעזאגט זיכערהייט, צו שאפען די דאזיגע זיכערהייטס בעדינגונגען. לויט דער מיינונג פון אלע מיטגלידער פון דער קאמיסיע איז נישטא קיין בערעכטיגענדע פערצייהונג פאר דער אפענער פערלעצונג פון דער דאזיגער עלעמענטארישער מאנדאט בעשטימונג. עס קען נישט זיין קיין רעכטפערטיגונג פאר די אויסשרייטונגען וואס זענען אין די לעצטע חדשים בעגאנגען געווארען אין הייליגען לאנד געגען אונשולדיגע יודישע מענער, פרויען און קינדער.

די היזקות, וועלכע עס האבען געליטען פיל אמעריקאנער שטאטס אנגעהעריגע, וואס האבען זיך בעזעצט אין א"י אונטער'ן שוץ פון אמעריקאניש־בריטישען טראקטאט אונטערשטרייכען בלויז די בעוויהנטסווערטע אפגעלאזענקייט פון דער מאנדאטאר רעגירונג אויפצוהאלטען געזעץ און ארדנונג אין דעם לאנד, וואס איז אנגעטרויט געווארען איהר השגחה קיין שום ענטשעדיגונג פאר די געליטענע היזקות איז נישט ביכולת צו דינען אלס גענוגענדע פערגיטיגונג פאר'ן זיין אויסגעזעצט דעם טעראר אין משך פון לאנגע חדשים.

נישט יודען שטאט און נישט אראבער שטאט — עס איז בלויז מעגליך א פאלעסטינעזישער שטאט.

ג) די גרונד סיבה פון אראביש יודישען שטרייט טראגט א פאליטישען כאראקטער. געוויסע אראבישע אגיטאטארען וועלכע אידענטיפיצירען זיך מיט פאנאראבישער נאציאנאליסטישער בעוועגונג שטרעבען צו דער אויפריכטונג פון אן אראבישען שטאט אין א"י און מאכען א גרויס וועזען פון דער מורא, אז געוויסע יודישע עלעמענטען קענען פרובען די שאפונג פון א יודען שטאט אין א"י.

אין מאנדאט איז נישטא גארנישט אזוינס, וואס זאל רעכטפערטיגען אמביציעס פון דעם מין פון וועלכער זייט ער זאל נישט זיין די פעראנטווארטליכע יודישע פיהרער האבען אנגעבאטען די אראבער אן אפמאך פון א גלייכגעוויכטיגער פאריטעט, וואס וואלט ביידע צדדים געזיכערט פאר דער בעהערשונג פון איינעם דורכ'ן אנדערען. ווען גרויס בריטאניען וואלט בעקרעפטיגט אויף אן אופן, וואס זאל נישט איבערלאזען קיין מיספערשטענדנישען די איהר דורכ'ן מאנדאט דיקטירטע פאליטיק, אז א"י קען ווערען בלויז א פאלעסטינעזישער שטאט, דאן וואלט פריינגעמאכט געווארען דער וועג פאר א פערשטענדיגונג צווישען די אראבער און יודען.

נישטא קיין ווירטשאפטליכע בערעכטיגונג פאר דער בעגרענצונג פון דער עליה.

ד) די אראבישע פאדערונג אפצושטעלן די יודישע איינוואנדערונג קיין א"י איז א פראגע פון לעבען און טויט פאר די געראדפטע יודען אין צענטראל און מזרח אייראפא. די דאזיגע פאדערונג ריהרט אויך אן דעם שורש פון מאנדאט, מחמת די איינשטעלונג פון דער יודישער איינוואנדערונג וואלט דערפיהרט צו אפסורד די מאנדאט בעשטימונגען. א צווינגענדער גרונד פאר דער אפשטעלונג פון דער אימיגראציע וואלט געקענט זיין בלויז די ווירטשאפטליכע אונפעהיגקייט פון א"י אויפצונעמען אזא איינוואנדערונג.

די אויספארשונג פון דער סענאטארען קאמיסיע האט בעוויזען, אז אין איצטיגען מאמענט איז נישטא קיין ווירטשאפטליכער גרונד פאר דער איינשטעלונג אדער בעגרענצונג פון דער יודישער איינוואנדערונג. א"י האט נישט קיין ארבייטס־לאזען פראבלעם דער בריטער שטראם פון די יודישע איינוואנדערער און יודישען קאפיטאל האט נישט בלויז אויף א קענטיגען אופן געהויבען דעם לעבענס ניווא פון דער גאנצער בעפעלקערונג נאר האט אויך פערגרעסערט די פעהיגקייט פון לאנד אויפצונעמען מעהר איינוואנדערער.

וואס איז שייך די מורא פון די אראבער וועגען אנ'עווענטועלער יודישער מעהרהייט מוז נישט די בעפעלקערונגס צאהל זיין ענטשיידענד פאר דער קאנטראל איבער'ן לאנד די קאנטראל קאן אויפגעהאלטען ווערען דורך רעגירונגס בעדינגונגען אהן ריקזיכט אויף צאהלען די מורא פאר דער אונטערדריקונג פון אראבער דורך יודען און פערקעהרט זאל בעזייטיגט ווערען דורך דער שאפונג פון א לעגיסלאטיוו ראט אין וועלכען יודען און אראבער זאלען זיין פאריטעטיש פערטרעטען אויפן גרונד פון וואהלען.

א"י האט נאך גענוג רוים פאר הונדערטער טויזענטער נייע קאלאניסטען

ה) פונקט ווי די פאדערונג וועגען אפשטעלען די איינוואנדערונג, אזוי איז אויך פון פאליטישער נאטור די אראבישע פאדערונג צו פערבאטען פערקויפען באדען צו יודען.

די אויספארשונגס־רעזולטאטען פון דער סענאטארען־קאמיסיע האבען קלאר בעוויזען, אז עס איז נישטא קיין ווירטשאפטליכער גרונד פאר דער איינשטעלונג פון יודישע באדען־קניות. קיין אראבישער באדען־בעזיצער איז נישט מחויב צו פערקויפען יודען זיין אייגענטום. חוץ לזה פאדערט די רעגירונג, דאס איידער עס ווערט אפגעשלאסען א באדען־טראנזאקציע זאלען די אראבישע זידלער בעקומען אנ'ענטשפרעכענדע פערגיטיגונג.

די יודען בעזיצען איצט נישט מעהר ווי פינף פראצ. פון די לענדערייען אין א"י, בעת אין דער בעפעלקערונג פון לאנד מאכען זיי אויס 30 פראצ.

אויף די מיטגלידער פון דער קאמיסיע האט געמאכט א טיפען רושם דאס, וואס די יודישע פיאנערען, געקומענע פון געטא, האבען געמאכט פון די נאקעטע, פעלזיגע און זאמדיגע בארגען. זיי האבען די לאנדווירטשאפט געמאכט פארן הויפט־ווירטשאפטס־צווייג פון א"י און האבען געהויבען דעם ניווא פון דער אראבישער פויערימשאפט.

אין א"י איז נאך פערהאן גענוג קולטור־פעהיגער באדען צו פערזארגען מעהרערע וויטערע הונדערטער טויזענדער לאנדווירטען.

עבר-הירדן זאל געעפענט ווערען פאר יודישער איינוואנדערונג.

ו) די פראגע וועגען געפינען תיכף א מקום מקלט פאר די מיליאנען יודען, וואס זענען געצוואונגען אויסצעוואנדערען אדער ענטלויפען פון זייערע געבורטס־לענדער, קען אבער — ווי עס מיינט סענאטאר העסטינגס — פראקטיש געלעזט ווערען בלויז דאן, ווען עבר־הירדן וועט געעפענט ווערען פאר יודישער איינוואנדערונג.

לכתחילה איז עבר־הירדן געווען איינגעשלאסען אין געביט פון א"י, אויף וועלכען עס האט זיך בעצויגען די באלפור־דעקלאראציע, עס איז אבער אין 1922 אפגעטיילט געווארען פון הייטיגען פאלעסטינא און איינגעריכטעט געווארען אלס בעזונדערע אראביש קעניגרייך אונטער דער אויפזיכט פון בריטישען הויך־קאמיסאר פון א"י.

ווי עס הייסט, איז דער אראבישער הערשער פון עבר־הירדן אייפריג בעשטרעבט צו האבען ביי זיך יודישע אונטערנעהמונגען — קראפט און קאלאניזאציע. זיין לאנד איז צוריקגעשטאנען און שיטער בעפעלקערט, בעזיצט אבער פונקט אזעלכע גרויסע ענטוויקלונגס — מעגליכקייטען ווי א"י אויף יענער זייט ירדן.

שלום - אויספיהרונגען.

אלע פריינד פון מענשען־מין — ווערט אויסגעפיהרט אין דער בעריכט־ערגענצונג — וועלען מסכים זיין מיט דער סענאטארען־קאמיסיע, אז עס וואלט געווען אנ'אקט פון גרויסער חכמה מצד גרויס־בריטאניען גורם צו זיין א פריינדשאפטליכען אפמאך צווישען די יודען און די עבה"י־אראבער.

דאס עפענען עבה"י פאר יודישער אימיגראציע וואלט געמילדערט די שפאנונג פון הייטיגען א"י.

דאס וואלט געווען אנ'אקט פון גערעכטיגקייט פנים־אל־פנים מיט דער סכנה פון מיליאנען היים־לאזע יודען, און דאס וואלט געזיכערט פאר גרויס־בריטאניען די הסכמה פון דער עפענטליכער מיינונג אין אמעריקע און פון די גרויסע קולטור־פעלקער פון דער וועלט.

גלייכצייטיג וואלט גרויס־בריטאניען דורך דעם געוואונען נאך דאס, וואס זי וואלט געהאט פאר זיך א גרעסער און שטארקער בי־אפפעריגענד ארץ־ישראל וואס וואלט אין א לעבענס־וויכטיגען קניפ־פונקט פון דער בריטישער אימפעריע געדינט אלס טויער פון שלום און פארטשריט.

דער גורל פון א פרוי
סענסאציאנעלער און שפאנענדער ראמאן

49)

מאטא הארי וואס האט פון דעם אלץ געוואוסט און וואס מ'האט איהר פארגעשלאגען אז זי זאל אליין ארונטערפאהרען קיין מעקסיקא, כדי דארטען צו געווינען די ליבע פון א פאר מעקסיקאנער מיניסטארען, האט דערצעהלט רחל'ען די פאלגען פון איהר רחל'ס ערשטער שפיאנאזש. רחל האט זיך דערפיהלט גרויס מעכטיג און זי האט זיך נישט געקענט איינהאלטען פון אויסשרייען:

איך בין א מאכט! א גרויסע מאכט! מיין גאנץ לעבען בין איך געווען דערטרעטן און דערשלאגען. אלע מאל אין מיין טרוים געוואונשען צו ווערען א מאכט און שנעליך בין איך עס געווארען!

— צוליב נקמה?

יא.

— אין וועמען?

זי האט זיך איצט געכאפט, אז זי דארף זיין פארזיכטיג, אז זי וואלט זיך אפילו מיט די פריהערדיגע ווערטער נישט בעדארפט ארויסכאפען און זי האט דעריבער מיט ביטערער א'טרעמונג אויסגעשריגען:

אין די פראנצויזען! א פראנצויזישער גלח האט מליך ביים אנפאנג פון מיין לעבען מיך פערשמוגליקט א פראנצויזישער מאלער אין וועמען איך בין געווען פערליבט האט פון מיר געמאכט חוזק. מיר פערלאצזען אויפן ברוטאלסטען אופן.... אין איך האס אלע פראנצויזען פון טיפסטען הארצען!

ווען זי וואלט נישט געווען פארזיכטיג וואלט זי אויך דערמאנט גוסטאוו שאכטנער, וואס איז געווען דער ערשטער, וואס האט זי א שטויס געטון אין אומגליק.... און זי וואלט אויסגעשריען: „נקמה אין דער גאנצער וועלט, וואס האט מיך בעהאנדעלט ווי א געשלאגענעם הונט!

זי האט אבער געוואוסט, אז אזעלכע ווערטער וואלטען געווען געפעהרליך פאר איהר: גוסטאוו שאכטנער איז א דייטש און ווי א דייטשע שפיאנקע, דארף זי האסען בלויז דייטשלאנדס שונאים.....

מאטא הארי האט איהר דאן אויך פערטרויט דעם סוד, אז מען שלאגט איהר, מאטא הארין פאר זי זאל ארונטערפאהרען קיין מעקסיקא און דארט ארבייטען צוזאמען מיט א געוויסען גוסטאוו שאכטנער, צו שאפען דארטען מלחמה שטימונג געגען אמעריקע.

רחל איז געווארען בלאס ווי די וואנט און נישט ארונטערגענומען די אויגען פון מאטא הארין ווי זי וואלט זיך וועלען איבערצייגען אז ס'איז נישט קיין חלום אז די פרוי האט טאקע ארויסגעזאגט דעם נאמען גוסטאוו שאכטנער, אין זי געזעסען וטליבע סעקונדען שטום נישט קאנענדיג ארויסזאגען קיין ווארט און א שטורעם פון פיליכע געפיהלען איז אנגעגאנגען אין איהר הארץ.

— איהר פיהלט זיך עפעס שלעכט? — האט מאטא הארי א פרעג געטון.

— איך האב א שרעקליכען קאפ ווייטאג! די ארבייט קומט מיר נאך אן א ביסל שווער. מיינע נערווען זענען אזוי אנגעשטרענגט ביז צום פלאצען!

— עס איז בלויז די ערשטע צייט. איהר וועט זיך צוגעוואוינען.

— זיכער.

— נעמט א פראשעק אספירין און לייגט זיך א ביסל צו!

א שיינעם דאנק אייך!

זי האט זיך צוגעלייגט אויף דער סאפע. אופן הארצען איז איהר געווען אומדערטרעגליך שווער זכרונות און געדאנקען האבען אין איהר אויפגעטראיעט אלטע וואונדען. זי האט זיך גענומען דערמאנען דערמאנען......

אט דערמאנט זי זיך ווי גוסטאוו שאכטנער, וואס האט נאך דאן געמיינט אז ער איז איהר פאטער, נעמט איהר דערנעהען די יאהרען: פייניגט זי, טיראניזירט זי, שלאגט זי מערדערליך, און זי א קינד אונבעהאלפען און אונבעשיצט, ווייסט נישט פארוואס און פאר ווען.... א! איצט ווייסט זי שוין! דער מערדער, דער טיראן איז זיך אין איהר נוקם געווען! און פארוואס? וואס איז זי געווען שולדיג? אבער אין זיין נקמה האט ער נישט נצפרעגט קיין שום פראגען נישט געשוינט זי, דאס אידעלע, צארטע קינד און פערוויסט און פערפינסטערט איהר לעבען. פערסמט איהר יונגע נשמה מיט צער פון א געמוטשעטע קינד וואס ווייסט אליין נישט פארוואס מען מוטשעט עס און מען דערנעהט דעם די יאהרען.... זי איז געבליבען א יתומה אין די הענט פון אנ'אונמענש און דער אונמענש האט זיך פאר גארנישט אפגעשטעלט אין זיין נקמה טעמען אין איהר!

גוסטאוו שאכטנער, גוסטאוו שאכטנער! — האט איהר איצט דער נאמען ווי פייער געברענט אין מוח — ער איז עס שולדיג אין אלע מיינע ליידען! ער איז עס שולדיג אין דעם גאנצען פיין, וואס איך בין פאר די לעצטע יאהרען דורכגעגאנגען! ער איז עס שולדיג אין חעם, וואס ס'איז פון מיר געווארען, וואס איך בין ווי א קרעציגע אויסגעטיילט פון דער גאנצער געזעלשאפט און מיין לעבען איז אויסגעשטעלט צו אלע געפאהרען, וואס איך בין אומריין געווארן, וואס איך בין אזוי נידריג געזונקען, וואס אנשטאט לעבעדיגע געזונדע, פריידיגע געפיהלען פון א יונג מיידעל, איז מיין נשמה פערסמט מיט קרענקליכער נקמה, יא נקמה! נקמה! איך וועל אין איהם נקמה נעמען! עס ווייסט נישט די געפאהר וואס לויערט אויף איהם... די געפאהר, וואס האט שוין גענוג מענער פון דער וועלט אומגעבראכט,.... די געפאהר פון דער נקמה פון א פרוי!

זי האט זיך דערמאנט אין יענעם שיינעם זומערדיגען טאג, ווען ער האט זי געבראכט אין מאנאסטיר און זי אונטער גרויע ווענט פערשפארט, ווי אזוי זי האט דורכן פענסטער זיך ביי איהם געבעטען: „טאטע" „טאטע"! ראטעווע מיר! און ער האט זיך צו איהר בלויז איינמאל א'מגעקוקט און זיינע ליפען האבען זיך צערדריוט אין א גיפטיגען שמייכעלע און אין זיינע אויגען האט געברענט א פייערעל פון נקמה און ער האט זיך מיט דער פלייצע צו איהר אויסגעדרייט און איהרע הארצרייסענדע געשרייען זענען געפאלען אויף טויבע אויערן...

(פארטזעצונג קומט).

דאס לאדזשער לעבן

מיטוואָך, 13 יאַנואַר — א׳ שבט תרצ״ז

זון-אונטערגאַנג 3.51
זון-אויפגאַנג 7.28

עס גרייט זיך א קאמף ארום עניז הויפט-רב פאר לאדז

אונזער געכטיגע ידיעה וועגן דער קאַטעגאָרי־שער אויפפאָדערונג פון „ועד הנהגה" פון דער אגו־דה׳שער אָרגאַניזאַציע אין לאָדז צו איהר קהלה־דאַ־זאַרעס וועגן אנגאַזשירען א הויפטרב פאר לאָדז, האָט געמאַכט א שטאַרקען רושם אין די יודישע קרייזען.

ס׳וויסט אָן אַז די אָפּאָזיציע געגען פּרעזעס מינצ־בערג (וועלכער וויל אנגאַזשירען א רב ערשט דער־מאָלט, ווען ס׳וועט זיך נעפינען א קאַנדידאַט, וואָס וועט נישט אַרויסרופען קיין מחלוקת אין דער שטאָט) האָט זיך פערשטאַרקט און די רב־אַנהענגער האָבען איצט אָנגענומען אַן׳ענטשלאָסענע „קאַמף".

ווי מיר האָבען שוין אָנגעוויזען, האָט דער ועד־הנהגה געשטעלט אַן׳אולטימאַטום, אַז די קהלה־פער־וואַלטונג מוז אויסשרייבען א קאָנקורס אויף א רב אין פערלויף פון 10 טעג. אויב נישט דראָהען דער ועד־הנהגה מיט קאָנסעקווענצען.

וואָס וועלען זיין די קאָנסעקווענצען. אויב ביזן קומענדיגען מיטוואָך וועט פּרעזעס מינצבערג נישט שטעלען אויף דער טאָג־אָרדנונג פון דער קהלה־פער־וואַלטונג די רב־פראַגע?

ווי מיר אינפאָרמירען זיך, האָט דער ועד־הנהגה צוגעגרייט פאָלגענדע „רעפּרעסיעס". די אגודה׳שע מיטגלידער פון קהלה־ראַט וועלען נישט דערלאָזען צו קיין קוואָרום אויף די ראַט־זיצונגען, וואו ס׳דאַרף שוין אין היינטיגען חודש בעטראַכט ווערען דער קהלה־בודזשעט אויפן יאָהר 1937.

ווייטער איז שוין צוגעגרייט א פאַרשלאַג אויס־צוהריקען אונצוטרוי דעם פּרעזעס מינצבערג אלס פאָרזיצער פון ועד־הפועל ביי דער אגודה־אָרגאַני־זאַציע אין לאָדז.

דער לאָדזער ועד־הנהגה שטיצט זיך דערביי אויפן בעשלוס פון דער אגודה – צענטראַלע אין פּוי־לען, וועלכע האָט שוין לאַנג אָנגענומען א בעשלוס, אַז די אגודה׳שע מעהרהייט אין קהלה־ראַט זאָל ער־לעדיגען די פראַגע פון א רב פאר לאָדז, אויך צוליב דער אגודה׳שער כנסיה מכונה אין מאַריענבאַד האָט מען געזאָגט רעדען וועגען דער רב־פראַגע אין לאָדז.

רוסטראציע אין „חסד של אמת"
דורך א ספעציעלער קאמיסיע פון דער קהלה
כדי צו קאנטראלירען די טעטיגקייט פון דער דאזיגער געזעלשאפט

ביים בעטראַכטען די אָפּטיילונג פון סובסידיעס אין קהלה - בודזשעט אויפן יאָהר 1937 דורך דער בודזשעט - קאָמיסיע ביי דער קהלה־פערוואַלטונג, איז א בעזונדערע דיסקוסיע פאָרגעקומען ביים בעט־ראַכטען די סובסידיע פון „חסד־של־אמת".

פערשידענע קאָמיסיע - מיטגלידער האָבען אָנ־געוויזען אויף די קלאַגען, וואָס קורסי־רען וועגען די אינערליכע און אויסערלי־כע מחלוקת אין דער געזעלשאַפט, וואו עטליכע פערזאָנען מיינען, אַז דאָס איז זייערס א פּריוואַט - קרעמעל און טוען דאָרט, וואָס זיי ווילען. אויף דער דאזיגער טעטיגקייט זענען פערהאַן פיל אַנקלא־געס. ס׳איז אויך אריינגעטראָגען געוואָרען א פאַר־שלאַג וועגען שטרייכען די סובסידיע פאר „חסד - של - אמת". ס׳איז ענדליך בעשלאָסען געוואָרען צו שאַפען א ספעציעלע קאָמיסיע צו לוסט־רירען די טעטיגקייט פון „חסד־של־אמת". ס׳איז כדאי אָנצעווייזען, אַז די קהלה האָט דאָס רעכט צו לוסט־רירען אַלע געזעלשאַפטען און אינסטיטוציעס, וועל־כע ווערען דורך איהר סובסידירט.

אין צענטר שטאט
גרויסע אבלאווע אויף וואלוטע-הענדלער און דיסקאנטערן

(א) נעכטען פאַרמיטאָג האָט מונדירטע און גע־היים־פּאָליציי און בעאַמטע פון דעוויזען - אינספּעקט־אַראַט אַדורכגעפיהרט אַן׳אַבלאַווע מיט רעוויזיעס אין אַרעסטען אויף פּעטריקאַווער גאַס (פון פּאַלוד־ניאָווע ביז טראַגוטא), זוכענדיג וואַלוטע - הענדלער און פּריוואַט - דיסקאַנטערן.

עס זענען אויך אַדורכגעפיהרט געוואָרען רע־וויזיעס אין די צוקערנייעס און רעסטאָראַנען: „קאַפּ־ריס", „קריסטאַל", „פעראייניגטע יודישע פליישער", „אַסטאָריאַ", אַנגעלעוויטש א. אַנד.

מען האָט פערהאַלטען א רייהע פערזאָנען, וועל־כע זענען שפּעטער אונטערזוכט געוואָרען אין אויס־פאַרשונגס - אַמט.

די רעזולטאַטען פון דער אויספאָרשונג ווערען געהאַלטען בסוד.

פראצעס פון געוו. בעפאל־מעכטיגטע פון דער פירמע „אלארט און רוסא"

(א) נעכטען, איב׳ם צווייטען טאָג פון פּראָצעס געגען מושיאַלאָוויטש׳ען דעם געוועזו. בעפולמעכ־טיגטען פון דער פירמע „אַלאַרט און רוסא", זע־נען פערהערט געוואָרען די ווייטערדיגע עדות.

אַלס ערשטער האָט אָפּגעגעבען דערקלעהרונגען דער עדות אלפאבעט, וועלכער האָט צ. אַ. ווייזער־אַמאָל געזעהן וועגען דאָפּעלטע קאָנטעס אין דער פירמע אַלאַרט.

וועגען מושיאַלאָוויטשען האָט ער געזאָגט, אַז ער פלעגט אַרויסטרעטען אין נאָמען פון דער פירמע אָפען, געווען א האַרבער מאָהנער, געציטערט בעהאַוזענס און געהאַט פולמאַכטען פון דער פירמע.

די עדות הימאַן און פרענקעל חזרן איבער זייערע פריהערדיגע ערקלעהרונגען און גיבען צו, אַז מושיאַלאָוויטש האָט קיינמאָל נישט געפאָדערט דירעקט צי אומדירעקט קיין פּראָוויזיע פאר׳ן ער־לעדיגען עסקים.

אויך דער עדות בערנשטיין דערקלעהרט, אַז די מעשה מיט זיין בריף צו דער פירמע איז – א ליגען, און אַז דעם בריף האָט געשריבען נישט ער, נאָר דער אָנגעשטעלטער פון דער פירמע, העידע.

די עדות כזשאַנאָווסקי, לעדער און האַדעס ברענגען נישט אריין קיין נייעס אין דעם ענין.

אויפ׳ן פאָרשלאַג פון אדוו. פיכנא איז דער פּראָצעס אָפּגעלייגט געוואָרען ביז שבת דעם 16 ד. ח.

פאר גאט-לעסטערונג און פאלק-בעליידיגונג
פערמשפט דעם רעדאקטאר פון „זלאטי וויעק"

(א) נעכטען איז איב׳ם היגען קריין־געריכט פאָר־געקומען א פּראָצעס געגען דעם פאַראַנטוואָרטליכען רעדאַקטאָר פון מיסיאָנער׳שען צוויי־וואָכען־זשורנאַל „זלאָטי וויעק", אויגוסט ראַטשעק.

ער איז בעשולדיגט געוואָרען אין דעם, אַז אין זיין זשורנאַל זענען געווען פערעפענטליכט אַרטיק־לען און קאָרעספּאָנדענצען, וואָס זענען א גאָט־לעס־טערונג און בעליידיגען די געפיהלען פונ׳ם פּויליי־שען פאָלק.

אַזוי למשל זענען אין א קאָרעספּאָנדענץ פון דער שווייץ פערגליכען געוואָרען די פערהעלטנישען אין דער שווייץ און פּוילען.

אין דער דאָזיגער קאָרעספּאָנדענץ איז פאַרהאַן אַזא ווענדונג: „די אָרענטליכקייט פון די שוויי־צאַרישע בירגער, וועלכע זענען דערצויגען גע־וואָרען אין אַנ׳אַנדער גלויבען איז פאַר אונז ממש אומבעגרייפליך. אָפּגעשטעלטע ביים טויער פלע־שער מילך; שטייען א גאַנצען טאָג אָהן אויפזיכט, און קיינער ריהרט זיי נישט אָן. אין פּוילען, וואָס איז אויסגעכאָוועט אין קאַטוילישער פרומקייט, מוזען מיר זיך האַלטען ביי די טאַשען, בכדי מ׳זאָל פון דאָרט נישט אַרויסציהען דאָס געלד".

אין אַנ׳אַרטיקעל א. נ. „דער אָפּבוי פון דער וועלט" ווערט צ. אַ. געזאָגט: „אָט פאַריואָס די קאַטוילישע היעראַרכיע בעליידיגט און פערפאָלגט די עדות פון יעהאָוואַ (געמיינט די יודען) און אויפ׳ן יסוד פון פאַלשע בעשולדיגונגען ברענגט זי צום אַרעסטירען זיי, צום אריינשליידערן אין די טור־מעס, אין וועלכע די עדות פון יעהאָוואַ ווער־ען בעהאַנדעלט, ווי די פאַרשטעהער פון טייוועל".

אין אַנ׳אַנדער אַרטיקעל ווערט געזאָגט: „די קאַטוילישע קירכע און היעראַרכיע בעקעמפען די עדות פון יעהאָוואַ נאָר דערפאַר, ווייל זיי רופען יושר צו גאָטס וואָרט".

דער פּראָקוראָר האָט פאַר׳ן בעשולדיגען גע־פאָדערט א שווערע שטראָף.

ער איז פערמשפט געוואָרען אויף א יאָהר מיט 3 חדשים טורמע און צו בעצאָהלען הונדערט זלאָטעס שטראָף.

ערב דער דערעפענונג פון דער פלייש-בערזע

(א) דער אָרגאַניזאַציע־קאָמיטעט פון דער פלייש־בערזע האָט שוין אַדורכגעפיהרט די לעצטע הכנות צו עפענען די בערזע.

דעם 11. ד. ח. איז אָפּגעלאָפען דער לעצ־טער טערמין פון דערלאַנגען דעקלאַראַציעס אויף בערזע־מיטגלידער. און פּערזאָנען, וואָס מעלדען זיך נאָך דעם דאָזיגען טערמין האָבען נישט קיין רעכט אַנטיילצונעהמען אין די וואַהלען פון בערזע־ראַט.

די וואַהל־פערזאַמלונג פון די בערזע־מיטגלי־דער אויף וועלכע עס דאַרפען אַדורכגעפיהרט ווע־רען די וואַהלען פון בערזע־ראַט און פון דער בערזע־אָנפיהרונג, זענען בעשטימט געוואָרען אויפן 31 ד. ח.

היינט, דעם 13 ד. ח. וועט פאָרקומען א פּלענאַר־זיצונג פון אָרגאַניזאַציע־קאָמיטעט. עס וועלען פאָרגענומען ווערען די לעצטע טעכנישע צו־גרייטונגען צו עפענען די בערזע.

גייער פאלקספלאט

צוגאב פאבאר-קאמיסיע
וועט טעטיג זיין ד. 28-טען ד. ח.

(א) היינט מיטוואָך, וועט אין לאָקאַל (פּעט־ריקאַווער 165) אַמטירען די צוגאַב פּאָבאָר־קאָ־מיסיע. שטעלען דאַרפען זיך די פּאָבאָראָווצעס פון יאָהרגאַנג 1916 און עלטערע, וועלכע האָבען נאָך ביז איצט נישט רעגולירט די מיליטער־פליכט, דאַר־פען זיך שטעלען די וואָס וואוינען אויפן שטח פון די 1. 4. 6. 7. 10. 12. 13. און 14־טע פּאָליציי קאָמיסאַריאַטען.

רעגיסטראציע פון פאבאר-יאהרגאנג 1916

(א) פונם 2 ביז׳ן 15 יאַנואַר 1937 וועט אין לאָקאַל פון דער מיליטער־אָפּטיילונג ביי דער שטאָט־פערוואַלטונג, (פּעטריקאַווער 165) אַרויסגע־לייגט ווערען צום בעזיכטיגען פון פעראינטערעסיר־טע פּערזאָנען – דעם פּאָבאָר־רעגיסטער פון יאָהר־גאַנג 1916.

די פעראינטערעסירטע דאַרפען אין משך פון דער דאָזיגער צייט קאָנטראָלירען צי זיי זענען ריכ־טיג איינגעשריבען געוואָרען אָדער צי זיי זענען נישט אויסגעמיטען געוואָרען אין דער פּאָבאָר־רשימה, און אריינטראָגען ענטשפּרעכענדע אויסבע־סערונגען און אויפקלערונגען.

אנגעהויבען די קאנטראלע פון האנדעלס-פאטענטען

(ז) די לאָדזער פינאַנץ־קאַמער האָט דעלעגירט אין שטאָט אריין קאָנטראָלערען, וועלכע דאַרפען פעסטשטעלען צי אַלע אינהאַבער פון האַנדעלס־און אינדוסטריע אונטערנעהמונגען האָבען אויסגעקויפט פּאַטענטען.

עס ווערט געזאָגט, אַז די דאָזיגע פּאַטענטען זאָלען אַרויסגעהאָנגען ווערען אויף אַן אָרט, וואו מען קאָן זיי לייכט אין באַלד בעמערקען.

וועגען נארמירען די ארבייטס-בעדינגונגען
פון די קאנאליזאציע-ארבייטער

(א) די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען האָבען אונטערגענומען אַנ׳אַקציע וועגען נאָרמירען די אַרבייטס־בעדינגונגען און וועגען שליסען א קאָלעק־טיווען אָפּמאַך פאַר די קאַנאַליזאַציע־ און וואַסער־לייטונג־אַרבייטער.

דער פּראָיעקט פונ׳ם רעגולאַמין און פונ׳ם קאָלעקטיווען אָפּמאַך זענען שוין איבערגעשיקט געוואָרען דער שטאָט־מאַכט צום בעקענען זיך און מיט א פאָרשלאַג צוזאַמענצורופען אין די גאַהענס־טע טעג א קאָנפערענץ.

אפטייקען.
היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) קאַרהאַנע (לימאַנאָווסקיעגאָ 80), טראַווקאָוו־סקי (בזשעזשינער 56), קאָפּעראָווסקי (נאָוואָמיעסקאַ 15), ראָזענבלום (שרודמיעסקאַ 21), באַרטאָשעווסקי (בעטריק. 95), טשינסקי (ראָקיטשינסקאַ 53), סט־וואַרטשינסקי (קאָנטנאַ 54) י. שניעצקאַ זשגאָווסקאַ (59).

קיין ארץ-ישראל
דורך טריעסט און קאנסטאנץ.

אויספלוג קיין וויען
19 — 29 יאַנואַר 1937 — 130 זל.

פּעקלעך קיין רוסלאַנד
פינקטליך און שנעל
ערלעדיגט
דאָס וועלט-רייזע-ביוראָ
Union Lloyd
42 פּיעטריקאָווער 42
טעל. 107-87.

אכטונג! ווער ס׳וויל, אַז די מצות אויף פסח קיין סאָוויעט־רוסלאַנד זאָלען אָנקומען צו דער צייט, דער זאָל שוין זיך פערשריי־בען אין „אוניאָן לויד" פּיעטריק. 42.

ZACHETA
זגערזשער 26

היינט און פאלג. טעג!
גרויסער פילם פול מיט עראָטיק, און וואָס שילדערט אין שרעקליכע פאַרבען דעם צאַריזם א. נ.
„בורלאק פון דער וואלגע"
אין די הויפט־ראָלען: INKISZYMOW
Wiera Korene, Pierre Blanchar
2) גרויסער פילם א. נ.
„זיי האבען זיך בעקאנט אין מאנטע-קארלא"
אין דער הויפטראָל Liljana Harvey
נעכסטער פּראָגראַם:
„KAPITAN BLOOD"
אָנהויב 4 נ״מ, שבת און זונטאָג–12 ביים.

דאָס נייע שחיטה־געזעץ האָט דעזאָריענטירט די יודישע מאַסען

קצבים קענען נישט אויסנוצען די קאָנצעסיעס.—נישט טייערער פערקויפען איז נישט ביליגער.—פראַגע וועגען ניקור.—וואָס טון מיט טריפה פלייש? — אַקציע־קאָמיטעט דאַרף געבען אָנווייזונגען דער יודישער בעל־הבית'טע

דאָס נייע שחיטה־געזעץ איז שוין איינגעפיהרט געוואָרען און בכל חומר הדין. די אויספיהר־תקנות און די אינסטרוקציע ביים איינפיהרען דאָס געזעץ, האָבען נישט נאָר געמילדערט די ריכטליניען פון געזעץ, נאָר זיי נאָך פערשאַרפט אַזוי, אַז נאָך ביז היינט הערשט אַ פולשטענדיגער כאַאָס ביים רעגולירען די פראַגע.

דער גרעסטער כאַאָס הערשט אָבער צווישען אונז אַליין.

אויב מ'האָט אַמאָל געמיינט, אַז ס'וועט פאָרקומען דער גרעסטער אינדיווידועלער קאַמף ביים בעקומען קאָנצעסיעס, האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז ס'איז נישט אַזוי געווען, די קצבים זענען גוט אָרגאַניזירט און האָבען געהאַנדעלט לויט די אָנווייזונגען פון זייערע אָרגאַניזאַציע. נישט נאָר דאָס האָט געשפּילט אַ דאָמינירענדע ראָל ביים נעהמען קאָנצעסיעס אויף שעכטען און האַנדלען מיט פלייש. די קאָנצעסיאָנערען וויסען נישט, וואָס מיט די קאָנצעסיעס צו טון, ווען למשל אין לאָדז האָבען פון 351 יאַטקעס נאָר אַנ'ערך 150 בעקומען קאָנצעסיעס, זענען שוין 4 פון די קאָנצעסיאָנערען געקומען אין פעראיין אָפּגעבען די קאָנצעסיעס.

וואָס איז די סיבה דערפון? קודם כל די, וואָס יעדער ביז איצטיגער קצב, וועלכער האָט געקויפט ביי די התאַחדות אַזאַ פלייש ווי ס'האָט פאַר איהם געפּאַסט און וואָס ער האָט געדאַרפט פאַר זיינע קונים, מוז איצט אַליין קויפען אַ בהמה און שעכטען. דער קצב האָט נישט קיין געלד צו קויפען די בהמה, נישט יעדער איז אַ מבין אויף אַ לעבעדיגער בהמה און ווען אַלץ איז שוין אין אָרדנונג, האָט דער קצב מורא טאָמער וועט איהם די בהמה טרפה ווערען, דעמאָלט איז ער איינגאַנצען אומגליקליך, ווייל ער וועט פערלירען זיין געלד און חוץ דעם קאָנטינגענט אויף דער נאָהענטסטער וואָך. פערקויפען די טרפה'נע בהמה קען ער נישט, ווייל לויט די אויספיהר־פעראָרדנונג מעג אַ קצב פערקויפען פלייש פאַרן קאָנסומענט אין זיין יאַטקע. עס טאָר נישט געפיהרט ווערען קיין אינערליכער האַנדעל, ד. ה. אַז קצב טאָר נישט פערקויפען דעם אַנדערען, אַזוי אַז דער קצב ביי וועמען ס'איז טרפה געוואָרען אַ בהמה, האָט נישט דאָס רעכט זי צו פערקויפען אַ קריסטליכען קצב, כיבע אין דער „טאַניאַ יאַטקע" פאַר... 30 גראָשען אַ קילאָ.

און אויב אַלץ איז שוין כשורה, די בהמה ווערט נישט טרפה. דעמאָלט בלייבט דער קצב שטעהן פאַר אַנ'אַנדער פּראָבלעם,

דאָס הינטערשטע חלק.

טאָר נישט לויט די בעפעהלען פון אגודת הרבנים אין קאָנגרעס פּוילען געטריבערט ווערען. קיין קריסטליכען קצב טאָר מען דעם הינטערשטען חלק נישט פערקויפען, קומט ווידער־אַמאָל אויס דעם הינטערשטען קלק צו פערקויפען אין דער „טאַניאַ יאַטקע" פאַר 30 גראָשען אַ קילאָ. ביי אַזאַ קאַלקולאַציע מוז דאָס כשר פלייש טייער ווערען, און אַזוי איז עס אין דער ווירקליכקייט.

דעמאָלט מישט זיך אָבער אַריין

דער אַפּראָוויזאַציע - אַמט

ביי דער וואָיעוואָדזטווע, וועלכע האָט שוין גערופען דעם קצבים־צעך און איהם אויפמערקזאַם געמאַכט, אַז ס'וועט נישט דערלויבט ווערען צו העכערען די פרייזען פון פלייש.

איז פערהאַן אַנ'אַנדערע עצה, אַז די יודישע קצבים זאָלען פערקויפען צו קונים דעם הינטערשטען חלק ביי זיך אין יאַטקע צו ביליגערע פרייזען ווי די קריסטליכע קצבים, האָט זיך שוין אויך אַריינגעמישט דער אַפּראָוויזאַציע־אַמט, וועלכער האָט אויפמערקזאַם געמאַכט דעם יודישען קצבים־צעך, אַז דאָס פערקויפען פלייש אויף ביליגערע פרייזען ווי דער „צענניק" וועט בעטראַכט ווערען אַלס אונעהרליכע קאָנקורענץ און דאָס איז פערבאָטען.

אין אַזאַ לאַגע זענען די קצבים מיט קאָנצעסיעס, ווער שמועסט שוין די טויזענדער און טויזענדער יודישע פאַמיליעס אין לאָדז, וועלכע זענען אינגאַנצען אַרויסגעוואָרפען געוואָרען פון דעם פאַך ווי די קצבים, וועלכע האָבען נישט בעקומען קיין קאָנצעסיעס, די פלייש־אַרבייטער, וועלכע געפינען זיך אין אַ שרעקליכער לאַגע, די פוהרמאַנעס, בלוטכאַפּער, גראָשען־הענדלער א. אז. וו.

אפּיסעל וואָלט געקענט געלינדערט ווערען די לאַגע, ווען

דער ראַבינאַט זאָל מתיר זיין דעם ניקור אויפ'ן הינטערשטען חלק־פלייש

און לויט אונזער מיינונג מוז דאָס דער ראַבינאַט טון, ווי נישט־קאָמפּעטענט מיר זאָלען זיין אין דער פראַגע, קענען מיר דאָך נישט פערשטעהן, פאַרוואָס אין לעמבערג, ווילנא, ביאַליסטאָק, לוצק און אַנדערע שטעט מעג מען יאָ מנקר זיין און ביי אונז נישט. די אגודת הרבנים פערהאָפט זיך דערויף, אַז אין געוועזענעם קאָנגרעס־פּוילען איז שוין פערהאַן אַנ'איסור אויף ניקור פון בשר אחוריים זייט צעהנדליגער יאָהרען, קענען מיר אָבער אָנווייזען, אַז

אין זאַרקאָוו

למשל, האָט מען פון שטענדיג אָן געטריבערט און בענוצט דאָס הינטערשטע פלייש. ועל־כולם איז דאָך, ביי אַ סכנות נפשות, ווען ס'האַנדעלט זיך וועגען עקזיסטענציע פון צעהנדליגער טויזענטער משפּחות וואָלט מען דאָך געקענט מתיר זיין דאָס וואָס איז אַמאָל גע'אסר'ט געוואָרען. ווי מיר הערען, האָט די „אגודת הרבנים" גערופען אויף דער קומענדיגער וואָך אַ פּלענאַרע זיצונג וועגען דער דאָזיגער פראַגע. מ'דאַרף פאָדערען, אַז די זיצונג זאָל דעם ענין פאָזיטיוו ערלעדיגען.

קודם כל וואָלטען ביים ניקור אַליין געקענט בעקומען בעשעפטיגונג פיל פון די, וועלכע זענען צוליב דעם נייעם געזעץ אַרויסגעשטויסען געוואָרען פון זייערע פּאָזיציעס און דאַן וואָלטען די קצבים געהאַט וואו אַהינצוטון דאָס הינטערשטע פלייש און כשר פלייש וואָלט נישט געדאַרפט אַזוי טייער ווערען. אין געגענפאַל ברענגט עס דערצו, אַז דער קצב איז סיי־ווי־סיי געצוואונגען צו פערקויפען טרפה פלייש. די קצבים ווערען רואינירט, פרומע יודען האַלטען זיך איינגאַנצען אָפּ פון עסען פלייש, צוליב דער בשרות־פראַגע.

איצט איז אַ פראַגע צו: אונז אַליין, מיר אַליין,

די יודישע בעלי־הבית'טעס, די יודישע מאַסען זענען אינגאַנצען דעזאָריענטירט.

מיר וואָלטען נישט געוואָלט ווערען גלייכגילטיג און צוגעוואוינען זיך צו דעם שרעקליכען קלאַפּ, וועלכען מיר האָבען בעקומען דורך דעם נייעם שחיטה־געזעץ, אָבער וואָס צו טון ווייסען מיר נישט.

דער צענטראַלער אַקציע־קאָמיטעט פאַר קאָנסומענטען־הילף פאַר די אַרויסגעשטויסענע פון פלייש האַנדעל, וואָלט געדאַרפט און מוז געבען די אָנווייזונגען, ווי אַזוי האָבען זיך צו פיהרען די הונדערטער טויזענדער יודישע פלייש־קאָנסומענטען, ווי אַזוי זיי זאָלען זיך אויפפיהרען ביים קאָנסומירען פלייש, כדי צו העלפען מיט וואָס עס איז מעגליך די געליטענע צוליב דער אַנטי־יודישער ווירטשאַפטליכער עקסטערמינאַציע־פּאָליטיק.

פערהאַן מיינונגען

צווישען די יודישע מאַסען, אַז מ'דאַרף זיך ביי אַזאַ לאַגע אינגאַנצען אָפּהאַלטען פון פלייש עסען לכל הפחות אויף אַ געוויסער צייט, ס'זענען פערהאַן אַזעלכע, וואָס האַלטען נישט פון דער דאָזיגער מעטאָדע, וואָס האַלטען אַז די יודען, וואָס האָבען ביז איצט געגעסען נישט כשר פלייש (מ'טאָר נישט צומאַכען די אויגען דערויף) מוזען אונבעדינגט עסען נאָר כשר פלייש ווען אפילו נישט צוליב כשרות, איז עס צוליב נאַציאָנאַלער סאָלידאַריטעט און אָפּוועהר־קאַמף. די גרעסטע מעהרהייט האַלט, אַז וואָס פאַרא פלייש אימיצער זאָל נישט קויפען, ביז די פראַגע פון ניקור וועט ערלעדיגט ווערען, מוז עס קויפען נאָר אין יודישע יאַטקעס, וועלכע וועלען פון איצט אָן מוזען האָבען די „פּיאַלעט"־לאַטעס מיט דער אויפשריפט פון „ריטועלער שחיטה".

נאָר דעמאָלט וועלען מיר העלפען וואָס אַ גרעסערער צאָהל אַרויסגעשטויסענע צו דערהאַלטען ביי זייער פאַך.

דער דערמאָנטער אַקציע־קאָמיטעט מוז זיך מיט דעם ענין קודם־כל פערנעהמען און געבען אָנווייזונגען די יודישע מאַסען און קודם כל די יודישע הויזפרויען, וועלכע וועלען זיך ביי דער איצטיגער צייט זיכער צופּאַסען צו די דאָזיגע אָנווייזונגען.

זיצונג פון שטאָט־ראַט ד. 19 יאַנואַר

בודזשעט־עקספּאָזע פון פּרעזידענט גאַדלעווסקי

ווי מיר דערוויסען זיך, האָט דער ציטאָווי־ליינער שטאָט־פּרעזידענט גאַדלעווסקי נעכטען דעצידירט צונויפצורופען די דריטע זיצונג פון שטאָט־ראַט אויף דינסטאָג, דעם 19 יאַנואַר 7 אַ זייגער אין אָוונט.

אויף דער טאָג־אָרדנונג געפינט זיך די פראַגע פון וועהלען פערשידענע קאָמיסיעס ביים שטאָט־ראַט און ס'וועט פאָרקומען די ערשטע לעזונג פון שטאָט־בודזשעט אויפ'ן יאָהר 1937/38, ביי דער דאָזיגער געלעגענהייט וועט פּרעזידענט גאַדלעווסקי האַלטען זיין בודזשעט־עקספּאָזע.

נעכטען האָט אויך פּרעזידענט גאַדלעווסקי מודיע געווען דעם לאָדזער וואָיעוואָדע, אַז ס'זענען נישט אריינגעפלאָסען קיין שום פּראָטעסטען געגען די וואַהלען פון פּרעזידענט און וויצע פּרעזידענטען, וועלכע איז פאָרגעקומען אויף דער לעצטער זיצונג פון שטאָט־ראַט.

דער זומער־סעזאָן אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע

אונטער'ן צייכען פון רויה־שטאָף־שוועריגקייטען

(אג) אין לאָדז הויבט זיך אָן דער זומער־סעזאָן אונטער'ן צייכען פון די כסדר'דיגע רויה־שטאָף שוועריגקייטען, די דאָזיגע שוועריגקייטען האָבען להיפּוך, צו די פאָר־אויסזעהונגען פון די אינדוסטריעלע קרייזען, שוין אין די ערשטע וואָכען פון זומער־סעזאָן גורם געווען בעדייטענדע קאָמפּליקאַציעס פאַר די בעזונדערע טעקסטיל פאַבריקען.

אין דער ערשטער רייה דאַרף מען באַטירען אַ שטייגען פון די פרייזען אויף די רויה שטאָפען. איינציגע פון די רויה שטאָפען זענען אויפ'ן לאָדזער מאַרק, אין פערגלייך מיט יאַנואַר פון פערגאַנגענעם יאָהר געשטיגען אויף 30 פּראָצענט. דאַגעגען די פרייזען אויף פערטיגע אויסאַרטונגען זענען געשטיגען סך־הכל אויף איינציגע גראָשען אויפ'ן מעטער. די דאָזיגע דיספּראָפּאָרציע איז הויפּטזעכליך געפעהרליך פאַר דער אינדוסטריע וואָס אַרבייט אויף אייגענער רעכנונג ד. ה. פאַר דער מיטעלער אינדוסטריע.

בעזונדערס זענען גרויס די שוועריגקייט צוליבן שטייגען פון די פרייזען אויף רויה־שטאָף אין דער שטריק־גאַרן אינדוסטריע.

די מיטעלע אינדוסטריע, וואָס אַרבייט אויף אייגענער רעכנונג בעקלאָגט זיך, אַז עס ווערט איהם געמאַכט שוועריגקייטען ביים קויפען ביינוועל און וואָהל ד. ה. רויה־שטאָפען דירעקט אין אויסלאַנד. עס זענען געווען פאַלען, אַז די האַנדעלס־קאַמער האָט אָפּגעזאָגט עטליכע פירמען, (אפילו אַזעלכע, וואָס אַרבייטען אויף אייגענער רעכנונג) ערלויבנישען אויף אימפּאָרט פון ביינוועל רויה־שטאָף, מאָטיווירענדיג עס דערמיט, וואָס אין פערגאַנגענעם יאָהר, האָבען די דאָזיגע פירמען אין דער צייט נישט אימפּאָרטירט קיין רויה־שטאָף.

ר. איזראַעל

אויף באַוואַמיעסקאַ

שפּאַנענדער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען

(5

— איהר ווילט מיר געוויס זאָגען, האָט צילקע זיך בעמיהט שנעל אויפצוקלערען די אונאַנגענעהמע לאַגע, אַז איהר האָט נאָך נישט געענדערט די געפיהלען צו מיר, וועלכע איהר האָט געהאַט מיט 10 יאָהר צוריק??

— יאָ, צילקע, איז זיגמונט ווערבעלטשיק אויפגעשפּרונגען פון זיין אָרט, דאָס האָב איך אייך טאַקע געוואָלט זאָגען, איהר קענט מיר דאָס גלויבען, איך שווער אייך.

— איהר דאַרפט מיר נישט שווערען. באַלד ווי איהר האָט מיך היינט פערהאַלטען, האָב איך דאָס פערשטאַנען און אויב איך האָב זיך דעצידירט אייך אַהערצורופען דווקא אין דעם מאָמענט פון מיין שרעקליכסטען צער, איז עס צוליב דעם, ווייל איך האָב אייך געוואָלט זאָגען אָפען און קלאָר, אַז אויב איהר וועט מיר מאַכען אַ היראַטס־פאָרשלאַג וועל איך איהם אָננעהמען.

זיגמונט איז געבליבען שטעהן בלייך ווי די וואַנד, ער איז געווען צוטומעלט, איבערראַשט און נישט געקענט זיך געפינען קיין אָרט. די נישט־קאָמפּליצירטקייט פון דער לאַגע, די פּשטות מיט וועלכער צילקע האָט אוועקגעשטעלט דעם פּראָבלעם האָט איהם צוגענומען דאָס געוועהר מיט וועלכען ער איז געווען בעוואָפענט, ער האָט געזוכט עפּעס אַ וואָרט, וועלכעס האָט זיך אָבער נישט אַרויסבעקומען פון זיין מויל.

— צילקע... האָט ער געזאָגט, איך בין רייך, זעהר רייך, איך וועל אייך גליקליך מאַכען, איך וועל אייך מאַכען פערגעסען אין אייער אומגליק און איהר וועט נאָך גוט פערברענגען אייערע יונגע יאָהרען.

— נישט וועגען מיין גליק האַנדעלט זיך דאָ, איך וויל נישט איצט פאַר אייך דאָ אויסלעגען מיינע געפיהלען צו אייך, דערויף איז איצט נישט דער ענטשפּרעכענדער מאָמענט און מיר וועלען צייט האָבען דערויף אַנ'אַנדערשמאָל, מיר האַנדעלט זיך איצט וועגען גליק פון מיין קינד.

זיגמונט איז נאָך מעהר איבערראַשט געוואָרען.

— וועגען אייער קינד? דאָס קינד איז אייערס?

— אויב איהר ווייסט דערפון, אַז עס איז נישט מיינס איז עס נאָך בעסער, וועלען מיר וועגען דעם נישט דאַרפען פיהרען קיין לאַנגע געשפּרעכען. אויב איהר האַלט זיך ווייטער ביי אייער מיינונג וועגען מיר, דאַרפט איהר פון היינט אָן געדענקען, אַז ווי דער ענין זאָל זיך נישט פאָרשטעלען איז דאָס קינד מיינס און מיין פערשטאָרבענעם מאַנס, אויב איהר ווילט זיך צוגעוואוינען צו דעם דאָזיגען געדאַנק קענען מיר ווייטער רעדען, אויב נישט איז דאָס געשפּרעך צווישען אונז געענדיגט.

— וואָס רעדט איהר צילקע, ווען איהר זאָלט האָבען דאָ אַרומדרעהען אַ טוץ קינדערלעך, וועט דאָס ביי מיר נישט אָנגעהן. ס'וועט שטייען פאַר אַלע מעז...

— דערביי שטעל איך נאָך אַ תנאי, אַז קיינמאָל זאָלען מיר צווישען זיך נישט רעדען וועגען דער געשיכטע מיט דעם דאָזיגען קינד, דאָס קינד געהער מיר און צו מאיר ראָזען און דאָס איז אַלץ.

— יעדען בעדינג נעהם איך פון פאָראויס אָן, און וועל זיך איהם נישט אַקעגענשטעלען.

אייגענטליך האָבען זיי שוין צווישען זיך נישט געהאַט וועגען וואָס צו רעדען. צילקע האָט קלאָר אוועקגעשטעלט די פראַגע, אָפען, אויפריכטיג און עהרליך, זיגמונט האָט זיך אין מאָמענט פון גליק אויסגעדוכט, אַז אַלץ איז פּשוט און פערשטענדליך און האָט עס אויפגענומען אויף דעם אופן ווי דאָס וואָלט געווען אָהן שום קאָמפּליקאַציעס.

קאַפּיטעל 5

פון דער זייט לויערט מעז...

— כ'וועל דאָס נישט איבערהאַלטען, האָט רעגינאַ זיך געריסען די האָר פון קאָפּ, איך וועל מיר דאָס לעבען נעהמען, איך וועל זיך סמען, אויפהענגען, שיסען...

איבער דעם קליינעם צימער האָט זיך געדרעהט אַהין און צוריק אַ יונגע פרוי מיט שעהנע געזיכטס־שטריכען. די פרוי האָט אויסגעזעהען עלטער ווי זי איז אין דער ווירקליכקייט געווען, אַז האָבען זי עלטער געמאַכט די צרות, וועלכע זי האָט מיטגעמאַכט די לעצטע צייט.

זי האָט אויסגעזעהען מיד און פערמאַטערט, אָבער מ'האָט דאָך דערקענט אין איהר אויסזעהען, האַלטונג און בעוועגונג, אַז זי האָט אַמאָל אַנדערש אויסגעזעהען און אַנדערש געלעבט.

דאָס איז געווען רעגינאַ פיינבערג, וועלכע האָט חתונה געהאַט ערשט מיט 2 יאָהר צוריק מיט הענריק'ן, דעמאָלט האָט מען מקנא געווען דאָס יונגע פּאָרפאָלק, רעגינאַ איז געווען משה קאַהן'ס אַ טאָכטער, אַ יוד, אַ גרויסער גביר און אַ חסידישער יוד, רעגינאַ איז געווען זיין איינציגע טאָכטער, אַ לאַנגע געהיימע ליבע האָט זי געפיהרט מיט הענריק פיינבערג, אַנגעשטעלטער אין קעסטענבערגס פאַבריק. לאַנגע יאָהרען האָט משה קאַהן מיט גרויס עקשנות זיך אַקעגענגעשטעלט געגען דעם, אַז זיין איינציגע טאָכטער זאָל חתונה האָבען מיט עפּעס אַ „משרת" אין אַ פאַבריק און דערצו נישט קיין פרומען. רעגינאַ האָט אָבער אַדורכגעהאַלטען אַלץ און געהאָפט איבערצוברעכען די דאָזיגע עקשנות פון איהר פאָטער, זי האָט אמת נישט געהאַט דעם כּח צו קעמפען געגען איהר פאָטער, אָבער זי האָט געהאָפט אַז די צייט וועט איהר מיטהעלפען אַז דער פאָטער זאָל ווייכער ווערען און איהר נישט שטערען צו דערגרייכען צו דעם אויסגעטרוימטען גליק, חתונה צו האָבען מיט איהר געליבטען הענריק.

די אויסגעחלומטע שעה איז געקומען, ביי משה קאַן איז געשטאָרבען די פרוי. ער איז געבליבען איינער אַליין און ביי איהם איז געפאַלען דער מוט און דאָס עקשנות, האָט אָנגעהויבען צו פערשטעהן די געפיהלען פון זיין טאָכטער און זיין עקשנות איז ביסלעכווייז געבראָכען געוואָרען, ער האָט בעקומען אויף איהר רחמנות און סוף כל סוף מסכים געווען, אַז זי זאָל חתונה האָבען מיט הענריק פיינבערג. משה קאַן האָט נישט געמינערט זיין טאָכטער פון דעם נדן, וועלכען ער האָט געהאַט פאַר איהר צוגעגרייט. די חתונה איז פאָרגעקומען, הענריק האָט נישט געענדערט זיין לעבענס־שטייגער, ער האָט ווייטער געאַרבייט אויף זיין פּאָסטען אין דער פאַבריק, וואָס האָט איהם געגעבען אויף אַ בעשיידענעם אויסהאַלטען זיך. די בעקומענע 12 טויזענד רובעל נדן האָט מען איינגעלעגט אין דער גאָסודאַרסטווענע באַנק (מלוכה־באַנק) און דאָס פּאָרפאָלק האָט געלעבט אין גרויס גליק, דעמאָלט ווען מ'האָט אָנגעהויבען אָנצונעהמען, אַז רעגינאַ וועט אינגיכען ווערען אַ מוטער.

(המשך קומט)

ז א ל
פילהארמאניע
נארוטאוויטשא 20
טעל. 213-84.

היינט, מיטוואך, 8.30 אווענד
פרעלעקציע פון
אנדזשעי מארעק
געלעכטער אלס יודיש געוועהר...
נ. נ.

גענויע איינצעלהייטען אין די אפישען. בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע צום פרייז פון 80 גר. ביז 4.40 זל.

געשמדטע פרוי מיט 4 קינדער
זענען נעכטן אין לאדז צוריק איבערגעגאנגען צום יודענטום

איז די הענד פון מיסיאנערן. — לאדזער מיסיאנער ראזענבערג צוריק ביי דער ארבייט.—די קאלאניע „בעטעל“ איז העלענובעק. — 10 געשמדטע יודען צווישען זיי א פרוי מיט 4 קליינע קינדער.

הרב טרייסטמאן אפגעראטעוועט 5 יוד. נפשות פון מיסיאנערישע הענד

נעכטען זענען ביים הרב טרייסטמאן אדורכ־געפיהרט געווארען די פארמאליטעטען פון איבער־געהען צוריק צום יודענטום פון א גאנצער פאמיליע, וועלכע איז בעשטאנען פון א פרוי מיט 4 קינדער פון 8 ביז 14 יאהר.

די געשיכטע איז פאלגענדע: אין שטעטעל ראזשישטש, לוצקער קרייז, האט געוואוינט די אלמנה שרה טאפוט מיט 5 קינדער. די פרוי איז א געבילדעטע און זעהר בעוואוסטזיניגע. נאכ׳ן טויט פון איהר מאן האט זי אנגעהויבען צו ליידען נויט צוזאמען מיט איהרע קינדער און קיין שום הילף האט זי פון ערגיץ נישט בעקומען. מיט 8 חדשים צוריק האט אין יענער געגענד גראסירט א מיסיאנער, וועל־כער האט געזוכט זיינע קרבנות צווישען פערצווייפעלטע יודען. אויף א גאר גינסטיגען באדען האט דער דאזיגער מיסיאנער אנגעטראפען ביי דער פרוי שרה טאפוט, וועלכע האט זיך געפינען אין דער גרעסטער ארימקייט. היות ווי די פרוי איז געווען אן אינטעליגענטע און בעוואוסטזיניגע, האט דער מיסיאנער איהר איינגערעדט, אז זי וועט ווערען א „ביבעל־פרוי“. זי וועט ארומפאהרען מיט פאר־לעזונגען, ווערען א לעהרע־ין און ס׳וועט איהר זיין וואויל ווי די וועלט.

מיטאמאל. דאס איז געווען מיט 6 חדשים צוריק, איז די [illegible] שרה טאפוט פערשוואונדען געווא־ען פון שטעטעל ראזשישטש, מיט איהרע 4 יונגערע קינדער. ס׳איז נאר פערבליבען איהר עלטסטער זוהן, דער 16־יאהריגער דוד, וועלכער האט דערצעהלט, אז זיין מוטער מיט די 4 קינדער האבען זיך געשמדט און אוועק צו די מיסיאנערען. וואוהין ווייס ער נישט. ער האט זיך נישט געהאלט שמד׳ן און איז געבליבען.

אין יודישען שטעטעל איז געווארען א טומעל. דאס שמד׳ן זיך פון א גאנצער יודישער פאמיליע איז געווען א סענסאציע. מ׳האט אנגעהויבען זוכן דורש צו זיין, אבער גארנישט דערגאנגען.

מיט עטליכע חדשים צוריק האט הרב טרייסטמאן בעקומען א בריף פון ראזשישטשער רב, אין וועל־כען ער ד[illegible] ווענען דער גאנצער געשיכטע און טיילט דערביי מיט, אז לויט די ידיעות פון ראזשישטש זאל זיך די אפגעשמדטע פרוי מיט איהרע קינדער געפינען אין לאדז.

הרב טרייסטמאן האט זיך גלייך גענומען צו דעם ענין. ער האט אנגעהויבען צו פארשען, וואו די פרוי קען זיך געפינען און ענדליך דערגאנגען, אז ס׳איז מעגליך, דאס די פאמיליע געפינט זיך אין דער קאלאניע פון די לאדזער מיסיאנערען „בע־טעל“, וועלכע געפינט זיך אין „העלענובעק“.

און ווירקליך איז עס אזוי געווען. בראש פון די לאדזער מיסיאנערען שטעהט דער בעקאנ־טער סימאן ראזענבערג. פאר די געפאנגענע נשמות האט ער אויסגעבויט א ספעציעלע קאלאניע אין העלענובעק, אונטער׳ן נאמען „בעטעל“. דארט האל־טען די אפגעשמדטע יודען בעקומען עסען און בעזונדערס האט מען דארט ערציהען אפגעשמדטע קינדער אלס קריסטען. היינט־צו־טאג געפינען זיך דארט 10 יודען, וועלכע זענען אפגעשמדט געווא־רען דורך די מיסיאנערען.

הרב טרייסטמאן איז דארט אפגעפאהרען און טאקע דארט געטראפען די פרוי מיט 4 קינדער פון ראזשישטש. די פרוי איז דארט צוגעגרייט געווא־רען צו ווערען א „ביבעל־פרוי“. די ערשטע צייט האבען די מיסיאנערען נישט געוואלט צולא־זען דעם הרב טרייסטמאן אין דער קאלאניע, אבער דער רב האט זיך נישט אפגעשטעלט אויף קיין שום שוועריגקייטען און זיך דארט ארייננבעקומען. הרב טרייסטמאן האט זיך אנגעטראפען אויף אן אינטעלי־גענטער פרוי, וועלכע האט אנגעהויבען צו פיה־רען א דיסקוסיע וועגען יודענטום און שמד. און פערשטעהט זיך, אז נאך א צעהנדליג אזעלכע דיס־קוסיעס. בעת וועלכע הרב טרייסטמאן איז געפאה־רען אין דער קאלאניע, האט די פרוי זיך ענדליך איבערצייגט, אז זי האט שלעכט געטון און זי האט אויסגעדריקט איהר גרייטקייט ארויסצוגעהען פון די מיסיאנערען און צוריק איבערצוגעהען צום יו־דענטום. פערשטעהט זיך, אז דאס האט געמוזט גע־האלטען ווערען שטארק בסוד, כדי די מיסיאנערען זאלען זיך נישט דערוויסען, אז די פרוי טאפוט מיט איהרע קינדער פערלאזען זיי.

דערוויל האט הרב טרייסטמאן אדורכגעפיהרט אלע פארמאליטעטען פון צוריק איבערגעהען צום יודענטום.

נעכטען איז די פרוי מיט די קינדער ארויס פון דער קאלאניע. די מהומה צווישען די מיסיאנערן איז געווען אין לשער. די פרוי איז געקומען אין שטאט אריין, וואו עס זענען אדורכגעפיהרט געווא־רען אלע פארמאליטעטען, און די פרוי שרה טאפוט 44 יאהר אלט, די 14 יעהריגע מרים, 12־יעהריגע בתיה, 10־יעהריגער לייב און 8־יעהריגער מענדעל זענען צוריק געווארען יודען. אין אזענ־ איז די יודישע פאמיליע אפגעפאהרען קיין ראזשישטש.

גוט מארגען!

דער „געטרייער לעזער“ און שמילשמעלקי זוכען א קאלאניע

אין רעדאקציע האבען זיך די טעג בעגעגענט צוויי אנגעזעהענע פערזענליכקייטען: דער „געטרייער לעזער“ מיט שמילשמעלקי׳ן. מיר געבען איבער דעם געשפרעך:

— ווער זענט איהר?

— איך בין דער „געטרייער לעזער“ — און ווער זענט איהר?

— איך בין שמילשמעלקי.

— [illegible] זענט דאס [illegible] שמילשמעלקי. אי, זענט איהר, ר׳ שמילשמעלקי, א פויגעל!! א מאל האב איך א הנאה פון אייך. נאר טיילמאל גיט איהר א האק אריין א „פאניעוואזש“ מיט א „העקטוס־פערפעקטוס“, נעמט זיך מיר שאקלען אנ׳אויער.

— און איך — האט געענטפערט שמילשמעלקי — האב צי איין, אי׳ א שענה. איהר כאפט מיר טייל מאל א־ויה א געדאנק, בלייב איך, מיט דער חכמה אין בויך.

— דאס איז אלץ נארישקייטען. וואס איז דען אייגענטליך דער חילוק, ווער ס׳זאגט, אבי ס׳איז געזאגט. זאגט מיר בעסער, פאניע שמילשמעלקי, וואס וועט זיין שיוא־צע־ סוף זיין? זיי יועלען שוין קיינמאל נישט אויפהערען צו בילען אויף אונז? ס׳גייט דאך שוין פאר זיי און א מיגעל...

— ס׳איז ביטער. מיר מוזען נעמען עפעס טון.

— וואס קיינען מיר טון??

— מיר מוזען זיך נעמען זוכען קאלאניעס.

— קאלאניעס? קאלאניעס דא־ף מען זוכען? וויע ניג האבען מיר קאלאניעס?

— נעמט פאניע „געטרייער לעזער“ א בליי־פעדער און פערצייכענט.

— נו, לאמיר הערען, וואס פארא קאלאניעס איהר האט.

— שרייבט: קאלאניע פון „מאזי“ אין ווישניא וואַ גורא, קאלאניע פון „בוזן־לחם“ אין קאלי, אין „העלענובעק“, אין „אוזד־אוויסקא“, — ווע־ניג האט איהר קאלאניעס?

— געהט שוין פאניע שמילשמעלקי, מיט אייערע חכמות. איך מיין, א׳ יוד, טאקע מיר צוויי דא־פען אויף זיך נעמען די מיסיע, צו זוכען קא־לאניעס. ני. וואס זאגט איהר צו מיין פארשלאג??

— אד־בא, איך בין מסכים.

— הכלל. מיר לאזען זיך אויף דער רייזע.

ביידע, דער „געטרייער לעזער“ און שמילשמעל־קי, האבען זיך ביידע געזעגענט:

— זייט מיר געזונד, פאניע „געטרייער לעזער“.

— פאהרט מיר לחיים ולשלום, ר׳ שמילשמעלקי אי״ה גאר בקרוב אויף דער קאלאניע...

אב—נעק

טראמוואי איבערגעפאהרען א יודישען יונגערמאן

אויף עק פאמארסקא און פלאץ וואלנאששי האט נעכטען דער טראמוואי נומער 4 איבערגע־פאהרען דעם יודישען זאקען־ארבייטער שמואל בראנשטעטער. די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט דעם ערנסט פערוואונדעטען אפגעפיהרט א היים.

שטרייק אין יודעלעוויטש׳ס פאבריק

(ז) אין יודעלעוויטש׳ס פאבריק (וואלטשאנ־סקא 50) האט אויסגעבראכען א שטרייק צוליב דעם, וואס די פירמע האט אנגעזאגט א רעדוקציע פון די ארבייטער.

וועגען דעם שטרייק האט מען צוגעשטעלט בא־נעבען דעם ארבייטס־אינספעקטאר.

דער קאנפליקט אין פאזנאנסקי׳ס שפיטאל
קאנפערענץ אין ארבייטס־אינספעקטאראט

נעכטען ביי טאג האבען זיך אין לאקאל פון ארבייטס־אינספעקטאראט אנגעהויבען די אונ־טערהאנדלונגען צווישען די פארשטעהער פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען פון די אנגעשטעלטע אין עפענטליכע אינסטיטוציעס, וועלכע טרעטען ארויס אין נאמען פון די אנגעשטעלטע אין פאזנאנסקיס שפיטאל, מיט די פארשטעהער פון דער פערוואלטונג פון שפיטאל. די פארשטעהער פון די אנגעשטעלטע האבען ארויסגעשטעלט פאלגענדע פאדערונגען:

1. 8־שטעהדיגען ארבייטס־טאג. 2. נישט צוזינגען צום שפיטאל־וויקט. 3. נארמירען די לויּנען 4. נארמירען די אורלויב צייט און שליסען א קאלעקטיווען אפמאך.

די פערוואלטונג פון שפיטאל האט גענומען אין קענטניש די פאדערונגען פון די אנגעשטעלטע, האט אבער געגעבען אייניגע פונקטען אפאנירט.

ס׳איז בעשלאסען געווארען דערוויל אפצו־שטעלען דעם שטרייק, צוליב דעם, וואס די די־רעקציע געהט איין אויף הוחות. דעם 1 פעברואר וועט פארקומען די ענדגילטיגע פערשטענדיגונגס־קאנפערענץ און ס׳וועט אונטערגעשריבען ווערען א קאלעקטיווער אפמאך.

ערב א שטרייק אין קאטאן־אינדוסטריע

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האט דער פעראיין פון דער קאטאן־אינדוסטריע געקינדיגט דעם קאלעקטיווען אפמאך אין דער זאקען־בראנזשע די אינדוסטריעלער האבען בעשלאסען צו רעווי־דירען די ביז איצטיגע בעדינגונגען פון ארבייט און לוינען.

מיט דעם דאזיגען ענין האבען זיך פעראינ־טערעסירט די פראפעסיאנעלע פעראיינען, עס זע־נען פארגעקומען אלגעמיינע פערזאמלונגען און פער־זאמלונגען פון די פאבריקס דעלעגאטען, עס איז בעשלאסען געווארען צו בילדען א פעראיינס־קאמיסיע, כדי אויסצוארבייטען ביז צו די אונטער־האנדלונגען מיט די אינדוסטריעלער. די נארמען פון אפצאהל פאר דער צייט וואס די מאשינען שטעהען, דעם לוין פאר די הילפס־ארבייטער אזוי געוויסע אנשטויסער. פאר צערצווען די פעהלער א. ד. ג.

די פערזאמלטע האבען אויך בעשלאסען צו געבען דער קאמיסיע א בעפולמעכטיגונג צו ערקלע־רען א שטרייק אויפן 1־טען פעברואר אין פאל, אויב ביז צו דעם טערמין וועט נישט אונטערגע־שריבען ווערען א נייער אפמאך.

טעאטער „פילהארמאניע“ נארוטאוויטשא 20 טעלעפאן 213-84

זונטאג, דעם 17־טען יאנואר, פונקט 9 אווענד

נאר 1 ארטיסטישער אויפטריט

אויסגעפיהרט דורכ׳ן בעליבטען ארטיסט־רעציטאטאר

אברהם וואלפשטאט

הומאר, שולשפיל און ריטמישע רעציטאציע

אין רעפערטואר: משוגענער במלך, מאניש, סאקא און וואנצעס, דזשעז. ביים דניעפר, וועלט־בערזשע, האמערס, דזשים, סערזשאנט גרישא, אלימענטען, הונגער־שטרייק, צוגען, דער גאסען־פויקער, בוויט, מסעות בנימין השלישי.

אויטארען: פרץ, אש, שלום עליכם, מענדעלע, גארקי, בערגעלסאן, סענקלאוויטש, כאריק, צווייג, נאדיר, מאנגער, האלפערן, זינגער, קוויטקא, פיינבערג, מאריאן, לוצקי און אייגענס.

בילעטען צו בעקומען אין „קולטור־ליגע“ און אין קאסע פון „פילהארמאניע“.

אפגעבריהט פון אנ׳אויפרייס

(א) דער 18־יאהריגער זיגמונט אמבראזיע־וויטש (פון זאגייניקאווע 10) איז אויף דער פא־לודניאווע 28 נעגאנגען איינהייצען אנ׳אויווען מיט נאפט.

דערביי האט ער ארייגעבלאזען אין אויווען און די קיי־לען האבען פלוצים אויפגעריסען. פון דעם אויפרייס איז אמבראזיעוויטש ארויס מיט אנ־אפגעבריהטען פנים און אויגען. פאגאטאוויע האט איהם אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

א פאבריקס־שרפה

(א) נעכטען אינדערפריה איז אויסגעבראכען א שרפה אין דער רייסעריי־אפטיילונג פון שאפא וואלס פאבריק אויף קילינסקיעגא 232.

דאס פייער איז ענטשטאנען פון א פונק פון דער רייסעריי־מאשין, פון וועלכען עס האט זיך אנגעכאפט דאס לאגערגע־ע באנוועל.

תיכף זענען אנגעקומען 2 פייערלעשער־אפטיי־לונגען, וועלכע עס איז, נאך אנ׳ענערגישער רעטונגס אקציע געלונגען דאס פייער באלד איינצולעשען.

דער היזק איז א קנאפער.

Dr. med.
HALTRECHT
ספעציעל־ארצט פאר הויט־, געשלעכטס קראנקהייטען און מענער־שוועכע
האט זיך איבערגעציעהן פון פעטריקאווער 10 אויף
161 פיעטריקאווער 161
טעל. 245-21
נעהמט אן פון 8 ביז 2 בייטאג און פון 7 ביז 9 אוו.
זונטאג און חגאות פון 9 ביז 1 בייטאג.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצא־פרייזען

1־טע לעטשניצע
מיט שטענדיגע בעטען
פאר כירורגיע פון ציינער, קיהן־באקען און יאסלעס
פון Dr. med.
Sadokierski
פיעטריקאווער 56, טעל. 129-77.
עמפפאנגס־שעה׳ן פון 9 פריה ביז 12 בייטאג.

KINO-TEATR
MIRAŻ
11 LISTOPADA 16
היינט און פאלג. טעג!
פרעהליכע פוילישע מוזיקאלישע קאמעדיע א. נ.
דאס פרוילין פון פאסט־רעסטאנט
אין די הויפט־ראלען:
Walter Gierasiński,
Alma Kar, M. Znicz,
M. Cwiklińska.
אנהויב 4 נאכמ. שבת און זונטאג—12 בייט.

די באָיקאָט-העצער האָבען אַ טעות אויב זיי מיינען, אַז מיר געדענקען נישט ווער ס'זענען אונזערע שונאים

די פֿירמע „האַבערבוש און שילד" שטעלט צו דיספּאָזיציע איהרע אויטאָס די העצער

ס'איז אַ וועהטאָג אין האַרצען, ווען מיר קוקען זיך צו טאָג איין טאָג אויס ווי אַזוי עס פֿירט זיך דער קאַמף געגען יודען און ווי אַזוי מען זוכט מיט אַלע מיטלען אַרויסצונעמען דאָס לעצטע שטיקעל ברויט ביי די יודישע געוועלבער און געשעפֿטס-בעזיצער.

צו דער דאָזיגער „הייליגער" מלאכה בענוצען די ענדעקעס אַלע זייערע צוהעצער און בענוצען אַלע מעגליכע מיטלען, נאָך וועהטאָגליכער ווערט די אַקציע ווען מען זעהט, אַז די, וועלכע זענען רייך געוואָרען פֿון יודיש געלד, העלפֿען אונדירעקט צו אין דער אַקציע. האָפֿענדיג אויף דער לייכטזיניג־קייט פֿון די יודישע מאַסען, אַז זיי [...] שנעל וועגען דעם פֿערגעסען.

אַט לייענען מיר, אַז אין פֿערשידענע טיילען פֿון וואַרשאַ זענען אין לאַסט־אויטאָס אַרומגעפֿאָהרען ענדעקישע סטודענטען און פֿאַנאַנדערגעטיילט באָיקאָט־פּראָקלאַמאַציעס. די אויטאָס האָבען זיך אָפּגעשטעלט אין די עקען פֿון די גאַסען און די סטודענטען האָבען פֿון די אויטאָס געהאַלטען רעדעס, געוואָרפֿען אַנטי־יודישע לאָזונגען, און געמאַכט פֿערשידענע אויסגעשרייען.

דאָס כאַראַקטעריסטישע דערביי איז געווען, וואָס די סטודענטען זענען געפֿאָהרען און זיך בענוצט מיט די לאַסט־אויטאָס פֿון דער ביר־ברויעריי „האַבערבוש און שילד", וועלכע האָט געשטעלט צו דער דיספּאָזיציע די באָיקאָט־העצער זייערע אויטאָס. עס איז כאַראַקטעריסטיש דערפֿאַר, ווייל די דאָזיגע פֿירמע זוכט און געפֿינט טאַקע איהרע קאָנסומענטען צווישען יודען. פֿון דער אַנדערער זייט העלפֿט מען צו פֿיהרען די עקעלהאַפֿטע אַקציע.

די אַלע מיטהעלפֿער פֿון באָיקאָט־העצע האָבען אָבער אַ טעות אויב זיי מיינען, אַז יודען וועלען שנעל וועגען דעם פֿערגעסען. דער וועהטאָג אונזערער איז צו גרויס, אַז מיר זאָלען נישט געדענקען וועגען אונזערע בלוטיגע אינטערעסען

Ulgę w ciężkiej doli bezrobotnych przyniesie każdy grosz, złożony na Konto PKO Nr. 70.200 Pomoc Zimowa.

פֿערמשפּט אַ מערדער

(א) דער 24־יאָהריגער יוזעף צאַל איז נעכטען פֿערמשפּט געוואָרען אויף 8 יאָהר טורמע דערפֿאַר, וואָס ער האָט דעם 7 נאָוועמבער פ. י. דערשאָסען אַ געוויסען זיגמונט אלרעכט בעת אַ פֿריילעכער סעודה אויף דאָרף קודראָוויצע. הינטער פּאַביאַניץ.

אַרויסגעפֿאַלען פֿון טראַמוואַי

(א) אויף דעם פּאַביאַניצער שאָסיי איז פֿון אַ טראַמוואַי אַרויסגעפֿאַלען אַלפֿרעד ראָזענטרעטער אַן אָנגעשטעלטער פֿון דער פֿאַבריק „פּיעראָשאַ" אין רודע־פּאַביאַניץ, (פֿון סטאַשיצאַ גאַס 25), ביי ראָזענטרעטען איז צושעדיגט דער שאַרבען און ער האָט זיך צובראָכען אַ פֿוס. פּאָגאָטאָוויע האָט איהם אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפֿיהרט אין שפּיטאָל.

טויט-פֿאַל אין אַ פֿאַבריק

(א) אין דער כעמיקאַליען־פֿאַבריק „בראָוטאַ" אין זגערזש האָט פּאַסירט אַ שרעקליכער טראַפֿאַל מיטן 57־יאָהריגען שלאָסער יוזעף גושטשעווסקי, וועלכער איז אונטערגעכאַפּט געוואָרען אין אַ טראַנסמיסיע־רימען, און איהם עטליכע מאָל אַ שליידער געטאָן אין דער לופֿטען.

גושטשעווסקי איז דערהרגעט געוואָרען.

געשטאָכען אַ יוד. גאַסען-הענדלער

כוליגאַנישער אָנפֿאַל אויף פּאָמאַרסקאַ 25

נעכטען 9 אוהנט איז פֿאַר'ן טויער פּאָמאַרסקאַ 25 געשטאַנען אַ יוד מיט אַ וועגעלע עפּעל. פּלוצים זענען צוגעקומען עטליכע פּערזאָנען און געהייסען זיך געבען אַ קילאָ עפּעל. ווען דער יוד האָט זיך געהייסען בעצאָהלען, האָבען זיי אַרויסגענומען מעסערס און איהם געשטאָכען. דער יוד איז אַן אָפּגעשוואַכטער אין בלוט געפֿאַלען צו דער ערד. דער דאָקטאָר פֿון דער פּאָגאָטאָוויע האָט איהם פֿערבאַנדאַזשירט די וואונדען און אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפֿיהרט אַהיים.

ווי ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט, איז דער יוד דער 25־יאָהריגער ברוך שלאַנגמאַן, פֿון זאַווישאַ 3.

דער כוליגאַנישער אָנפֿאַל 9 אוהנט אויף איינע פֿון די בעלעבאַטע גאַסען, האָט אין דער גאַנצער געגענד געמאַכט אַ דערדריקענדען איינדרוק.

די געווינסטען פֿון דער IV־טער קלאַס

20.000 זל. אויף נומער 144688

10.000 זל. אויף נומער 68146

10.000 זל. אויף נומער 129865

זענען נעכטען ווידער געפֿאַלען

ביי וואָלאַנאָוו

ציהונג פֿון דער מלוכה-לאָטעריע

4־טע קלאַס, 4־טער טאָג

10.000 zł. — 45226 57214 84179 129865 184684

5.000 zł. — 67218 169540

2.000 zł. — 11578 22704 29013 39751 56948 62140 65266 72061 81089 86248 95681 99644 114561 121836 133159 154476.

1.000 zł. — 1586 3124 8255 27305 28693 39810 41269 40615 46285 47031 56309 65765 65443 68555 74734 86642 95821 103994 111975 126714 134208 141273 142488 147631 148511 151533 153454 155852 169261 178578 193462 194349.

Wygrane po 200 złotych

12 36 59 143 312 67 489 798 834 908 15 18 1101 444 673 800 4 917 2164 344 492 567 626 3063 188 426 56 531 605 43 719 808 924 26 4081 665 80 771 84 922 94 5031 506 982 6035 71 105 330 415 590 716 94 860 7121 97 245 485 760 846 8218 40 55 6 352 97 505 606 766 869 900 9121 55 289 401 628 61 779 99.

10050 3 201 381 408 10 570 600 11039 414 472 857 906 39 94 12021 171 341 410 659 715 48 75 810 967 13003 19 127 336 401 584 633 715 26 977 14072 263 383 488 523 606 802 902 11 15149 292 320 659 871 916 16030 80 156 79 451 531 633 754 81 891 932 17191 389 491 674 768 854 97 916 18069 114 20 56 338 719 19371 487 628 95.

20033 85 294 444 592 600 61 710 40 911 21013 227 311 26 406 558 778 840 22032 444 552 782 23192 233 315 24035 198 205 307 419 527 630 46 709 916 25050 79 95 231 46 501 36 67 752 935 57 126018 54 231 56 80 351 456 81 734 48 27018 89 172 98 365 457 899 28075 9 93 111 504 663 923 29060 157 87 640 921 66.

30059 91 322 648 69 831 948 31111 566 82 634 753 869 903 30 32009 208 389 506 748 889 33005 27 34 224 345 463 519 626 872 993 34112 98 267 396 468 712 814 937 35066 253 338 463 512 835 74 918 84 36018 70 361 72 3 5 90 512 602 943 8 37245 54 67 81 333 429 766 864 38515 710 92 895 971 39070 217 300 624 781 827.

40636 51 803 989 41007 222 367 659 805 41 955 81 6 42014 53 121 315 30 58 892 978 43213 45 63 246 56 99 368 489 641 705 87 44114 320 53 622 813 861 45133 4 329 419 534 611 710 906 41 46058 215 356 508 745 87 852 912 63 80 47131 316 536 713 816 960 82 48041 394 442 549 59 639 760 835 918 89 49192 206 630 48 63 868.

50471 72 79 824 51021 105 483 593 659 52005 298 433 59 632 61 894 53007 194 280 5 342 519 666 96 725 979 54273 676 823 406 18 55037 56 339 518 69 16 788 861 56345 542 920 57036 48 51 94 104 225 332 576 672 713 58225 34 485 513 59662 722 34 835 91 936 98.

60055 162 555 601 815 917 61204 25 381 413 19 605 78 81 89 745 917 62071 3 185 92 221 370 678 763 929 63162 224 417 541 702 883 959 64090 245 78 423 546 965 65051 138 73 263 312 14 469 541 751 96 66091 611 59 67107 96 252 470 581 857 68020 5 8 446 95 534 605 7 735 925 69037 418 531 60 73 727 651 6 988.

70045 180 416 52 565 792 71035 60 178 371 487 507 732 961 72146 71 235 822 978 73006 28 113 600 27 718 88 867 93 74005 9 32 159 77 226 386 634 907 75155 210 333 86 430 618 741 823 76035 67 195 360 9 453 531 683 740 994 77029 154 89 232 333 459 510 52 830 41 78057 340 532 621 46 883 981 79265 635 66 80 7 889 942.

80073 109 412 664 88 771 903 35 81284 596 674 758 68 967 82400 523 68 643 703 829 45 83084 124 298 426 550 622 913 84003 94 304 425 670 789 881 85000 54 136 246 338 485 629 869 86068 121 58 229 39 83 325 99 585 722 813 87045 66 72 90 336 421 59 542 88482 94 643 724 810 59 967 89344 484 613 848 49 959 68.

90168 221 87 379 523 59 668 91078 168 284 519 611 44 92285 349 515 49 629 733 45 853 956 93043 168 94 312 88 434 608 9 94361 451 7 674 718 856 70 95025 100 206 72 557 612 839 96063 79 202 479 526 618 715 48 928 75 97007 16 98 320 421 502 62 637 44 8 727 909 98059 150 237 300 86 405 556 616 817 54 87 906 9903 0264 473 734 54 889.

100287 82 360 94 619 799 803 101148 9 233 341 70 416 654 735 889 102048 54 236 466 515 609 18 71 718 936 103124 139 207 390 4 412 17 599 689 717 891 942 104112 444 675 855 105041 182 245 328 97 476 518 71 772 871 924 106048 168 224 56 339 73 502 664 825 905 73 107143 80 90 368 536 997 108080 100 67 238 962 109178 224 75 82 352 448 675 788 818.

110067 250 538 46 713 64 932 91 11158 61 228 88 589 638 83 771 975 112078 84 448 920 113026 128 483 847 943 114258 303 790 936 115132 359 79 633 811 19 933 116189 284 467 818 973 117067 72 492 529 853 118673 720 857 119142 57 217 18 338 78 439 505 652 729 65 913.

120015 110 18 211 375 462 536 679 712 92 904 58 121028 327 510 14 92 709 76 810 951 65 122144 373 410 61 805 66 123000 143 277 440 591 029 124097 153 408 714 914 93 125223 300 17 62 6 400 69 568 95 677 715 899 923 54 126302 954 64 127240 76 415 508 964 128038 170 506 645 709 855 922 94 129187 247 302 19 418 626 61.

130432 617 60 825 976 131281 301 24 59 437 623 55 819 90 966 132385 90 449 597 701 94 499 87 133100 203 332 78 470 610 41 741 59 934 134042 103 25 359 510 759 74 955 135129 35 275 412 18 40 916 136010 143 454 522 894 137038 218 312 15 496 567 610 736 82 851 982 138015 170 83 8 327 490 590 784 904 139013 49 131 202 48 90 367 601.

140106 217 389 446 687 821 141335 635 805 8 142089 336 555 79 833 81 4 143049 83 170 287 350 91 401 528 90 731 802 144075 337 42 552 602 12 53 812 947 145013 66 93 329 587 717 98 146128 287 411 577 646 54 749 78 87 147009 28 154 235 53 322 456 722 148088 467 527 41 698 149162 284 97 312 86 831 92.

150177 397 482 95 508 638 710 151002 168 78 81 333 475 505 767 84 807 922 93 152004 9 114 393 451 536 612 97 751 95 913 48 153009 167 204 9 66 425 621 35 850 154133 254 364 437 67 683 155005 169 83 401 16 41 524 52 6 606 744 802 91 156021 306 42 501 59 767 823 157016 50 209 422 638 53 84 158050 97 104 271 420 785 854 74 159121 299 434 68 519 23 784 85.

160127 242 92 323 62 80 543 52 81 6 633 84 671 161051 200 428 563 625 853 162177 321 678 724 163070 164 212 71 335 41 9 66 695 997 164037 332 440 545 165050 233 304 712 25 871 6 970 166021 41 4 120 34 335 82 418 596 846 90 951 167073 85 302 10 433 691 801 81 168058 123 307 669 831 918 169637 50 119 425 73 599 783 829.

170105 7 345 595 838 939 71 171211 75 88 518 44 731 172162 384 494 603 830 173043 217 80 372 75 443 646 867 174063 130 82 215 359 426 598 670 175198 226 335 426 39 505 677 751 63 176281 325 488 751 916 177043 378 421 530 776 949 79 178010 64 176 80 271 87 368 478 589 660 80 179075 82 115 58 409 46 522 656 848 935 96.

180001 93 120 243 90 639 854 181266 630 747 98 813 182203 47 599 695 713 18 52 878 183002 84 121 90 220 374 455 719 801 86 184059 115 23 41 280 666 717 837 98 185077 186 312 58 482 930 186074 345 94 524 72 722 36 50 64 187257 537 859 68 962 188028 136 210 41 398 489 709 28 70 844 932 189025 104 289333 651 85 716 43 968.

190043 496 525 834 52 65 948 191078 235 374 92 450 98 724 952 192135 70 448 61 558 792 833 957 193040 65 201 441 51 550 722 841 859 73 194176 352 496 568 689 712 17 64 996.

CIĄGNIENIE DRUGIE

25.000 zł. — 8020.

20.000 zł. — 144688

10.000 zł. — 124025 186317

5.000 zł. — 5278 87055 150305 155362 178655

2.000 zł. — 21956 33007 66613 80813 81576 82821 83238 114142 128835 128894 139157 147057 149362 170636.

Po 1,000 zł. 128 4047 8036 19114 20403 31140 35948 37477 42006 53003 62388 72292 73497 78430 79524 94243 105869 108723 110859 150251 156805 165346 171128 172370 173519 182157 186259 193374.

Wygrane po 200 złotych

104 24 570 717 958 80 93 1051 168 469 931 2649 804 927 3071 754 82 923 4023 135 55 371 599 725 5138 311 99 443 538 6159 784 843 66 986 7324 604 823 8159 65 271 505 53 716 958 9338 483.

10132 11161 81 436 83 853 78 930 12350 463 661 93 766 973 13070 104 399 501 48 756 14273 93 375 856 15383 511 607 911 16161 336 539 689 949 17225 637 808 18107 27 221 27 343 55 504 707 19230 63 909 40.

20338 511 721 894 21015 739 836 22233 408 578 669 995 23141 335 430 62 925 40 24013 117 64 438 550 653 822 25076 129 289 380 663 886 922 26498 612 742 27020 55 341 785 877 28159 549 843 29120 316 85 937.

30108 264 325 31291 500 32191 434 95 773 831 50 84 33086 361 654 768 34251 368 76 417 567 639 35624 273 75 464 788 835 37228 590 749 38050 210 735 992 38075 234 552.

40003 500 700 42387 43288 464 82 582 989 44988 45622 771 79 967 46191 289 47954 48137 348 92 98 496 833 49103 409 652.

50073 137 65 87 269 429 98 541 660 51006 56 541 926 52105 64 250 99 393 522 50 617 66 762 82 868 53539 54185 208 51 559 601 959 55290 803 56112 515 16 653 57383 58075 103 51 212 44 593 671 59017 125 550 74 699 716.

60174 389 61035 144 345 414 648 835 62115 42 548 702 63068 477 835 64221 90 809 65133 329 595 692 68485 742 831 69553 670 76 90 863 903.

70022 94 247 58 358 71202 94 312 520 700 907 72042 828 903 33 73267 574 665 74221 550 75048 502 41 624 837 76254 346 445 820 77340 571 672 990 78130 411 737 984 79110 85 95 362 64 451 957.

80269 450 81095 274 532 609 94 878 82019 64 278 346 698 894 915 83028 183 213 17 328 589 84190 282 571 728 85244 453 529 759 86338 [illegible] 13 91 735 70 89412 530 671 873

90006 75 159 249 343 434 647 761 91444 50 525 604 997 92199 302 424 636 93 808 967 93383 523 700 94 099 283 59731 5 862 6038 44 587 653 97013 766 98085 93 436 916 99104 271 360 416.

100295 405 99 743 63 922 101397 482 507 896 949 87 9 102071 121 58 511 22 757 103308 85 435 633 95 951 104028 406 759 908 105041 61 60 6 111 80 288 508 94 106007 105 09 236 497 939 107940 108044 95 261 462 822 904 36 109031 652 822.

110111 216 475 668 968 112035 197 210 331 843 113108 427 590 772 990 114227 80 398 115580 675 719 36 52 919 116141 53 606 117054 816 118174 214 79 605 827 913 119099 61 93 196 490 525 941 96.

120066 445 46 95 662 69 718 843 944 122168 505 29 81 632 862 123020 391 124232 753 857 916 125039 180 507 673 721 31 861 126304 98 825 127061 740 55 806 128068 670 759 129030 78 206 711.

130569 98 718 83 131447 763 82 132055 108 73 561 133877 134025 45 651 135066 583 136045 132 61 508 750 872 996 137021 78 133 457 624 997 138305 17 466 819 24 84 139137 53.

140199 537 760 141030 211 321 26 584 608 824 142184 330 91 742 936 143108 240 303 48 424 88 514 92 623 36 769 835 14257 315 885 919 145169 71 395 608 809 944 59 149742 576 632.

150270 333 497 444 74 151118 218 95 152059 277 97 465 534 717 56 74 153208 13 457 597 970 154016 493 675 155046 189 422 845 156941 157245 95 614 158121 26 281 398 657 159564 65 757.

160153 243 404 615 161099 399 485 532 162100 64 314 526 48 626 163026 190 848 981 90 164004 307 466 553 758 837 984 165072 94 107 226 339 516 762 884 166406 31 647 808 95 983 167545 837 966 168043 239 303 43 56 77 537 46 89 704 169172 407 531 971.

170326 614 782 171013 339 451 586 707 172243 731 82 173248 69 503 174203 898 175185 176130 304 59 980 177001 63 123 252 962 178094 626 43 72 179539 640.

180065 305 920 65 181097 126 38 302 632 90 182064 169 397 539 778 88 183052 682 184416 532 879 915 185023 334 511 661 73 869 186075 147 87 260 61 92 974 187306 18 727 51 939 188209 16 317 538 65 944 61 189021 63 222 27 805.

190113 307 412 191027 291 419 621 834 949 192092 239 60 460 93 549 59 610 883 948 88 193235 418 556 692 782 963 194395 582 99 619 38 994.

CIĄGNIENIE TRZECIE

Wygrane po 200 złotych

261 471 543 620 733 814 1514 669 825 38 80 961 2291 632 98 3290 302 28 404 630 778 861 4587 643 979 6062 229 503 764 941 51 7091 127 606 18 8234 60 91 401 37 50 617 20 9370.

10008 71 98 273 496 910 50 58 11002 03 28 316 490 653 80 713 848 82 12279 347 489 553 13321 634 729 861 96 949 14655 15002 779 945 16174 301 595 765 17144 226 37 321 94 18232 722 92 19423 786 950.

20231 388 779 21085 157 61 351 642 84 751 897 929 22548 716 98 23203 401 723 44 811 24022 334 540 824 946 25394 628 35 86 736 856 903 26135 273 394 402 730 50 870 27072 177 78 564 862 977 28008 142 204 384 546 637 799 29006 106 281 547.

30185 634 838 31722 901 36 32445 503 667 733 925 48 33114 291 346 432 586 692 34458 755 35036 497 530 682 902 36531 691 37563 38333 409 45 585 39069 91 215 531 693 721 899 974.

40166 812 59 923 41033 85 459 558 732 42365 421 26 597 593 99 43084 830 34 44027 535 85 738 45042 113 94 242 509 663 759 900 46107 47240 95 456 501 716 40 48521 814.

50091 140 241 323 483 611 877 964 51159 599 866 52306 505 692 730 874 79 53091 102 439 54103 423 907 55017 75 328 53 626 256170 620 76 57437 538 96 864 58407 806 931 59381 833 980.

60424 689 996 61009 62 65 174 576 62349 405 63026 462 534 686 843 943 64166 504 25 929 65110 254 568 728 66734 438 67281 415 542 54 286 906 68244 497 69371 441 652 956 81

70343 598 961 71051 805 91 72113 279 489 570 73064 81 313 13 671 818 33 939 74 74016 44 287 854 75 147 52 79 88 565 681 868 98 76054 177 211 403 519 753 839 81 77122 26 393 634 82 747 85 78624 943 81 79209 341 82 916.

80055 478 510 657 757 958 81133 69 300 435 60 641 829 89 82157 77 86 608 920 44 83705 867 84502 69 819 85060 177 211 363 611 86138 616 750 941 87 87158 361 496 944 971 88375 98 626 818 936 54 89205 859 951.

90050 136 225 386 789 975 91424 690 720 966 92463 511 952 55 93210 363 94175 95178 221 308 524 803 901 96967 86 97014 306 649 98119 75 420 980 99121 371 896 993.

100100 523 838 967 96 101169 630 72 803 72 82 102876 103705 815 81 104091 206 80 572 105155 237 409 579 706 803 911 106155 311 422 35 612 705 93 823 26 33 950 107093 146 265 436 454 735 108332 566 642 714 109386 591 916.

110291 111007 55 112124 87 805 113114 214 73 320 558 819 95 114260 371 80 97 428 802 42 45 115068 157 76 98 337 609 949 116064 71 140 505 76 647 705 801 29 117517 897 900 118065 119046 494 675 822.

120367 725 833 918 121358 888 122054 100 414 40 65 123441 568 124066 808 490 521 125111 606 36 824 38 79 126329 083 49 127081 312 21 412 621 128845 47 940 129043 216 547 712.

103312 480 570 966 131344 527 677 993 132209 340 538 622 704 833 133014 895 14021 507 87 795 824 135480 588 672 867 82 136063 487 728 909 137954 138560 81 801 65 969 139184 86 321 81 431 966.

140144 789 937 64 141101 815 58 142169 233 969 143538 782 144100 500 145014 543 640 89 823 79 146327 817 40 902 147062 112 530 638 148242 846 149346 88 806.

150384 575 151192 304 464 152054 230 38 482 783 832 153223 46 93 388 612 746 154080 158 233 391 819 155081 150 326 471 74 812 156020 53 579 816 937 157460 724 158030 183 388 711 989 159517 622.

160164 645 161049 307 548 91 685 162283 602 46 858 64 163166 89 499 574 621 41 862 976 164692 729 822 983 165319 85 550 716 166731 862 913 167394 648 820 168122 443 169154 499 584 961 76.

170064 82 155 335 73 400 696 726 58 871 171022 433 683 172321 447 755 887 903 173319 697 174173 234 70 718 865 944 175162 488 546 773 87 879 905 176110 93 221 460 567 736 177018 62 409 559 80 790 867 95 912 178170 525 40 72 612 53 826 943 179351 69 98 55.

181170 516 685 712 961 182028 61 108 33 52 57 968 183069 180 456 572 883 998 184515 48 623 708 914 185092 154 479 691 728 62 908 186045 102 395 791 55 909 187488 92 546 695 188194 490 528 746 189052 255 643 700 981

190025 57 158 191109 290 403 74 651 192020 269 320 89 417 739 193060 684 194167 485 607 08

טראַגישער טויט פון א פאָליציי-פונקציאָנאַר

אויף זשגאָוסקאַ 40 האָט געוואוינט אויפ'ן דריטען שטאָק דער פאָליציי-פונקציאָנאַר וול. ראָס קולסקי, א לונגען-קראַנקער.

נאַכטען אין אָוונט איז ער צוגעגאַנגען צום פענסטער, כדי צו שעפּען פרישע לופט, ער האָט פארלוירען דאָס גלייכגעוויכט און ארויסגעפאַלען אויפ'ן ברוק. ער איז דערהרגעט געוואָרען אויפ'ן אָרט.

מעסערשטעכעריי

(א) אויף דער לימאַנאָווסקיעגאָ גאַס איז בעפאַלען און פערוואונדעט געוואָרען מיט א מעסער דער 27-יאָהריגער קאזשימיעזש באַראָווסקי (פון רייטאַנא 5).

פאַגאָטאָוויע האָט איהם ערטיילט ערשטע הילף און אָפּגעפיהרט אַהיים.

זעלבסטמאָרדען

(א) אויף ראקיטשינער 19 האָט זיך געסם'ט מיט יאָדינע דער 40-יאָהריגער אַראַח שפּליארעק, אנ'ארבייטסלאָזער.

ער איז אין משך פון די לעצטע 5 יאָהר געווען שווער קראַנק אויף שווינדזוכט.

אין א האָפנונגסלאָזען צושטאַנד האָט מען איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

* * *

(א) אויף זגערזשער 48 אין טויער האָט זיך געסם'ט מיט סובלימאַט די 23-יאָהריגע יוזעפאַ אורבאַנקיעוויטש, וועלכע איז געקומען פון זגערזש קיין לאָדז זוכען ארבייט און נישט געפונען.

אין א שווערען צושטאַנד האָט זי פאַגאָטאָוויע אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

* * *

אין טויער פון הויז אויף קאַמיענאַ 11 האָט מען געפונען א פרוי מיט סמנים פון פערסמונג, די ארויסגערופענע פאַגאָטאָוויע האָט פעסטגעשטעלט אז די פרוי איז פערסמט מיט עסיג עסענץ. מען האָט זי אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל אין ראַדאָגאָשטש, די דעספעראַטקע האָט זיך אָפּגעזאָגט אָנצוגעבען איהר נאָמען און די סיבות וועלכע האָבען זי געשטויסען צום זעלבסט-מאָרד פרואוו.

אז ס'איז קנאַפּ דאָ צו טון — רעדט מען...

(א) לויט א צונויפגעשטעלטער רשימה פון דער „פאַסט" קומט אויס, אז אין משך פון פערגאַנגענעם יאָהר 1936 זענען צוגעקומען אין לאָדז 500 טעלי אַבאָנענטען, און עס זענען אָפּגעהאלטען געוואָרען 65 מיליאָן געשפּרעכען.

בריף אין רעדאַקציע

פון פּראָפעסיאָנעלען פעראיין פון די ארבייטער אין דער קינאָ-בראַנזשע האָבען מיר בעקומען א בריף אין וועלכען דער פעראיין טרעט ארויס געגען קינאָ „זאכענטא" פאַר אָפּזאָגען אַנ'ארבייטער פון קלאַסען-פעראיין. אינעם בריף פערזיכערט דער פעראיין, אז די ארבייטערשאַפט וועט אויף דעם (ווי געהעריג רעאַגירען.

גנבים פאַר'ן געריכט

דעם 26. יולי 1936 האָבען זיך אין דער וואוינונג פון אדוואָקאַט שווער (פילסודסקיעגאָ 51) ארייגעכאַפּט גנבים, די טאָכטער פון וועכטער האָט אָבער די גנבים בעמערקט, מען האָט פערמאַכט דעם טויער און די גנבים פערהאַלטען, דאָס זענען געווען: מאָטעל ראָזענבלום, רחל בראָנא גערופען די „געשטיפּעלטע רחל" און יצחק וואַלקאָ.

נאַכטען זענען זיי אַלע דריי געשטאַנען פאַר'ן געריכט, דאָס געריכט האָט פערמשפּט ראָזענבלומען אויף 2 יאָהר, רחל בראָנא אויף 7 חדשים טורמע און יצחק וואַלקאָ איז צוליב מאַנגעל אין בעווייזען פריינעשפּראָכען.

Dr. med. H. LUBICZ
ספּעצ. פאַר הויט ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
האָט זיך איבערגעצויגען פון ציגעל-נאָם 7 אויף
69 פילסודסקיעגאָ 69
(רוג נאַרוטאָוויטשאַ) טעל. 141-32
נעהמט אָן פון 8–10 פריה, 2–12 און 5–8 אָוו.
זונטאָג און חגאות פון 9–11 פריה.

הייַנטיגע פאָרלעזונג פון אַנדזשעי מאַרעק אין פילהאַרמאָניע

א. ד. ט. „געלעכטער אַלס יודיש געוועהר"...

אויף דער דאָזיגער פערבאַפענדער טעמע וועט דער בעקאַנטער דראַמאַטורג און רעזשיסער אַנדזשעי מאַרעק האַלטען הייַנט מיטוואָך האַלב ניין אין אָוונט אין פילהאַרמאָניע א פאָרלעזונג, וועלכע האָט אין וואַרשא און אין פיל אַנדערע שטעט געהאַט א גרויסען ערפאָלג. אין זיין רייכער זאַמלונג געפינען זיך זעהר זעלטענע וויצען-אוניקאַטען.

רעפעראַט פון אורקע נאַכאַלניק א. ד. ט. „אויבערוועלט און אונטערוועלט"

פרייטאָג, דעם 15 ד. ח. 9 אָוונט וועט אין פילהאַרמאָניע האַלטען א רעפעראַט אורקע נאַכאַלניק א. ד. ט. „אויבערוועלט און אונטערוועלט".

דער דאָזיגער רעפעראַט בעהאַנדעלט זעהר א וויכטיג פּראָבלעם, דער מחבר, קענער פון גילגול פון דער מענש ליכער נשמה — גיט איבער פאַרן עולם זאַכען אַליין אי-בערגעלעבטע אין די תפיסה-מויערן. דערביי זעכען די אַלע טעזען בעהויכט מיט זיין קינסטלערישען טאַלאַנט פון א שרייבער.

אין אַלע שטעט פון פוילען וואו דער דאָזיגער רעפעראַט ווערט נאָך געהאַלטען, זאָגט זיך ארויס די קריטיק זעהר גינסטיג פאַרן פּרעלעגענט.

עס איז פראַי צו בעמערקען, אַז נאָכן רעפעראַט ליינט דער מחבר איניגע זאַכען נאָך נישט פערעפענט-ליכטע אין דרוק.

20.000 מיטגלידער אין דער ליגע פאַרן ארב. א"י גרויסע ווערביר און ארגאַניזיר-אַקציע פון דער ליגע

אויף א בעראַטונג פון די צענטראַל - קאָמיטעטען פון די אָרגאַניזאַציעס, וואָס געהען אריין אין דער ליגע איז געוואָרען בעשלאָסען צוצוטרעטען צו א פערשטאַרקטער אָרגאַניזיר - אַרבייט פון דער ליגע פאַרן אַרבייטענדען ארץ ישראל און צו בעשטימען די חדשים יאַנואַר און פעברואַר אַלס ליגע-חדשים.

די ווערביר- און אָרגאַניזיר-אַקציע וועט ווערען דורכגעפיהרט איבערן גאַנצען לאַנד. ס'ווערען צוגעגרייט 23 קרייז-קאָנפערענצען מיט'ן אָנטייל פון אַלע אָרג. פון אַרב. א"י.

אין דער ליגע-צענטראַלע האָבען זיך ביז איצט אָנגעשלאָסען די פועלי-ציון (צ.ס.), צ. ס. א. פּ. „התאחדות", השומר-הצעיר. צענטראַל - ביוראָ פון די ליגע-גרופּען פון די לינקע פועלי-ציון, החלוץ, העובד, הפועל, גורדוניה. פרייהייט. החלוץ-הצעיר, פערבאַנד פון צ. ס.-אָקאַדעמיקער, דת-ועבודה, צענטראַלער פראָפ. ראַט פון יוד. קלאַסען-פעראייניגען.

אַלס לייטער פון דער ליגע איז געוואָרען בעשטימט ה' ל. שפּיזמאַן.

מעלדונג

פון „החלוץ בעל-מלאכה"

אין צוזאַמענהאַנג מיט די פאָרבערייטונגען - אַר-בייט צום ציוניסטישען לאַגיעלס - קאָנפערענץ קומט פאַר הייַנט, מיטוואָך ד. 13 — 8.30 אָוונט א חברים-פערזאַמ-לונג. אַלע חברים-ות ווערען אויפגעפאָדערט פּינקטליך צו קומען.

דער ועד

טעאַטער, מוזיק און פערווייַלונג (קאָמוניקאַטען)

אַניאייַנציגער אָוונט פון הומאָר, שוישפּיל און רעציטאַציע אין פילהאַרמאָניע

דער בעוואוסטער אַרטיסט - רעציטאַטאָר אברהם וואָלפשטאַט, וועלכער איז פאָריגע וואָך אויפגעטרעטען אין וואַרשאָווער ליטעראַטען - פעראיין אין א פרעכטיגען פּראָגראַם, טרעט אויף זונטאָג דעם 17-טען ד. ח. 9 אָוונט אין פילהאַרמאָניע אויף דער איינלאַדונג פון א גאַנצער ריִיהע געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס, הויפּטזעכליך די קולטור-ליגע.

אברהם וואָלפשטאַט איז שוין זעהר פּאָפּולער איבער גאַנץ פוילען מיט זיינע רעציטאַציע - אויפטריטען, וואו ער איז שוין מעהרערע מאָל געווען מיט פערשידענע פּראָגראַמען.

אין לאָדז וועט אברהם וואָלפשטאַט אויפטרעטען מיט א פּראָגראַם, וועלכער וועט איבערלאָזען דעם בעסטען איינדרוק ביי אַלע בעסערע טעאַטער - בעזוכער.

אברהם וואָלפשטאַט'ס פּראָגראַם איז אַמעהרסטען צוגעפּאַסט פאַרן בעוואוסטזיניגען צוהערער, און אָרגאַניזירטער ארבייטער - מאַסע, וועלבע האָט נישט די מעגליכקייט אָפט צו הערען אַזעלכע רעציטאַטאָרען ווי אברהם וואָלפשטאַט.

קאָנצערט פון פריץ קרייזלער.

פריץ קרייזלער איז איינער פון די פּאָפּולערסטע קינסטלער אין דער וועלט. דער ארויסטריט פון קרייזלערן אין לאָדז האָט ארויסגערופען א אומגעהויערען אינטערעס און די בילעטען ווערען אויסגעקויפט מיט דער פערשטענדניש, אז אויף א קאָנצערט פון אַזא הויכער קינסט-לערישער מדרגה מוזען די פרייזען פון די בילעטען זיין טייערע.

דער איינציגער קאָנצערט פון גרויסען קינסטלער קומט פאָר שבת דעם 16-טען יאַנואַר אין פילהאַרמאָניע.

פון די פוילישע טעאַטערן

אין שטאָטישען טעאַטער ווערט הייַנט 8.30 אָוונט געשפּילט „כאַץ וו'. גראַנד האָטעל".

— אין טעאַטער פּאָלסקי ווערט הייַנט 8.30 אָוונט געשפּילט „טשאַרויאַנצי כלאָפּיעץ".

— אין פּאָפּולאַרני טעאַטער ווערט הייַנט 8.30 אָוונט געשפּילט „איך טשוואַרא".

ראַדיאָ - פּראָגראַם

מיטוואָך, דעם 13-טען יאַנואַר

6.33 גימנאַסטיק, 6.50 מוזיק (פּליטען), 7.15 ידיעות, 7.35 מוזיק (פּליטען), 8 אודיציע פאַר שו-לען, 11.30 אודיציע פאַר שול-קינדער, 11-57 צייט-סיג-נאַל, 12.03 סאַלאָן-מוזיק, 12.40 ידיעות, 12.50 שמועס, 1 אָפּערעטען-מוזיק (פּליטען), 2.57 לאָדזער בערזע, 3 ווירטשאַפטליכע ידיעות, 3.15 רעקלאַמע - קאָנצערט, 3.40 פּליטען, 4.10 אודיציע פאַר קינדער, 4.30 קאָנצערט, 5 רעפעראַט, 5.15 קאָנצערט, 5.50 פעליעטאָן, 6 אַקטועלער שמועס, 6.10 ספּאָרט-ידיעות, 6.20 וואַלצען (פּליטען), 7.20 פון דער אָפּערע „פאַוסט", 7.45 „די לאָדזער שטאָט פערוואַלטונג און קאַמף מיט דער נויט" — פעליעטאָן, 8.45 אָוונט-ידיעות, 8.55 אַקטועלער שמועס, 9 שאָפּען-קאָנצערט, 9.30 קאָנצערט, 10 טאַנץ-מוזיק.

REPERACJE WIECZNYCH PIÓR najlepiej, najszybciej uskuteczn. warsztaty reper. F-my A. J. OSTROWSKI i S-cy PIOTRKOWSKA 55, tel. 203-54.

קלאַנג-קינאָ
CAPITOL
זאַוואַדזקאַ 16

דעמאָנסטרירט די פּרעכטיגסטע פילמען! הייַנט פּרעכטיגע פּרעמיערע!
אין איהר בעסטער קרעאַציע
„מיין שטערנדל"
SHIRLEY TEMPLE
די קליינע כשוף-מאַכערין פון עקראַן
ס'נעמען אָנטייל: SLIM SUMERVILLE
JANE DARVELL
אויסער'ן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאַבע
„W państwie Smoka"
ווי אויך אַקטואַליטעטען און כראָניק פון P.A.T. פרייזען פון די פּלעצער אויף אַלע סעאַנסען פון 54 גר. אונזער דעווויז: די נידריגסטע פרייזען—די בעסטע פילמען.

קליינע אַנאָנסן
1 זלאָטי אַנ'אָנאָנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

קוואַרץ-לאַמפּען
אונטער דער אויפזיכט פון א דאָקטאָר צו מעסיגע פרייזען אין אַמבולאַטאָריום ביים „מחזיקי חולים" (דאָווב אָרטשיקוב (יוליוש) 28, טעלעפאָן 152-65.

BUCHALTER-PODATKOWIEC
na stanowisku zaprowadza i prowadzi księgi handlowe w większych i mniejszych przedsiębiorstwach. Sporządza bilanse. Organizuje również księgowość przebitkową. Za uznanie ksiąg gwarantuje kaucją. Opłata przystępna. LEON KRELL, Piotrk. 79, m. 40, tel. 145-64

אין פערלויף פון 3 מאָנאַטען לערן איך די העבראַישע שפּראַך אין ווערט און אין שריפט מיט אַלע כללים ודקדוקים, אויך מפטיר מיט א דרשה צו א בעל מצוה. פרייז צוגענגליך. מיין אַדרעס: גדאַנסקאַ 24, לעהרער א. איטקין.

געלעגנהייטליך
1 אדער 2 צימער און קוך מיט בעקוועמליכקייטען און איינריכטונג — איבערצוגעבען.
אַלעע 1-טער מאי 96, וואהנ. 10 צופאָהר מיט'ן טראַמוואַי 15.

Rutynowany nauczyciel
naucza w ciągu 3-ch miesięcy specjalną skróconą metodę mówić i pisać po polsku dorosłych. M. BRZEZINSKI. Wiad. w cukierni „Karo". Gdańska 45.

פרייע פּאָסטענס
קוואַליפיצירטע ארבייטערינס אויף מאַשין און האַנד קענען זיך מעלדען פּיעטריקאָווער 124, וו. 7.

א בעסער מיידעל צו הויזווירטשאַפט מיט קאָכען קען זיך מעלדען פּיעטרי-קאָווער 124, וו. 7

פערשידענעס
א שלאָף-צימער, א קרעדענס, א רונדער טיש און 5 שטוהלען מיט א פאָטעל צו פערקויפען. פּיעטריקאָווער 123 וואוינונג 11:

JUBILER M. Kornblum, Piłsudskiego 57, tel. 255-76 (dawn. Południowa 8) wykonuje roboty artystyczne p/g najnowszych wzorów zagranicznych. Ceny przystępne.

שרייבען שעהן און שנעל
לערנט אויס דער בעוואוסטער קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס. אויך ווערט אויסגעלערנט שרייבען א גוטען יודישען בריף אין 15 לעקציעס אַפילו דעם, וואָס קען גאָרנישט שרייבען. די עלטער שפּילט נישט קיין ראָלע. די פרייזן—צוגענגליך. אַלעע 1-טער מאי 4, ביי ליפּשיץ.

בחנם ווערט צוגעפּאַסט
אַלערליי גלעזער!

„OPTICUM"
28 פּיעטריקאָווער 28
בעזיצט אויף לאַגער א גרויסע אויסוואַהל פון פערשידענע ברילען, בינאָקלען, אַלערליי צילינדער-גלעזער, קאָמבינירטע גלעזער, טערמאָמעטערס, אַלעס צו די ביליגסטע פרייזען.
ס'ווערן אויך אויסגעפיהרט רעצעפּטען, רעפּעראַטורען פּינקטליך און רעעל; — בעדענקט די אדרעס ...

Doktór
A. S. TENENBAUM
אינערליכע קראַנקהייטען (ספּעציעל לונגען)
Piotrkowska 109
tel. 220-25.
נעהמט אָן פון 6–8 אָוונט.

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט - קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער - שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פּראַנט, 1-טער שטאָק
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָוונט
זונטאָג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג.
ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען
נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָוונט

Dr. med.
P. Braun
ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפילים און הויט - קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 100-57
נעמט אָן פון 8—2 מיטאָג און פון 4—9 אָוו.
ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.
פאַר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען

Dr. med
J. Nadel
ספּעציאַליסט פון אַקושעריע- און פרויען-קראַנקהייטען.
אַנדזשעיאַ 4, טעל. 228-92
נעמט אָן פון 10—12 און פון 5—7 אָוו.
אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11 פון 12 ביז 1 בייטאָג.

Dr. med.
Michał Eljasberg
CHIRURG
przeprowadził się
na ul. Zachodniej 63
tel. 117-87.

לעטשניצע
פאַר ווענערישע-קראַנקע מענער - שוואַכע און הויט-קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
45 פּיעטריקאָווער 45
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט.
פרויען און קינדער נעמט אָן א פרוי-דאָקטאָר פון 11-1 און פון 5-7 אָוונט.
א בעראַטונג 3 זל.

בעקומען אויסצייכנונגען און א גאָלדענעם מעדאַל אויף די אויסשטעלונגען אין די גרעסטע שטעט פון אייראָפּא און אין תל-אביב (ארץ-ישראל)

טויגט אין אַלע מאָמענטן, אַפּטייק-סקלעפּן און פּערפומעריעס.
Fabr. Chem. - Kosm.
„Pharmachemja", Bydgoszcz.

ד"ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער - שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט
זונטאָג פון 10–2 מיטאָג.
פאַר פרויען – א ספּעציעלער וואַרטע-זאַל
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. J. PIK
נערווען - קראַנקהייטען, נערוואַזיטעט סעקסועלע שוואַכע
זגערזשער 24
נעמט אָן פון 12 ביז 1.
פּריוואַט אַל. קאָשטשושקי 27
נעמט אָן פון 5 - 7 אָוונט.

Ze wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.